SADE

Crimele iubirii

virtual-project.eu

virtual project

EDITURA EUROPA

Donatien Alfonse François

Marchizul de Sade

Crimele iubirii

Titlu original: Les Crimes de l'amour,
Nouvelles héroïques et tragiques - 1799

traducere de: Florin Lupescu

Editura Europa
- 1990 -

Dl. şi Dna de Faxelange, cu o rentă între 30 şi 35.000 de livre, trăiau de obicei la Paris. Drept unic fruct al iubirii lor nu aveau decât o fată, frumoasă precum însăşi zeiţa tinereţii. Dl. de Faxelange fusese slujbaş, dar s-a retras încă tânăr şi, de atunci, nu mai vedea decât de grijile casei şi educaţia fiicei sale. Era un om foarte blând, cam sărac cu duhul şi cu un caracter deosebit. Soţia sa, aproape de-o seamă cu el, adică între patruzeci şi cinci şi cincizeci de ani, era ceva mai ascuţită la minte, însă, dacă stăm să ne gândim bine, între cei doi soţi era mai multă nevinovăţie şi bună credinţă decât viclenie şi neîncredere. D-ra de Faxelange tocmai împlinise al şaisprezecelea an. Avea una dintre acele înfăţişări romantice în care fiecare trăsătură descrie o virtute: pielea foarte albă, frumoşi ochi albaştri, gura un pic mare dar bine conturată, un trup uşor mlădios şi cel mai frumos păr din lume. Cugetul îi era blând precum firea, nu era în stare să facă rău şi încă îşi mai închipuia că acesta nici n-ar putea fi săvârşit. Într-un cuvânt, era nevinovăţia şi neprihănirea împodobite de mâna Graţiilor. D-na de Faxelange era şcolită: nu se zgârciseră să o educe, vorbea foarte bine engleza şi italiana, cânta la mai multe instrumente şi picta cu mult gust miniaturi. Fiică singură la părinţi, astfel hărăzită ca într-o zi să dobândească bunurile familiei sale, altminteri modeste, trebuia să se aştepte la o căsătorie avantajoasă, ceea ce, de un an şi jumătate încoace, era singura preocupare a părinţilor săi. Dar inima D-rei de Faxelange nu aşteptase încuviinţarea celor ce i-au dat viaţă pentru a îndrăzni să se dăruiască în întregime, împlinindu-se mai bine de trei ani de când nu-şi mai era stăpână. D. de Goé, care îi era un fel de rudă şi care de aceea o căuta adesea, era drăguţul

acestei fete galeşe. Îl iubea cu o sinceritate, cu o blândeţe care aminteau acele preţioase simţăminte de odinioară, acum atât de stricate de către dezmăţul nostru.

Fără îndoială, Dl. de Goé merita o astfel de fericire. Avea douăzeci şi trei de ani, o statură frumoasă, figura încântătoare şi firea de o curăţenie întru totul făcută pentru a se potrivi cu cea a frumoasei sale verişoare. Era ofiţer de dragoni, însă nu prea bogat. Îi trebuia o fată cu zestre mare, după cum şi verişoarei sale un om înstărit fiindcă, după cum am mai spus-o, deşi era moştenitoare unică, nu avea totuşi o avere nemăsurată. Astfel, amândoi vedeau prea bine că dorinţele lor nu se vor împlini vreodată, iar jarul la care se perpeleau împreună se va stinge în suspine.

Dl. de Goé nu făcuse vreodată cunoscute părinţilor D-rei de Faxelange simţămintele pe care le avea faţă de fiica lor. Se temea de un refuz, iar mândria nu-i dădea voie să se pună în împrejurarea de a-l auzi. La rândul său, de mii de ori încă şi mai sfioasă, D-ra de Faxelange se ferise să scape vreo vorbă, încât această blândă şi neprihănită poveste, ţesută de firele celei mai gingaşe iubiri, era nutrită în linişte, la umbra tăcerii. Dar orice s-ar fi întâmplat, cei doi îşi promiseseră să ţină piept oricărei încercări şi să nu fie vreodată decât unul al celuilalt.

Astfel erau îndrăgostiţii noştri, când un prieten al Dl. de Faxelange veni să ceară îngăduinţa de a-i face cunoştinţă cu cineva din provincie care tocmai îi fusese indirect recomandat.

"Nu fac degeaba această propunere, zise D. de Belleval. Cel de care vă vorbesc are o avere uriaşă în Franţa şi proprietăţi minunate în America. Singurul scop al călătoriei sale este să-şi caute o soţie la Paris. Poate o va duce în Lumea Nouă, este singurul lucru de care mă tem, dar, chiar şi aşa, dacă împrejurările nu vă înfricoşează prea mult, cu

siguranţă că, în toate privinţele, asta este ceea ce i s-ar potrivi fiicei voastre. Are treizeci şi doi de ani, nu e prea plăcut la chip... are ceva întunecat în căutătură, dar are o ţinută foarte adorabilă şi o educaţie aleasă.

— Aduceţi-ni-l, zise Dl. de Faxelange. Şi, adresându-se soţiei: Ce părere aveţi, doamnă?

— Vom vedea, răspunse aceasta. Dacă într-adevăr este o partidă mulţumitoare, mă-nclin din tot sufletul, oricât de mult aş suferi la despărţirea de fata mea... O iubesc. Lipsa ei mă va mâhni, dar nu mă voi pune în calea fericirii sale.

D. de Belleval, încântat de primele sale propuneri, îşi luă ziua bună de la cei doi soţi şi hotărârâ ca în joia următoare baronul de Franlo să fie prezentat D-rei. D. baron de Franlo era la Paris de o lună, stând în cel mai frumos apartament al palatului din Chartres, cu un frumos grajd, doi lachei, un valet, o puzderie de bijuterii, un portofel plin cu scrisori de schimb şi cele mal frumoase haine din lume. Nu-l cunoştea deloc pe D. de Belleval, dar pretindea că îl cunoaşte pe un prieten apropiat al acestuia care, plecat din Paris pentru optsprezece luni nu-i putea fi baronului de nici un folos. Se prezentase la uşa acestui om, i se spusese că era plecat, dar că ar face bine să meargă să-l caute pe D. de Belleval, cel mai apropiat prieten al său. Astfel, D-lui de Belleval îi prezentă baronul scrisorile sale de recomandare, iar D. de Belleval, pentru a ajuta un om de treabă, nu s-a codit să le deschidă şi să-i acorde baronului întreaga grijă pe care un străin ar fi primit-o de la prietenul său dacă acesta ar fi fost de faţă.

Belleval nu cunoştea de fel persoanele din provincia care îl recomandau pe baron şi nici nu auzise vreodată ca numele lor să fi fost rostit de către prietenul său, dar era foarte cu putinţă să nu aibă habar de tot ceea ce acesta cunoştea şi, de atunci, nici un obstacol nu se mai puse în calea preocupărilor dovedite lui Franlo. E un prieten al

prietenului meu - este nevoie de mai mult de atât pentru a afla în sufletul unui om cinstit motivul să-l sprijine?

Deci, D. de Belleval, purtând de grijă baronului de Franlo, îl conducea peste tot: la plimbări, la spectacole, la cumpărături. Îi întâlneai tot timpul împreună. Trebuia să stabilim aceste amănunte pentru a putea îndreptăţi interesul pe care Belleval i-l dovedea lui Franlo, sau motivele pentru care, socotindu-l o partidă excelentă, îl prezentă familiei de Faxelange.

În ziua stabilită pentru aşteptata vizită, D-na de Faxelange, fără să-şi înştiinţeze fiica, o pune să se gătească, o povăţuieşte să fie cea mai politicoasă şi cea mai drăguţă cu putinţă faţă de străinul pe care îl va întâlni şi, dacă i se va cere, să nu se codească să-şi folosească darurile, fiindcă acest străin e un om care le este personal recomandat şi pe care D. de Faxelange şi ea au toate motivele să-l primească bine.

Bătu de ora cinci: era momentul anunţat şi D. de Franlo apare însoţit de D. de Belleval. Era cu neputinţă să fi fost mai bine pus la punct, să fi avut un ton mai cumsecade, o ţinută mai cinstită. Dar, am spus-o: era ceva anume în înfăţişarea acestui om care te izbea pe loc şi numai multă artă în purtare, mult joc al trăsăturilor chipului reuşeau să acopere acest defect.

Discuţia se porneşte. Se trece de la un subiect la altul, iar D. de Franlo le tratează pe toate ca omul de lume cel mai bine educat, cel mai bine instruit. Se cugetă asupra ştiinţelor. D. de Franlo le analizează pe toate. Vine şi rândul artelor: Flanlo dovedeşte că le cunoaşte şi că nu este vreuna care să nu-l fi bucurat vreodată... În politică, aceeaşi profunzime: omul acesta îndreaptă întreaga lume şi asta fără căutare, fără a se impune, amestecând în tot ceea ce spune un aer de modestie care pare a cere iertare şi a atrage atenţia că s-ar putea înşela, că este foarte departe de a fi sigur de ceea ce

îndrăzneşte să propună. Se vorbeşte despre muzică. D. de Belleval o roagă pe D-ra de Faxelange să cânte ceva. Ea o face înroşindu-se, iar Franlo, la a doua arie, îi cere îngăduința să o acompanieze cu o chitară pe care o zăreşte pe un fotoliu. Ciupeşte instrumentul cu toată gingăşia şi îndemânarea posibile, lăsând să se vadă pe degete, fără îngâmfare, inele de o valoare uluitoare. D-ra de Faxelange începe o a treia bucată, foarte la modă. D. de Franlo o acompaniază la pian cu precizia celor mai mari maeştri. D-ra de Faxelange este poftită să citească în engleză câteva rânduri din Pope; pe loc, Franlo înnoadă o conversaţie în această limbă şi dovedeşte că o cunoaşte la perfecţie.

Vizita luă sfârşit fără ca baronului să-i fi scăpat ceva, ceea ce dovedi modul în care se gândeşte la D-ra de Faxelange, iar tatăl acestei tinere persoane, entuziasmat de noua sa cunoştinţă, nu vru deloc să se despartă fără o făgăduială tainică a D-lui de Franlo că duminica următoare va pofti la cină.

Seara, gândind mai puţin avântat la acest personaj, D-na de Faxelange nu se dovedi întru totul de aceeaşi părere cu soţul său. Spunea că de la prima vedere găseşte la acest om ceva într-atât de revoltător, încât i se părea că dacă vreodată va ajunge să-i ceară fiica, nu i-o va da decât cu mare durere. Soţul său se împotrivi acestui dezgust. Franlo, spunea el, este un om fermecător; şi e cu neputinţă să fie cineva mai instruit, să aibă o ţinută mai frumoasă. Ce conta înfăţişarea! La astfel de lucruri trebuie să te opreşti la un om? În rest, D-na de Faxelange nu mai avea alte griji. Nu ar fi fost prea bucuroasă dacă Franlo ar fi dorit să se înrudească cu ea, dar, dacă din întâmplare ar fi vrut-o, ar fi fost cu siguranţă o nebunie să scape o astfel de partidă. Trebuia ca fiica lor să piardă speranţa că va mai găsi cândva vreuna la fel de importantă? Toate acestea nu convingeau o mamă

grijulie: ea pretindea că înfăţişarea este oglinda sufletului şi că dacă cel al lui Franlo era pe potriva figurii sale, cu siguranţă că nu acesta era soţul care trebuia să-i facă fiica fericită.

Sosi şi ziua cinei: Franlo, şi mai bine gătit ca data trecută, încă şi mai profund şi drăguţ, i-a vrăjit pe toţi. După masă, l-au pus să joace cărţi cu D-na de Faxelange, Belleval şi un alt om din societate. Franlo a fost foarte ghinionist şi a făcut-o cu o demnitate deosebită: pierdu tot ceea ce se putea pierde. Acesta este adeseori un fel de a fi amabil în lume şi personajul nostru nu îl scapă din vedere. Urmă un pic de muzică şi D. de Franlo cântă la trei sau patru feluri de instrumente diferite. Ziua se încheie cu les Français, la care baronul o luă de mână pe D-ra de Faxelange de faţă cu toţi, iar apoi se despărţiră.

O lună se scurse astfel, fără să se pomenească de vreo cerere. Fiecare, de partea lui, se stăpânea. Familia Faxelange nu dorea să se grăbească, iar Franlo, care, în ceea ce-l privea, îşi dorea foarte mult să reuşească, se temea să nu strice totul din prea multă nerăbdare.

În sfârşit, D. de Belleval apăru, de această dată însărcinat cu o tocmeală în regulă, şi arătă hotărât D-lui şi D-nei de Faxelange că D. baron de Franlo, de baştină din Vivarais, stăpânul unor foarte mari bunuri în America şi căutând să se căsătorească, îşi aşezase privirea asupra D-rei de Faxelange şi îi întreba pe părinţii acestei încântătoare făpturi dacă i se permitea să-şi facă vreo speranţă.

De formă, primele răspunsuri au fost că D-ra de Faxelange era încă prea tânără pentru a i se face o situaţie, însă peste cincisprezece zile baronul fu poftit la cină. Aici, D. de Franlo a fost pus să se explice. El zise că stăpânea trei moşii în Vivaraia cu o valoare între 12 şi 10.000 de livre rentă fiecare, că tatăl său plecând în America s-a căsătorit cu o creolă de la care a dobândit bunuri în

valoare de aproape un milion, pe care, după moartea acestuia, le-a moştenit, şi că era hotărât să plece acolo împreună cu soţia sa de îndată ce se va fi însurat.

Această condiţie nu-i plăcu D-nei de Faxelange care îşi mărturisi temerile. La acestea, Franlo răspunse că acum se mergea în America tot aşa cum te-ai duce în Anglia, că de această călătorie nu se putea lipsi, dar că nu va dura decât doi ani şi că în acest răstimp făgăduia să îşi aducă soţia la Paris. Deci, nu mai rămânea decât aspectul despărţirii scumpei fiice de mama sa, dar că, oricum, aceasta ar fi trebuit să aibă loc, planul său nefiind să stea tot timpul la Paris unde, fiind în rând cu toată lumea, nu putea avea aceeaşi plăcere ca pe moşiile sale unde bogăţia sa îl făcea să joace un mare rol. S-a intrat apoi în alte câteva amănunte şi această primă întrevedere luă sfârşit, Franlo fiind rugat să numească el însuşi pe cineva cunoscut din provincia sa de la care să se poată cere desluşiri după tipicul unor astfel de împrejurări. Franlo, deloc mirat de acest plan, îl îngădui, dădu sfaturi şi spuse că i se părea cel mai simplu şi cel mal grabnic să se adreseze la birourile ministrului. Mijlocul fu consimţit. Chiar a doua zi, D. de Faxelange se duse şi vorbi însuşi ministrului, care îl asigură că D. de Franlo, aflat în momentul de faţă la Paris, era foarte sigur unul dintre oamenii din Vivarais cel mat valoros şi cel mai bogat. D. de Faxelange, mai înfierbântat ca oricând de afacere, dădu de veste soţiei sale asupra acestor noutăţi deosebite. D-ra de Faxelange a fost chemată, şi fără să o mai lungească mult, chiar în acea seară D. de Franlo îi fu propus drept soţ.

De cincisprezece zile această încântătoare fată îşi dăduse prea bine seama că se dorea ceva în legătură cu situaţia sa, însă, printr-un capriciu destul de obişnuit la femei, mândria impuse dragostei tăcere. Măgulită de aurul şi măreţia lui Franlo, ea îl preferă pe nesimţite D-lui de Goé,

până într-atât încât încuviinţă să-şi asculte familia şi să facă ceea ce i se propunea.

De partea sa, D. de Goé ar fi fost la fel de indiferent, dacă nu ar fi aflat ceva din cele ce se petreceau. Dădu fuga la iubita sa şi a fost copleşit de tristeţe din cauza răcelii pe care aceasta o dovedi. El îi vorbi cu întreaga căldură inspirată de focul ce îl mistuia, amestecă în dragostea cea mai duioasă învinuirile cele mai amare, îi spuse celei ce o iubea că vede prea bine de unde i se trage schimbarea care îl sortea pieirii, că nu ar fi bănuit-o vreodată de o necredinţă atât de crudă! Lacrimi vin să adauge jale şi strălucicie tânguirilor însângerate ale acestui tânăr. D-ra de Faxelange amuţeşte, îşi mărturiseşte slăbiciunea şi amândoi se înţeleg că nu există altă cale de a îndrepta răul săvârşit decât să-i facă pe părinţii D-lui de Goé să treacă la fapte. Acestei hotărâri i se dă curs: tânărul cade la picioarele tatălui său, îl conjură săi ceară mâna verişoarei sale, ameninţă că va părăsi pe vecie Franţa dacă îi este respins acest hatâr şi face în aşa fel încât D. de Goé, îmblânzit, se duce a doua zi să-l caute pe Faxelange să-i ceară fiica. I se mulţumeşte pentru cinstea pe care o face, dar i se declară că nu mai este timp şi că promisiunea este deja făcută. D. de Goé, care nu acţionează decât din complezenţă şi care, la urma urmei, nu este supărat deloc văzând că sunt puse stavile unei căsătorii care nu-i convine prea mult, se reîntoarce să îi dea de veste cu răceală fiului său despre aceasta, în acelaşi timp rugându-l din suflet să se răzgândească şi să nu se mai împotrivească fericirii verişoarei sale.

Tânărul Goé înfuriat, nu promite nimic. Aleargă la D-ra de Faxelange care, plutind fără încetare între iubire şi îngâmfare, este cu mult mai puţin blândă de această dată şi încearcă să-şi împace iubitul cu alegerea în ajunul împlinirii căreia este. D. de Goé încearcă să pară liniştit, se stăpâneşte, sărută mâna verişoarei sale şi pleacă

într-un hal cu atât mai crunt cu cât este constrâns să-l ascundă, nu înainte însă de a-i jura iubitei sale că nu va îndrăgi vreodată pe alta, dar că nu vrea săi tulbure fericirea.

În acest timp, Franlo înştiinţat de către Belleval că este timpul să înfrunte hotărât inima D-rei de Faxelange, cu atât mai mult cu cât existau concurenţi de temut, pune totul la bătaie pentru a deveni şi mai binevoitor: trimite daruri minunate viitoarei sale soţii care, la învoială cu părinţii săi, nu se codeşte deloc să primească atenţiile unui bărbat pe care trebuie să-l privească drept soţul său. Închiriază o casă fermecătoare la două leghe de Paris şi dă timp de opt zile în şir serbări minunate pentru iubita sa. Astfel, fără a înceta să unească ademenirea cea mai dibace cu demersurile serioase care trebuie să pună totul la punct, în curând a sucit capul scumpei noastre fete şi şi-a îndepărtat rivalul.

D-rei de Faxelange îi rămâneau, totuşi, clipe de amintire în care lacrimile curgeau fără voie. Avea remuşcări îngrozitoare de a fi înşelat într-atât făptura primei sale iubiri, pe cel pe care încă din copilărie îl îndrăgise aşa de mult... "Oare ce a făcut ca să merite să-l părăsesc?, se întreba ea cu durere. Oare a încetat să mă mai iubească?... vai, nu, iar eu îl înşel... şi cu cine. Dumnezeule mare! cu cine?... cu un om pe care nu-l cunosc deloc... care mă cucereşte cu bogăţia sa... şi care poate mă va face să plătesc scump această glorie pentru care îmi jertfesc dragostea. Ah! deşartele floricele care mă cuceresc... fac ele cât cuvintele minunate ale lui Goé, cât jurămintele sfinte de a mă îndrăgi pe veci... cât lacrimile simţămintelor pe care le-nsoţeau... O, Doamne! câtă căinţă dacă voi fi înşelată!". Dar, în timpul tuturor acestor gânduri, zeiţa era gătită pentru o serbare, înfrumuseţată cu cadourile primite de la Franlo, iar ea îşi uita remuşcările.

Într-o noapte visă că pretendentul său, transformat într-un animal fioros, o arunca într-o groapă cu sânge în care plutea o mulţime de leşuri. În van striga după ajutor din partea soţului său - el n-o asculta... Goé apare, o scoate, o părăseşte... ea leşină... Acest vis îngrozitor o îmbolnăvi pentru două zile. O nouă petrecere risipi aceste închipuiri sălbatice şi D-ra de Faxelange, cucerită, era cât pe ce să se supere pe sine din cauza tulburării pe care o simţise din cauza acestui vis himeric.

Visele sunt mişcări tainice nu îndeajuns de bine desluşite. Jumătate dintre oameni le dispreţuiesc, cealaltă parte cred la ele. Nu ar fi nimic împotrivă să-i ascultăm şi să ne punem chiar în situaţia pe care o voi pomeni. Când aşteptăm deznodământul unei întâmplări oarecare, iar felul în care acesta trebuie să se petreacă ne preocupă cât e ziua de lungă, îl vom visa cu siguranţă. Or, atunci spiritul nostru, absorbit numai de această preocupare, ne face aproape întotdeauna să vedem una dintre faţetele acestei întâmplări la care nu ne-am prea gândit adeseori peste zi. În acest caz, care ar fi superstiţia, care ar fi nemulţumirea, în fine, care ar fi greşeala împotriva filosofiei să adăugăm la numărul urmărilor întâmplării aşteptate pe cea pe care visul ne-a oferit-o şi să ne comportăm ca atare. Cred că aceasta nu ar fi decât o părere de înţelepciune, fiindcă visul este cu siguranţă urmarea întâmplării despre care este vorba, un efort al spiritului care ne deschide şi ne arată o faţetă nouă a întâmplării. Că acest efort se face în somn sau când eşti treaz, ce contează; iată mereu una dintre combinaţiile găsite şi tot ceea ce faceţi din cauza ei nu poate nicicând să fie o nebunie şi nu trebuie nicicând acuzată drept superstiţie. Neştiinţa strămoşilor noştri îi conducea, fără îndoială, la mari absurdităţi. Dar se poate crede că filosofia nu ar fi avut, la rândul său, stavilele sale. Tot cercetând natura, ne asemănăm chimistului care se ruinează pentru a face un pic de aur. Să

curăţim, dar să nu distrugem totul, pentru că în natură există lucruri cu totul şi cu totul deosebite pe care nu le vom afla vreodată.

Totul era în pregătiri şi Franlo, grăbit să termine odată, era pe cale să stabilească ziua, când eroina noastră primi de la el, într-o dimineaţă, următoarea misivă:

Un om furios şi pe care nu îl cunosc mă lipseşte de fericirea de a da o cină în această seară, după cum îmi propusesem, pentru Domnul şi Doamna de Faxelange şi pentru încântătoarea lor fiică. Acest om, care pretinde că îi răpesc fericirea vieţii sale, a dorit să se bată şi mi-a dat o lovitură de spadă pe care sper că i-o voi întoarce peste patru zile, însă timp de douăzeci şi patru de ore trebuie să stau nemişcat. Ce pierdere pentru mine să nu pot astă seară, aşa cum speram, să reînnoiesc Domnişoarei de Faxelange jurămintele-mi de iubire.

De la baronul de FRANLO.

Scrisoarea nu conţinea vreo taină pentru D-ra de Faxelange. Ea se grăbi să o împărtăşească familiei sale şi crezu că trebuie să o facă pentru însăşi siguranţa fostului său iubit, mâhnită că acesta consimţise să se compromită astfel pentru ea... pentru ea care îl jignea atât de crunt. Această faptă îndrăzneaţă şi nesăbuită a unui om pe care încă îl iubea zgâlţâia cu furie drepturile lui Franlo. Dar, dacă unul atacase, celălalt îşi pierduse sângele, iar D-ra de Faxelange era în situaţia nefericită de a interpreta acum totul în favoarea lui Franlo. Deci Goé greşise, iar Franlo fu prins.

În timp ce D. de Faxelange zboară la tatăl lui Goé pentru a-l înştiinţa de cele petrecute, Belleval, D-na şi D-ra de Faxelange se duc să îl împace pe Franlo care îi primeşte pe un fotoliu îmbrăcat cu cea mai fercheşă haină de casă, cu un chip într-atât

de abătut încât ceea ce uneori părea izbitor acum putea fi luat drept interesant.

D. de Belleval şi protejatul său au profitat de împrejurare pentru a o face pe D-na de Faxelange să grăbească lucrurile: această întâmplare ar fi putut avea urmări... poate chiar să-l oblige pe Franlo să părăsească Parisul, chiar fără să termine... şi încă o mie de astfel de motive pe care prietenia D-lui de Belleval şi îndemânarea D-lui de Franlo le găsiră pe dată şi le-au pus în lumină cu tărie.

D-na de Faxelange era pe de-a-ntregul învinsă; cucerită, asemenea întregii sale familii, de către aspectul exterior al prietenului lui Belleval, ameţită de către soţul său şi nevăzând la fiica sa decât cea mai bună stare faţă de acest măritiş, ea se grăbea acum fără nici cea mai mică adăstare. Îşi încheie deci vizita încredinţându-l pe Franlo că prima zi în care sănătatea îi va permite să iasă va fi şi cea a cununiei. Abilul nostru îndrăgostit mărturisi D-rei de Faxelange câteva drăgălaşe nelinişti în legătură cu tot ceea ce suferise din partea rivalului său. Aceasta îl linişti în chipul cel mai cinstit cu putinţă pe lume, cerându-i totuşi să-şi dea cuvântul că sub nici o formă nu-l va târî vreodată pe Goé în faţa judecăţii. Franlo promise şi se despărţiră.

Totul se lămuri la tatăl lui Goé. Fiul său a recunoscut că a fost mânat de furia iubirii sale, dar întrucât acest sentiment îi displăcea D-rei de Faxelange, dat fiind că era părăsit cu atâta cruzime, nu mai căuta să o silească. D. de Faxelange, liniştit, nu se mai gândea decât cum să pună capăt discuţiei. Îi trebuiau bani; D. de Franlo, urmând să plece de îndată în America, era foarte încântat fie să-şi repare, fie să-şi mărească proprietăţile şi aici socotea să adauge zestrea soţiei sale. Se înţeleseseră la 400.000 de franci; era o ruptură sălbatică în vederea D-lui de Faxelange, dar nu avea decât o fiică, într-o zi totul trebuia să-i

revină ei, şi era un târg cu care nu te mai întâlneai, trebuia deci să te sacrifici. Au vândut, au amanetat, pe scurt, suma a fost gata a şasea zi de la păţania lui Franlo, şi la vreo trei luni după ce o văzuse pe D-ra de Faxelange pentru întâia dată, în sfârşit apăru ca soţul sau. Prietenii, familia se adunară cu toţii. Contractul fu semnat, au căzut la învoială să facă cele rânduite în ziua următoare, fără zarvă, iar peste două zile Franjo să plece cu banii şi cu soţia.

În seara acelei zile nenorocite, D. de Goé şi-a implorat verişoara să-i dea o întâlnire într-un loc tainic pe care i-l spuse şi unde ştia bine că D-ra de Faxelange putea să ajungă. Fiind respins, trimise o a doua misivă, încredinţându-şi verişoara că ceea ce avea a-i spune era de o prea mare însemnătate pentru ca ea să nu dorească să îl asculte. Necredincioasa noastră eroină, sedusă, uluită, dar neputincioasă pentru a-şi urî fostul iubit, cedează şi se duce la locul stabilit.

"Nu vin, zise D. de Goé verişoarei sale de cum o zări, nu vin deloc, domnişoară, să tulbur ceea ce familia voastră şi dumneavoastră numiţi fericirea vieţii voastre, dar cinstea din care îmi fac o datorie mă sileşte să vă previn că sunteţi înşelată. Omul cu care vă măritaţi este un escroc care, după ce vă va fi furat, vă va face, poate, cea mai nefericită dintre femei. Este un pungaş şi sunteţi trasă pe sfoară".

La aceste vorbe, D-ra de Faxelange îi răspunse vărului său că, înainte de a-şi permite să defăimeze atât de nemilos pe cineva, îi trebuiau dovezi limpezi ca lumina zilei.

"Nu le am încă, zice D. de Goé, aşa este, dar le caut şi în curând mă voi lămuri. În numele a tot ceea ce este mai scump, obţineţi din partea părinţilor voştri un răgaz."

— Dragă vere, zise D-ra de Faxelange surâzând, sunteţi dat în vileag, sfaturile voastre nu sunt decât un pretext, iar răgazul pe care îl cereţi nu este decât un mijloc prin care încercaţi să mă

faceţi să renunţ la o înţelegere care nu se mai poate desface. Mărturisiţi-vă deci, viclenia, o iert, dar nu căutaţi să mă neliniştiţi fără pricină, într-un moment în care nu mai este cu putinţă să se schimbe ceva"

D de Goé, care într-adevăr nu avea decât bănuieli, fără nici o dovadă reală şi care, de fapt, nu căuta decât să câştige timp, căzu la genunchii iubitei sale: "O, tu, pe care te ador, strigă el, tu, pe care te voi idolatriza şi-n mormânt, s-a zis deci cu fericirea zilelor mele şi mă vei părăsi pentru totdeauna. Recunosc, ce-am spus nu este decât o bănuială, dar nu-mi poate ieşi din cuget, mă ameţeşte şi mai tare decât disperarea în care m-a adus despărţirea de tine... Ai încuviinţa tu, în culmea gloriei, să-ţi aduci aminte de vremurile atât de blânde ale copilăriei noastre... de acele momente minunate în care îmi jurai să nu fii decât a mea... Ah! cum au trecut acesta clipe de desfătare şi cât de lungi vor fi cele ale durerii! Ce-am făcut eu să merit să mă părăseşti? Spune, nemiloaso, ce-am făcut? şi de ce-l sacrifici pe cel care te adoră? Oare monstrul care mi te răpeşte dezmierdărilor, te iubeşte la fel de mult ca mine? Oare te iubeşte tot de atâta amar de vreme?"

Lacrimi curgeau din belşug din ochii nefericitului Goé şi îi strângea cu patimă mâna celei pe care o adora, ducând-o când la buze, când la inimă.

Era greu ca simţitoarea Faxelange să nu se emoţioneze un pic într-o asemenea învălmăşeală. Lasă să-i scapă câteva lacrimi. "Scumpul meu Goé, spuse ea vărului său, să fii sigur că-mi vei fi drag pe veci; sunt nevoită să ascult, şi vezi bine că ar fi fost cu neputinţă să fim vreodată unul al celuilalt.

— Am fi aşteptat.

— Oh, Doamne! Să-ţi întemeiezi bunăstarea pe nefericirea părinţilor tăi.

— Nu am fi vrut aşa ceva, dar eram la vârsta la care puteam aştepta.

— Şi cine ar fi fost răspunzător de credinţa ta?

— Caracterul tău... Frumuseţile tale, tot ceea ce îţi aparţine... Nu te poţi sătura vreodată iubind atunci când este vorba despre tine... Dacă ai mai vrea să fii a mea, să fugim la capătul lumii, îndrăzneşte să mă iubeşti pentru a mă urma.

— Nimic în lume nu mă va îndemna să fac aşa ceva. Du-te, linişteşte-te, iubitule, e cel mai înţelept lucru care ţi-a mai rămas de făcut. Mii de fete frumoase te-or despăgubi.

— Nu adăuga şi jignirea lângă necredinţă. Eu să te uit, nemiloaso, eu să mă consolez vreodată că te-am pierdut! Nu, nici tu n-o crezi, niciodată nu ai bănuit că aş putea fi atât de laş pentru a îndrăzni să o crezi vreo clipă.

— Iubite prea nefericit, trebuie să ne despărţim. Toate astea nu fac decât să mă îndurereze fără de leac, nimic nu mai rămâne pentru nefericirile de care tu te plângi - să ne despărţim, este cel mai înţelept.

— Ei bine, îţi voi da ascultare! Îmi dau seama că este pentru ultima dată în viaţa mea când îţi vorbesc. Nu contează, te voi asculta, vicleano. Dar îţi cer două lucruri, vei fi atât de sălbatică încât să mi le respingi?

— Şi anume?

— O şuviţă din părul tău şi făgăduiala că îmi vei scrie o dată în fiecare lună, pentru a-mi da de veste cel puţin dacă eşti fericită... dacă eşti, o să-mi treacă... dar dacă vreodată acest monstru ...crede-mă, iubito, da, crede-mă... am să te caut în fundul iadului pentru a i te smulge.

— Nu fi îngrijorat din asta, draga vere. Franlo este cel mai cinstit dintre oameni, nu văd decât sinceritate... numai gingăşie în el... nu are decât planuri de fericire pentru mine.

— Ah, Cerule! Unde sunt vremurile când spuneai că această fericire nu va fi vreodată cu putinţă decât alături de mine... Ei bine, faci ce te-am rugat?

— Da, răspunse D-ra de Faxelange, uite şuviţa pe care o vrei şi fii sigur că-ţi voi scrie. Trebuie să plecăm.

Zicând acestea, îi întinde iubitului său mâna, dar nefericita degeaba se credea lecuită. Când îşi simţi mâna înmuiată de suspinele celui pe care atât îl iubise, plânsul o îneacă şi cade pe un fotoliu, fără suflare. Această întâmplare se petrecea la o femeie credincioasă D-rei de Faxelange care se grăbi să-i sară în ajutor, iar ochii i se deschiseră pentru a-şi vedea iubitul stropindu-i genunchii cu lacrimile disperării. Îşi face curaj, îşi adună puterile, îl ridică. "Adio, îi spune ea, rămâi cu bine, s-o iubeşti mereu pe aceea căreia îi vei fi drag până în cea din urmă zi a vieţii. Nu mă mai învinovăţi de fapta mea, nu mai este timp. Am fost cucerită... atrasă... inima mea nu mai poate să-şi asculte decât datoria. Dar toate simţămintele care nu-mi vor fi cerute vor fi pe veci ale tale. Nu veni după mine. Adio!"

Goé plecă într-un hal fără de hal, iar D-ra do Faxelange degeaba a încercat să caute, la sânul unei odihne în van implorate, un pic de linişte pentru remuşcările de care era sfâşiată şi din care se năşteau un fel de presimţiri pe care nu le putea stăpâni. Cu toate acestea, ceremonia, serbările care trebuiau să o împodobească, toate o potoliră pe această fată prea firavă. Ea pronunţă cuvântul fatal care o lega pe vecie. Totul o aiura, totul o târa după sine şi din chiar acea noapte săvârşi jertfa îngrozitoare care o despărţi pe vecie de singurul om care fusese demn de ea.

A doua zi, pregătirile de plecare au ţinut-o prinsă. În ziua ce a urmat, copleşită de mângâierile părinţilor, D-na de Franlo urcă în poştalionul soţului său înzestrată cu 400.000 de franci şi plecă

spre Vivarais. Franlo spunea că merge acolo pentru şase săptămâni, înainte de a se îmbarca pentru America unde va ajunge pe un vas din La Rochelle, pe care îl arvunise.

Echipajul tinerilor noştri soţi era alcătuit din doi valeţi călare aparţinând D-lui de Franlo şi dintr-o cameristă a doamnei, legată de aceasta încă din copilărie şi care îi fusese dată pentru toată viaţa. Trebuiau să angajeze servitori noi în clipa în care urmau să ajungă la destinaţie.

Au mers întins spre Lyon şi până acolo plăcerile, bucuria, blândeţea i-au însoţit pe cei doi călători ai noştri. La Lyon totul se schimbă la faţă. În loc să descindă la un hotel cu camere mobilate, aşa cum o fac oamenii cinstiţi, Franlo a mers să se găzduiască la un han neştiut, dincolo de podul de la Guillotiere. Mâncă şi, după două ore, slobozi pe unul dintre servitori, luă o trăsură împreună cu celălalt, nevastă-sa şi camerista, urmaţi de o căruţă în care au urcat tot bagajul şi au mers să se culce la peste o leghe distanţă de oraş, într-o cârciumă pe de-a întregul stingherită, pe malurile Rhonului.

Purtarea aceasta a îngrijorat-o pe D-na de Franlo.

"Încotro mă duceţi, domnule? îi spuse ea soţului său.

"Ei, la naiba, doamnă! zise acesta cu aprindere... vă este frică să nu vă pierd? Cine v-ar auzi ar crede că vă aflaţi în mâinile unui pungaş. Mâine dimineaţă trebuie să ne îmbarcăm; îmi stă în obişnuinţă, pentru a-mi fi mai la îndemână, să mân peste noapte pe malul apei. Barcagii mă aşteaptă acolo şi astfel pierdem mult mai puţin timp".

D-na de Franlo tăcu. Sosiră într-un bârlog ale cărui împrejurimi te băgau în sperieţi. Dar mare fu mirarea nefericitei Faxelange când o auzi pe stăpâna acestei înspăimântătoare taverne, încă şi mai îngrozitoare decât locul la care trăseseră, spunându-i aşa-zisului baron:

"Ah! Iată-te, Spintecă-Munte, al dracului ce te-ai mai lăsat aşteptat! Chiar atât de mult timp ţi-a trebuit ca să te duci să iei fata asta? Hai, că sunt multe veşti de când ai plecat. La Roche a fost aninat de o cracă ieri, la Terreaux... Frânge-Mâini este încă în închisoare. Poate astăzi îi vor face felul. Dar nu te teme, nimeni nu te-a vândut, iar acolo totul merge bine. Zilele astea au făcut o captură a dracului, au fost ucişi şase inşi, fără ca tu să fi pierdut vreun om.

Un fior general o cuprinsese pe nefericita Faxelange... Să ne punem o clipă în locul său şi să cumpănim urmarea îngrozitoare pe care trebuia să o provoace asupra sufletului său gingaş şi blând prăbuşirea atât de neaşteptată a închipuirilor care o cuceriseră. Observându-i tulburarea, bărbatul său se apropie de ea.

"Doamnă, îi spuse el cu hotărâre, nu mai este timp să leşinaţi. V-am înşelat, vedeţi bine, şi cum nu vreau ca ticăloasa asta, a continuat el privind spre cameristă, să aibă ocazia să dea de ştire, zise, scoţând un pistol din buzunar şi zburându-i creierii acelei nefericite, găsiţi cu cale, doamnă, că în acest fel o împiedic să mai deschidă vreodată gura... "

Apoi prinzându-şi de îndată în braţe nevasta aproape leşinată, "În ce vă priveşte, doamnă, fiţi pe de-a întregul liniştită. Cu dumneavoastră mă voi purta cu totul deosebit. Fiind fără încetare în posesia drepturilor pe care vi le dă faptul că îmi sunteţi soţie, vă veţi bucura oriunde de aceste prerogative, iar tovarăşii mei, fiţi încredinţată, vor respecta mereu în dumneavoastră pe nevasta căpeteniei lor".

Cum interesanta creatură a cărei poveste o scriem se afla într-o situaţie demnă de plâns, bărbatul său i-a dat toate îngrijirile, iar când aceasta îşi reveni un pic, nemaivăzându-şi iubita însoţitoare al cărei leş Franlo tocmai îl aruncase în râu, începu din nou să se topească de plâns.

"Să nu vă neliniştească pierderea acestei femei, spuse Franlo, era cu neputinţă să v-o las, dar voi purta de grijă ca, deşi va lipsi de lângă dumneavoastră, să nu duceţi lipsă de nimic."

Şi, văzându-şi nefericita soţie un pic mai puţin alarmată:

"Doamnă, continuă el, nu m-am născut deloc pentru meseria pe care o fac, jocul este cel care m-a azvârlit în această carieră de ghinion şi de crime. Nu m-am impus în faţa voastră dându-mă drept baronul de Franlo; acest nume şi acest titlu mi-au aparţinut. Tinereţea mi-am petrecut-o ca slujbaş, la douăzeci şi opt de ani risipisem tot ceea ce moştenisem în urmă cu trei ani, nu mi-a trebuit decât acest scurt răgaz pentru a scăpăta. Cel pe mâna căruia încăpuseră bogăţia şi titlul meu era acum în America şi am crezut că voi putea ca timp de câteva luni, la Paris, să înşel lumea recăpătând ceea ce pierdusem. Şiretlicul a reuşit mai presus de dorinţele mele. Zestrea voastră mă costă cheltuieli de 100.000 de franci, câştig, deci, după cum vedeţi, 100.000 de scuzi şi o soţie încântătoare, o soţie pe care o iubesc, şi de care jur să am toată viaţa mea cea mai mare grijă. Să binevoiască deci, cu un pic de linişte, să asculte urmarea poveştii mele. Nenorocirile mele odată potolite, am intrat într-o bandă de tâlhari care pustia ţinuturile de mijloc al Franţei (nefericită lecţie pentru tinerii care se vor lăsa duşi de către patima nebună a jocului), am dat lovituri îndrăzneţe cu această bandă şi, la doi ani după ce am intrat în ea, am fost recunoscut drept căpetenie. I-am schimbat sălaşul. Am venit să locuim o vale pustie, strâmtă, între munţii din Vivarais, pe care este aproape imposibil să o poţi descoperi şi unde justiţia nu a pătruns niciodată. Acesta este locul în care stau, doamnă, acestea sunt condiţiile pe care vi le voi încredinţa. Acolo este cartierul general al trupelor mele şi de acolo pleacă pâlcurile mele. Le împing în nord, până către Bourgogne, în răsărit până la ţărmurile

mării; merg către soare răsare până la hotarele Piemontului, iar spre soare apune până dincolo de munţii din Auvergne. Comand patru sute de oameni, toţi la fel de hotărâţi ca şi mine şi toţi gata să înfrunte de o mie de ori moartea, deopotrivă pentru a trăi şi pentru a ne îmbogăţi. Când dăm lovituri nu prea ucidem, de frică să nu ne dea de gol morţii; dăruim viaţa celor de care nu ne temem, pe alţii îi silim să ne urmeze în ascunzătoarea noastră şi nu îi gâtuim decât acolo, după ce le-am smuls toată averea şi toate desluşirile care ne sunt de folos. Felul nostru de a ne război este un pic crunt, dar siguranţa noastră depinde de aceasta. O conducere dreaptă ar trebui să aibă de suferit din cauză că greşeala pe care o face un tânăr de a-şi risipi averea atât de timpuriu este pedepsită cu chinul îngrozitor de a zace patruzeci sau cincizeci de ani în mizerie? Nesăbuirea îl înjoseşte? Îl necinsteşte? Fiindcă a fost nenorocit ar trebui să nu-i mai fie lăsate alte mijloace decât îmbătrânirea sau lanţurile? Cu astfel de principii îl ticăloşeşti. După cum vedeţi, doamnă, eu sunt dovada. Dacă legile sunt neputincioase împotriva jocului, dacă ele, din contră, îl îngăduie, măcar să nu se permită ca la joc un om să aibă dreptul de a despuia cu totul pe un altul, sau dacă halul în care primul îl aduce pe cel de al doilea în colţul mesei verzi, dacă, zic, această crimă nu este oprită de nici o lege, atunci nici să nu se pedepsească cu atâta cruzime, cum se face pentru vina aproape egală care se săvârşeşte despuind în acelaşi fel drumeţul într-o pădure. Şi ce mai contează cum o faci când urmările sunt aceleaşi? Credeţi că este o mare deosebire între un jucător care ţine banca furându-vă la Palais Royal şi Spintecă-Munte cerându-vă punga în Bois de Boulogne? Este acelaşi lucru, doamnă, şi singura distanţă adevărată care poate fi pusă între unul şi celălalt este că bancherul vă fură ca un fricos, iar celălalt ca un om curajos.

Să ne întoarcem la dumneavoastră, doamnă, veţi locui deci la mine în cea mai mare linişte. Vă veţi găsi şi soţii ale tovarăşilor mei care ar putea să vă alcătuiască o mică companie... mai puţin veselă, fără îndoială. Femeile acelea sunt foarte departe de starea voastră şi de însuşirile voastre, dar vă vor fi supuse. Vor purta grija dorinţelor voastre care întotdeauna vor fi un prilej de zăbavă. Iar ce veţi face pe ale mele domenii vă voi explica atunci când vom ajunge acolo. În această seară să nu ne gândim decât la odihna voastră. Ar fi bine să o faceţi pentru a fi în stare să plecăm mâine dis de dimineaţă".

Franlo porunci stăpânei locuinţei să aibă toată grija pentru soţia sa şi o lăsă împreună cu bătrâna. Aceasta, de când văzuse cu cine are dea face, schimbând felul de a vorbi cu D-na de Franlo, o sili să înghită o fiertură amestecată cu vin din care nenorocita femeie înghiţi câteva picături pentru a-i face pe plac gazdei şi, fiindcă înainte o rugase să o lase singură restul nopţii, de îndată ce fu netulburată, sărmana fiinţă se lăsă pradă întregii amărăciuni a durerii sale.

"O, dragul meu de Goé, strigă ea în mijlocul suspinelor, cum mă mai pedepseşte mâna Domnului pentru că te-am înşelat! Sunt pierdută pe veci, un ascunziş de nepătruns mă va înghiţi din faţa ochilor lumii, îmi va fi chiar cu neputinţă să îţi dau de veste despre nenorocirile care mă vor copleşi, iar când nu voi mai fi împiedicată, voi mai îndrăzni oare, după toate câte ţi le-am făcut? Nu voi mai merita mila ta... iar dumneavoastră, tată... iar dumneavoastră, preacinstită mamă, voi, ale căror lacrimi mi-au udat pieptul, în timp ce beată de mândrie eram aproape rece la plânsetele voastre, cum veţi afla de soarta-mi înfricoşătoare?... La ce vârstă, Dumnezeule mare, mă văd îngropată de vie cu asemenea monştri? Câţi ani mai putea-voi îndura această pedeapsă

îngrozitoare? O, ticălosule, cum m-ai mai cucerit şi cum m-ai mai înşelat!".

D-ra de Faxelange (căci acum ne este silă de numele său de femeie) se găsea în haosul acestor idei întunecate, şi remuşcărilor şi înţelesurilor groaznice, fără ca blândeţea somnului să-i fi putut linişti starea, când Franlo a venit să o roage să se scoale pentru a se putea îmbarca înainte de a se crăpa de ziuă. Ea ascultă şi se aruncă în luntre cu capul acoperit cu boneta care îi acoperea trăsăturile îndurerării şi îi ascundea lacrimile de pricina crudă care le făcea să curgă. În barcă fusese pregătit un cotlon acoperit cu frunzar unde putea merge să se odihnească în linişte. Iar Franlo, nu putem să n-o spunem, Franlo care vedea nevoia pe care trista sa soţie o avea pentru puţină linişte, o lăsă să se odihnească fără a o tulbura. Există câteva urme de cinste în sufletul sceleraţilor, iar cinstea are un asemenea preţ în ochii bărbaţilor încât şi cei mai ticăloşiţi sunt siliţi să i se supună în mii de împrejurări ale vieţii lor.

Grija pe care această tânără femeie o vedea că i se poartă a liniştit-o totuşi cât de cât. Ea simţea că în situaţia în care se afla nu avea altă cale de ales decât să-şi cruţe bărbatul şi îl lăsă să-i vadă recunoştinţa.

Barca era condusă de oameni din banda lui Franlo şi Dumnezeu ştie despre ce tot vorbeau. Eroina noastră, dărâmată de durere nu dădea ascultare. În aceeaşi seară au ajuns în împrejurimile oraşului Toulon, aşezat pe malul apusean al Rhonului, la poalele munţilor din ţinutul Vivarais. Căpetenia noastră şi tovarăşii săi au petrecut noaptea, aidoma celeilalte, într-o cârciumă întunecoasă, ştiută numai de ei. A doua zi, i-au adus lui Franlo un cal pe care încălecă împreună cu soţia sa, doi catâri au cărat calabalâcul, patru bărbaţi înarmaţi îi păzeau. Trecură munţii şi au pătruns în inima ţinutului, pe cărări necălcate. Târziu de tot în ziua următoare,

călătorii noştri au ajuns la o câmpie mică, de vreo jumătate de leghe lungime, înghesuită din toate părţile de munţi neumblaţi, unde nu puteai pătrunde decât pe cărarea pe care mergea Franlo. La intrarea pe acea potecă era un post de pază cu zece dintre acei ticăloşi, care se schimbau de trei ori pe săptămână şi care vegheau zi şi noapte mereu. Odată ajunşi în câmpie dădeai peste un târg prăpădit, alcătuit din vreo sută de colibe aşa cum au sălbaticii, în fruntea cărora se ridica o casă destul de îngrijită, cu două etaje, împrejmuită peste tot cu ziduri înalte, care aparţinea starostelui. Acolo era sălaşul său şi, în acelaşi timp, fortăreaţa aşezării, locul unde se aflau magaziile, armele, unde erau ţinuţi prizonierii. Două subterane adânci şi bine boltite aveau acest scop; deasupra, la parter erau clădite trei încăperi mici, o bucătărie, o cameră, o săliţă, iar peste ele un apartament destul de înlesnit pentru soţia căpitanului, terminat cu o tainiţă pentru tezaur. O slugă foarte necioplită şi o fată folosită ca bucătăreasă erau tot ajutorul casei. Însă nici la alţii nu erau mai mulţi.

În prima seară, copleşită de oboseală şi de durere, D-ra de Faxelange nu a văzut nimic din toate acestea. Abia se sui în patul care i-a fost arătat că a şi aţipit de atâtea griji, iar până a doua zi a fost liniştită.

Atunci starostele intră în apartamentul său: "Iată-vă, acasă doamnă, îi spuse. E o deosebire faţă de cele trei moşii pe care vi le făgăduisem şi de minunatele proprietăţi din America pe care v-aţi bizuit. Dar împăcaţi-vă cu soarta, draga mea, nu ne vom îndeletnici numai cu asta. Deşi nu o fac de multă vreme, tezaurul pe care îl vedeţi tăinuieşte deja, inclusiv zestrea voastră, aproape două milioane bani gheaţă. Când s-or face patru, trec în Irlanda şi, împreună cu dumneavoastră, mă voi aşeza acolo de minune.

— Ah, domnule! zise D-ra de Faxelange, împrăştiind un şuvoi de lacrimi, credeţi că Cerul

vă va lăsa să trăiţi în linişte până atunci?

— Oh! zise Franlo, lucrurile acestea, doamnă, noi nu le punem niciodată la socoteală. Cui i-e frică de întuneric nu se duce în pădure. De murit se moare peste tot. Dacă aici mă paşte descăpăţânarea, în lume mă paşte o lovitură de sabie. Nu există împrejurare care să nu-şi aibă primejdiile sale, înţeleptul este cel ce trebuie să le cumpănească şi să hotărască. Moartea care ne ameninţă este cel mai neînsemnat lucru din lume care ne dă de furcă. Cinstea, mi-aţi putea spune, dar la prejudecăţile omeneşti am renunţat dinainte: eram ruinat, nu mai trebuia să fiu cinstit. M-ar fi închis, aş fi trecut drept un nelegiuit. Oare nu-i mai bine chiar să fii nelegiuit, bucurându-te de toate drepturile oamenilor... fiind în sfârşit liber, decât să fii cercetat în lanţuri? Să nu vă miraţi că omul, chiar nevinovat, devine tâlhar când este silit la decădere. Să nu vă miraţi că alege crima în loc de lanţuri atunci când şi într-o situaţie şi în cealaltă va fi dispreţuit. Legiuitori, răriţi înfierările dacă doriţi să micşoraţi numărul crimelor, un neam care a ştiut să facă din cinste un Dumnezeu, poate să-şi răstoarne de-a berbeleacul eşafoadele atunci când pentru a conduce oamenii îi mai rămân dârlogii sfinţi al unei atât de frumoase închipuiri...

— Dar, domnule, îl întrerupse aici D-ra de Faxelange, la Paris aveaţi totuşi înfăţişarea unui om cinstit!

— Era nevoie pentru ca să vă pot dobândi. Am reuşit, masca a căzut.

Astfel de vorbe şi astfel de fapte o îngrozeau pe această nefericită femeie, dar convinsă că nu trebuie să se îndepărteze de hotărârile pe care le luase, nu şi-a contrazis soţul, s-a făcut chiar că-l încuviinţează, iar acesta, văzând-o mai liniştită, o pofti să vadă aşezarea. Ea încuviinţă şi străbătu târguşorul. Nu erau decât vreo patruzeci de oameni, dintre care se alcătuia garda defileului de la intrarea în vale, ceilalţi fiind plecaţi.

D-ra de Franlo a fost primită peste tot cu cele mai înalte semne de respect şi cinste. Văzu şapte sau opt femei destul de tinere şi frumoase dar ale căror înfăţişare şi vorbă îi arătau prea mult distanţa care o depărta de ele. Însă cu toate acestea, le mulţumi pentru primirea făcută şi, plimbarea încheiată, au pus masa. Starostele se aşează împreună cu soaţa sa care nu a putut totuşi să se stăpânească. Îşi ceru iertare pentru oboseala de pe drum, iar ceilalţi nu mai stăruiră. După masă, Franlo îi spuse nevestei că sosise timpul să termine tot ceea ce dorea să înveţe, întrucât de a doua zi urma să plece.

"Nu mai trebuie să vă spun, doamnă, îi zise el soţiei ale, că aici este cu neputinţă să scrieţi cuiva. În primul rând, mijloacele vă vor fi cu desăvârşire oprite, nu veţi vedea vreodată nici pană, nici hârtie. Chiar de veţi ajunga să-mi înşelaţi grija, cu siguranţă că nici unul dintre oamenii mei nu se va însărcina să vă ducă scrisorile, iar încercările s-ar putea să vă coste scump. Vă iubesc fără îndoială foarte mult, doamnă, dar simţămintele oamenilor de teapa noastră sunt întotdeauna în slujba datoriei. Şi iată de ce condiţia noastră este mai presus de-a altora; nimic pe lume nu poate sili dragostea să uite, în ce ne priveşte, dimpotrivă, nu este femeie pe pământ care să poată să ne facă să nesocotim soarta ce o avem, pentru că viaţa noastră depinde de felul neşovăielnic în care o trăim. Sunteţi a doua mea soţie, doamnă.

— Cum, domnule?

— Da, doamnă, sunteţi a doua mea nevastă. Cea dinaintea voastră a vrut să scrie şi literele pe care le-a scris au fost şterse de sângele ei. Şi-a dat duhul chiar deasupra scrisorii...

Socotiţi în ce stare era această nenorocită, pusă în faţa unor asemenea poveşti îngrozitoare, a unor asemenea ameninţări teribile. Dar ea se stăpâni din nou şi îi spuse soţului său că nu avea nici un fel de dorinţă de a-i încălca poruncile.

"Şi asta încă nu este totul, doamnă, continuă acest monstru. Când nu voi fi de faţă, veţi comanda în lipsa mea. Orişicât bună credinţă ar fi între mine şi ceilalţi, vă închipuiţi prea bine că, dacă va fi vorba de interesele noastre, mă voi încrede mai degrabă în dumneavoastră, decât în tovarăşii mei. Or, atunci când vă voi trimite prizonieri va trebui să-i prădaţi singură şi să puneţi să fie gâtuiţi în faţa voastră.

— Eu, domnule, ţipă D-ra de Faxelange, dând îndărăt de groază, să-mi înmoi eu mâinile în sânge nevinovat? Ah, mai bine luaţi-mi-l de o mie de ori pe al meu, decât să mă siliţi la o astfel de grozăvie.

— Vă iert prima dovadă de slăbiciune, doamnă, răspunse Franlo, dar nu pot să vă scutesc de grija aceasta. V-ar place mai degrabă să ne pierdeţi pe toţi, decât s-o aveţi?

— Tovarăşii voştri o pot face prea bine.

— O vor face şi ei, doamnă. Dar fiindcă veţi fi singura care îmi va primi scrisorile, trebuie ca la porunca voastră, care pleacă de la mine, să fie închişi sau ucişi cei prinşi: oamenii mei o vor face fără preget, însă dumneavoastră trebuie să daţi poruncile mele.

— Oh! domnule, nu aţi putea să mă scutiţi de...

— Cu neputinţă, doamnă.

— Dar cel puţin nu voi fi silită să iau parte la acest infamii!

— Nu... şi totuşi va trebui să aveţi grijă de prăzi... să le ferecaţi în magazii. Pentru început vă iert, dacă o cereţi cu tot dinadinsul. Voi lua seama ca de această dată să vă trimit prizonierii împreună cu un om de încredere; dar n-o să dureze astfel, va trebui să vă străduiţi să luaţi lucrurile asupra voastră. Obişnuinţa este totul, doamnă, nu e lucru pe care să nu-l poţi face. Oare doamnelor romane nu le făcea plăcere să vadă gladiatorii prăbuşindu-li-se la picioare, nu împingeau cruzimea până într-acolo încât pofteau să-i vadă murind în atitudini

elegante? Pentru a vă obişnui cu îndatoririle voastre, doamnă, continuă Franlo, am aici şase inşi care îşi aşteaptă ceasul morţii, îi voi doborî. Acest spectacol vă va obişnui cu grozăviile şi de azi în cincisprezece zile, partea de datorie care v-o încredinţez nu vă va mai fi cu bănat."

Nimic nu a putut-o scuti pe D-ra de Faxelange de această scenă îngrozitoare. Îşi imploră soţul să nu o silească. Dar Franlo socotea că este foarte mare nevoie de aşa ceva. Avea multă trebuinţă să îmblânzească ochii nevestei sale cu ceea ce urma să-i alcătuiască o parte din însărcinări, ca să nu se pună imediat la treabă. Cei şase nenorociţi au fost aduşi şi nemilos gâtuiţi de mâna lui Franlo chiar sub privirile nefericitei sale soţii care leşină în timpul faptei. Îndată fu dusă în pat unde, recăpătându-şi curajul, sfârşi prin a înţelege că, de fapt, nefiind decât făptaşa poruncilor soţului său, conştiinţa nu i se încărca de crime şi că, din cauza înlesnirii de a putea să vadă cât mai mulţi străini, chiar şi înlănţuiţi, poate că i-ar mai fi rămas mijloace să-i salveze şi să fugă împreună cu ei. A doua zi îi promise deci barbarului său soţ că va avea de ce să fie mulţumit de purtarea sa, iar acesta, petrecându-şi în sfârşit noaptea cu dânsa, ceea ce nu mai făcuse de la Paris, din pricina halului în care ea se aflase, o părăsi a doua zi încredinţând-o că, dacă se va purta cumsecade, se va lăsa de meserie mai degrabă decât a spus, pentru a-şi petrece împreună în fericire şi odihnă cel puţin ultimii treizeci de ani ai vieţii.

Nu se văzu bine singură în mijlocul tuturor acestor tâlhari, că pe D-ra de Faxelange neliniştea o cuprinse din nou.

"Vai!, spuse ea, dacă din nefericire voi trezi în aceşti ticăloşi oarece patimi, cine îi va împiedica să şi le împlinească? Dacă vor dori să jefuiască locuinţa căpeteniei lor, să mă ucidă şi să fugă, nu va fi după placul lor?... Ah! Fă, Doamne, continuă

ea, vărsând un şuvoi de lacrimi, să fiu smulsă cât mai degrabă unei vieţi care urmează să fie minată cu grozăvii!"

Totuşi, încetul cu încetul, speranţa renăştea în sufletul său tânăr, întărit de prea multă nefericire. Crezuse că această partidă trebuia să fie neapărat cea mai bună. Se resemnase. Drept urmare, făcu rondul, intră singură în toate colibele, încercă să dea câteva porunci şi întâlni peste tot respect şi ascultare. Femeile veniră să o vadă şi ea le primi cum se cade. Ascultă cu băgare de seamă poveştile câtorva, seduse şi răpite ca şi ea, la început, fără îndoială, cinstite, mai apoi înjosite de singurătate şi crimă şi devenite monştri, aidoma bărbaţilor cu care se însoţiseră.

"Cerule, îşi spunea uneori această nenorocită, cum poţi să te sălbăticeşti în aşa hal? E cu putinţă s-ajung şi eu cândva aidoma acestor nefericiţi?..."

Apoi se închidea în sine, plângea, cugeta la soarta sa crudă, nu-şi ierta că, din prea multă trufie şi orbire se azvârlise singură în prăpastie. Toate i-l aminteau pe scumpul Goé şi lacrimi de sânge îi curgeau din ochi.

Opt zile se scurseră astfel până când primi un răvaş de la soţul său împreună cu un pâlc de doisprezece oameni care aduceau patru prinşi. Tremură deschizând scrisoarea şi, fără a-i pune la îndoială cuprinsul, se dădu pentru o clipă pradă gândului să-şi facă mai bine seama singură decât să-i piardă pe aceşti nenorociţi. Erau patru tineri pe chipul cărora puteai citi buna creştere şi însuşirile cele mai deosebite.

"Pe cel mai vârstnic îl veţi azvârli în temniţă, îi scria bărbatul său. Este un ticălos care s-a apărat şi mi-a ucis doi oameni. Dar trebuie să i se lase viaţa pentru că doresc să lămuresc ceva cu el. Pe ceilalţi trei îi veţi ucide pe loc."

"Vedeţi poruncile bărbatului meu, îi spuse celui care comanda ceata, omul de încredere de care îi vorbise Franlo, faceţi cum vi s-a spus... "

Rostind în şoaptă aceste cuvinte, fugi în camera sa să-şi ascundă deznădejdea şi lacrimile. Dar, din nefericire, auzi ţipetele victimelor măcelărite în faţa casei. Nu rezistă, îşi pierdu cunoştinţa, iar când îşi reveni, hotărârea pe care o luă o readuse în simţiri. Îşi dădu seama că nu se poate bizui decât pe îndrăzneala sa şi se întrecu pe sine, încuie bunurile furate în magazie, ieşi în sat, făcu rondul, - într-un cuvânt luă într-atât totul în mână, încât ajutorul lui Franlo care a doua zi plecă să-şi regăsească căpetenia îi dădu acestuia cele mai bune veşti în legătură cu soaţa sa... Să nu o condamnăm. Ce i-ar mai fi rămas de ales între moarte şi această purtare?... şi nu-ţi iei viaţa atât timp cât mai speri.

Franlo stătu plecat mai multă vreme decât a socotit, se întoarse numai după o lună, câtă vreme trimise încă de două ori prizonieri nevestei sale, care făcu acelaşi lucru cu ei. În sfârşit, starostele apăru. Din această expediţie aducea sume uriaşe, pe care le îndreptăţea cu mii de sofisme, respinse de cinstita sa soţie.

"Doamnă, îl spuse el în cele din urmă, argumentele mele sunt cele ale lui Alexandru, ale lui Gengis Han, ale tuturor vestiţilor cuceritori ai pământului. Logica lor este şi a mea, dar ei aveau sub comandă 300.000 de oameni, în timp ce eu nu am decât 400. Iată unde greşesc.

— Toate bune, domnule, zise D-na de Franlo, care socotea că acum patima trebuia preferată raţiunii, dar dacă este adevărat că mă iubiţi aşa cum adeseori aţi cutezat să mi-o spuneţi, nu veţi fi îndurerat să mă vedeţi pierind pe eşafod, alăturea vouă?

— Să nu vă fie niciodată frică de o astfel de catastrofă, spuse Franlo. Ascunzătoarea noastră este de negăsit, iar în drumurile mele nu am a mă teme de nimeni... dar, dacă vom fi vreodată descoperiţi aici, amintiţi-vă că voi găsi răgazul să vă crap ţeasta înainte de a fi prinşi".

Starostele cercetă totul şi nu găsi decât motive să-şi laude nevasta. O copleşi cu măguliri şi drăgălăşenii, o vorbi de bine mai mult ca oricând oamenilor săi şi plecă din nou. Aceleaşi griji pentru sărmana sa nevastă, aceeaşi purtare, aceleaşi întâmplări tragice în timpul acestei a doua absenţă care dură mai bine de două luni, la capătul cărora Franlo se întoarse în bârlog, din ce în ce mai încântat de nevasta sa.

Trecuseră aproape cinci luni de când această sărmană făptură trăia în silnicie şi groază, adaptându-se cu lacrimi şi hrănindu-se cu disperare, când Cerul, care nu părăseşte niciodată nevinovăţia, găsi cu cale în sfârşit să o uşureze de poveri prin cea mai neaşteptată întâmplare.

Era în luna octombrie. Franlo şi soţia sa mâncau împreună la umbra unei bolţi de viţă din poarta casei când, deodată, s-au auzit zece sau douăsprezece focuri de armă din direcţia posturilor de pază.

"Suntem trădaţi, spuse căpetenia, sărind imediat de la masă şi înarmându-se cu iuţeală... Uite un pistol, doamnă, rămâneţi aici! Dacă nu veţi putea să-l ucideţi pe cel ce vă ţine calea, zburaţi-vă creierii ca să nu-i cădeţi în mâini".

Acestea spuse, îşi adună în grabă oamenii rămaşi şi zbură el însuşi în apărarea strâmtorii. Nu mai era timp. Două sute de dragoni călări dăduseră peste cap paza şi năvăliră în câmpie cu sabia-n mână. Franlo şi banda sa deschiseră focul dar, neputând să se mai pună în ordine, sunt îndată respinşi, iar mare parte din oameni spintecaţi şi călcaţi în picioarele cailor. El însuşi este prins, încolţit şi pus sub paza a douăzeci de dragoni, iar restul, în frunte cu comandantul, zboară spre D-na de Franlo. În ce hal fără de hal este găsită aceasta nenorocită! Cu părul despletit, cu faţa răvăşită de disperare şi teamă se rezemase de un copac, ţinând pistolul îndreptat către inimă, gata mai degrabă să-

şi smulgă viaţa decât să cadă în mâinile celor pe care îi lua drept sprijinitorii dreptăţii...

"Opriţi, doamnă, opriţi, îi strigă ofiţerul comandant, sărind de pe cal şi aruncându-se la picioarele sale ca să-i smulgă arma. Opriţi, vă spun, recunoaşteţi-l pe nefericitul vostru iubit, el este cel care vă cade-n genunchi, el este cel pe care Cerul îl ocroteşte însărcinându-l cu eliberarea voastră. Lepădaţi arma şi daţi-i voie lui Goé să se arunce la pieptul vostru".

D-ra de Faxelange crede că visează. Încetul cu încetul îl recunoaşte pe cel care îi vorbeşte şi îi cade ţeapănă în braţele desfăcute. Acest spectacol smulge lacrimile tuturor color care îl zăresc.

"Să nu pierdem timpul, doamnă, spune Goé, însufleţindu-şi verişoara. Să ne grăbim să ieşim din aceste locuri care trebuie să vă fie îngrozitoare la vedere. Dar mai întâi să luăm tot ceea ce vă aparţine".

Sparge visteria lui Franlo, ia de acolo cei 400.000 de franci zestrea verişoarei sale, 10.000 de scuzi pe care îi împarte dragonilor, pune sigiliul pe restul, eliberează prizonierii deţinuţi de ticălos, încartiruiește 80 de oameni în cătun, vine să-şi ia verişoara şi pe ceilalţi şi pleacă îndată.

Pe drumul din strâmtoare ea îl vede pe Franlo în fiare.

"Domnule, îi spune lui Goé, în genunchi vă cer să iertaţi pe acest nenorocit... Îi sunt nevastă... ce spun eu, sunt şi aşa nefericită că port la sân zălogul dragostei sale, iar cu mine nu s-a purtat întotdeauna decât cinstit.

— Doamnă, răspunde D. de Goé, nu eu hotărăsc în toată povestea asta. Am dobândit numai conducerea trupelor, dar sunt legat de mâini şi de picioare de ordinele pe care eu însumi le primesc. Acest om nu-mi mai aparţine, n-aş putea să-l salvez decât punând totul în primejdie. La ieşirea din defileu mă aşteaptă marele magistrat al

ținutului. El va hotărî. Tot ceea ce pot face este să nu-l împing spre eşafod.

— Oh, domnule, faceți-l scăpat! strigă această ciudată femeie, nefericita voastră verişoară înlăcrimată este cea care v-o cere.

— O milă nedreaptă vă orbeşte, doamnă, spuse Goé. Nefericitul ăsta nu se va îndrepta vreodată şi salvarea unui om va costa viaţa altor cincizeci.

— Are dreptate, strigă Franlo, are dreptate, doamnă! Mă cunoaşte la fel de bine ca eu însumi. Crima este elementul meu, nu voi trăi decât pentru a recădea în ea. Nu vreau viaţa, ci numai o moarte care să nu înjosească. Sufletul sensibil care are grijă de mine să binevoiască şi ceară ca dragonii să-mi zboare creierii.

— Copii, care vrea s-o facă? zise Goé.

Dar nimeni nu mişcă. Goé comanda unor francezi şi nu avea cum să-şi găsească nişte călăi.

— Daţi-mi atunci un pistol, zise tâlharul.

Goé, mişcat de rugăminţile verişoarei sale, se apropie de Franlo şi îi dă el însuşi arma pe care acesta i-o cere. O, culme a vicleniei! Abia dobândeşte soţul D-rei de Faxelange ceea ce voise, că şi descarcă pistolul asupra lui Goé, dar, din fericire, fără să-l nimerească. Fapta aceasta îi aţâţă pe dragoni, totul devine o afacere de răzbunare, nimeni nu mai ascultă decât de patimi şi se năpustesc asupra lui Franlo, hăcuindu-l într-o clipă. Goé îşi ia de acolo verişoara: aceasta abia mai vede grozăvia spectacolului. Strâmtoarea e străbătută în galop. Un cal blând o aşteaptă pe D-ra de Faxelange dincolo de chei. D. de Goé dă seama pe loc procurorului de fapta sa. Jandarmii călări iau asupra lor paza posturilor. Dragonii se retrag, iar D-ra de Faxelange, ocrotită de salvatorul său, este peste şase zile în sânul familiei.

"Iată-vă fiica, spune acest bărbat curajos D-lui şi D-nei de Faxelange, şi iată şi banii care v-au fost luaţi. Ascultaţi-mă, domnişoară, şi veţi pricepe

de ce am amânat până acum această clipă a limpezirilor pe care vi le datorez în legătură cu tot ceea ce vă priveşte. De abia plecaseră̆ţi şi bănuielile pe care, la început, vi le împărtăşisem pentru a vă opri, mi-au revenit cu îndârjire. Nu a fost lucru pe care să nu-l fi făcut pentru a lua urma răpitorului vostru şi pentru a-l cunoaşte până la capăt. Am fost fericit că toate mi-au reuşit şi nu m-am înşelat deloc. Nu am dat de ştire părinţilor voştri decât atunci când am fost sigur că vă voi recăpăta. Comanda trupelor nu mia fost refuzată atunci când am cerut-o pentru a vă rupe lanţurile şi ca, în acelaşi timp, să descotorosesc Franţa de monstrul care vă înşela. Am reuşit. Am făcut-o fără nici un fel de interes, domnişoară. Greşelile şi nenorocirile voastre ridică între noi stavile veşnice... cel puţin mă veţi plânge... vă va părea rău după mine: inima vă va fi silită la sentimente pe care mi le-aţi respins iar eu voi fi răzbunat... Adio, domnişoară, mi-am răscumpărat legăturile de sânge şi cele de iubire. Nu-mi mai rămâne decât să mă despart de dumneavoastră pentru totdeauna. Da, domnişoară, plec. Războiul care se poartă acum în Germania îmi va aduce fie gloria, fie sfârşitul. Pe vremea când mi s-ar fi îngăduit să vi-i dăruiesc, numai lauri mi-aş fi dorit, acum nu voi căuta decât moartea".

Cu aceste cuvinte, Goé plecă. Oricât de mult se stărui să mai stea, pleacă pentru a nu se mai întoarce vreodată. La capătul a zece luni se află că, în solda turcilor, a fost ucis atacând ca disperatul o poziţie din Ungaria.

Cât despre D-ra de Faxelange, la puţin timp după reîntoarcerea ei la Paris, a adus pe lume fructul nefericit al căsătoriei sale, pe care părinţii l-au încredinţat în schimbul unei grele pensii unui aşezământ de binefacere. După naştere, a cerut cu stăruinţă tatălui şi mamei sale să se călugărească la Carmelite. Părinţii au rugat-o fierbinte să nu le lipsească bătrâneţea de alinarea de a o avea alături.

Ea a cedat, însă zi de zi sănătatea îi slăbea, şubrezită de dureri, ofilită de lacrimi şi durere, zdrobită de remuşcări. Peste patru ani a murit de oftică, trist şi nefericit exemplu al zgârceniei părinţilor şi al ambiţiei fetelor.

Dacă această poveste ar putea să-i facă pe unii mai drepţi şi pe alţii mai înţelepţi, atunci nu ne va părea rău pentru truda de a transmite urmaşilor o întâmplare care, aşa îngrozitoare cum este, ar putea servi binelui oamenilor.

FLORVILLE ŞI COURVAL sau PREDESTINAREA

D. de Courval intrase în cel de al cincizeci şi cincilea an: proaspăt, ţinându-se bine, putea pune rămăşag pe încă douăzeci de ani de viaţă. Fiindcă nu avusese decât neînţelegeri cu o primă soţie, care de multă vreme îl părăsise pentru a se deda desfrâului şi bănuind, după mărturiile cel mai puţin îndoielnice, că această făptură îşi aflase locul în vreun mormânt, socoti că sosise vremea să-şi împletească pentru a doua oară soarta cu cea a unei făpturi care, prin bunătatea caracterului, prin deprinderile ale deosebite, să reuşească să-l facă să-şi uite primele necazuri.

Fără de noroc la urmaşi, ca şi la soţie, D. de Courval care nu avusese decât doi copii: o fată pe care o pierduse de mică şi un băiat care la vârsta de cincisprezece ani îl părăsi, la rândul său, din nefericire pentru aceleaşi principii ale desfrâului. Încredinţat că nicicum nu se mai putea lega de acest monstru, D. de Courval plănuia, în consecinţă, să-l dezmoştenească şi să-şi încredinţeze bunurile copiilor ce nădăjduia să îi primească de la noua nevastă pe care dorea să şi-o ia. Avea o rentă de cincisprezece mii de livre. Odinioară angajat în afaceri, aceasta era fructul muncii sale din care se înfrupta ca un om cinstit, alături de câţiva prieteni care îl înveseleau, îl stimau cu toţii şi îl vedeau când la Paris, unde

ocupa un frumos apartament, pe strada Saint-Marc, şi încă şi mai des la un mic domeniu fermecător pe lângă Nemours, unde D. de Courval îşi petrecea două treimi din an. Acest om cinstit îşi destăinui planul prietenilor săi şi, văzându-l încuviinţat de către aceştia, îi roagă foarte stăruitor să caute printre cunoştinţele lor o persoană între treizeci şi treizeci şi cinci de ani, văduvă sau fată mare, care să se potrivească planurilor sale.

De a doua zi, unul dintre vechii săi confraţi veni să-i spună că bănuia să-i fi găsit tocmai ceea ce îşi dorea. Domnişoara pe care v-o propun, îi spuse acest prieten, are însă două lucruri care îi stau împotrivă. Trebuie să încep prin a vi le spune pentru a vă consola, după aceea, povestindu-vă despre bunele sale calităţi. Nu numai că este cu totul sigur că nu are nici tată şi nici mamă, dar nu se ştie de fel nici cine au fost, nici unde i-a pierdut. Ceea ce se ştie, continuă mijlocitorul, e că ea este verişoara D-lui de Saint-Prât, bărbat vestit, care o recunoaşte, care o preţuieşte şi care o va lăuda cât mai puţin suspect şi mai bine meritat. Nu are nici un fel de avere de pe urma părinţilor săi, dar are patru mii de franci pensie de la acest D. de Saint-Prât, în casa căruia a fost crescută şi în care şi-a petrecut întreaga sa tinereţe: iată un prim neajuns. Să trecem la cel de-al doilea, spuse prietenul D-lui de Courval. O intrigă la şaisprezece ani, un copil care nu mai există, şi pe al cărui tată ea nu l-a mai revăzut vreodată: iată tot răul. Acum, şi o vorbă de bine. D-ra de Florville are treizeci şi şase de ani, dar abia arată de douăzeci şi opt. E greu să găseşti o înfăţişare mai plăcută şi mai interesantă. Trăsăturile sale sunt blânde şi delicate, pielea îi este de albeaţa crinului, iar pletele castanii îi atârnă la pământ. Gura sa proaspătă, încântător împodobită este întruchiparea trandafirului primăvara. Este foarte înaltă, dar foarte frumos clădită, are atâta graţie în mişcări încât nu i se poate reproşa nimic staturii care, în absenţa

acestora, i-ar da poate un aer puţin robust. Braţele sale, gâtul, picioarele, toate sunt bine conturate şi are una dintre acele frumuseţi care nu se va veşteji prea curând. În ceea ce priveşte comportarea sa, simplitatea acesteia s-ar putea să nu vă fie pe plac. Nu-i place să se afle în mijlocul lumii, trăieşte foarte retrasă. Este foarte credincioasă, îndeplinindu-şi cu conştiinciozitate îndatoririle în mănăstirea unde locuieşte şi, dacă înveşmântează tot ceea ce o înconjoară prin calităţile sale religioase, ea farmecă totul prin minunile minţii sale şi prin caracterul său plăcut... Într-un cuvânt, este un înger al acestei lumi pe care Cerul îl păstra pentru fericirea bătrâneţilor voastre.

D. de Courval, încântat de o asemenea întâlnire, se zori să îşi roage prietenul să-i arate persoana despre care era vorba.

"Naşterea sa nu mă nelinişteşte câtuşi de puţin, zise el. Atâta timp cât viaţa îi este neprihănită, ce-mi pasă de unde se trage. Aventura sa de la vârsta de şaisprezece ani mă înspăimântă la fel de puţin - şi-a îndreptat această greşeală printr-un mare număr de ani de înţelepciune. O voi lua în căsătorie ca pe o văduvă. Hotărât fiind să nu mă însoţesc decât cu o făptură de treizeci-treizeci şi cinci de ani ar fi fost greu să adaug acestei condiţii nebuna pretenţie a prospeţimii, astfel încât nimic nu-mi displace din propunerile voastre şi nu-mi rămâne decât să vă grăbesc să-mi faceţi cunoştinţă cu ea".

Prietenul D-lui de Courval îi făcu în curând pe plac. Trei zile mai târziu, dădu o cină la care a luat parte şi domnişoara despre care era vorba. Cu greu nu ai fi fost cucerit din prima clipă de către această fată minunată. Avea înfăţişarea Minervei însăşi, ascunsă sub cea a iubirii. Ştiind despre ce este vorba, a fost şi mai la locul său şi cuminţenia sa, reţinerea, nobleţea ţinutei sale, adăugate atâtor farmece trupeşti, unui caracter atât de blând, unui spirit atât de drept şi înzestrat au sucit într-atât de

bine capul sărmanului Courval, încât acesta îşi imploră prietenul să binevoiască a grăbi deznodământul.

S-au mai revăzut de vreo două-trei ori, când în aceeaşi casă, când la D. de Courval sau la D. de Saint-Prât şi, în sfârşit, D-ra de Florville, zorită fără încetare, îi spuse D-lui de Courval că nimic nu o măgulea mai presus de onoarea, de cinstea pe care binevoia să i-o facă, dar că delicateţea nu-i îngăduia să accepte nimic înainte de a-i face ea însăşi cunoscute aventurile vieţii sale.

"Nu vi s-a spus totul, domnule, spuse această fată încântătoare, şi nu pot să consimt să fiu a voastră atâta timp cât nu ştiţi şi mai mult. Preţuirea voastră îmi este prea scumpă pentru a mă pune în situaţia de a o pierde şi, cu siguranţă că n-aş merita-o dacă, profitând de iluziile voastre, aş consimţi să vă devin soţie, fără ca dumneavoastră să chibzuiţi dacă sunt demnă de aceasta".

D. de Courval o asigură că ştia totul, că numai el era cel îndreptăţit să aibă neliniştile de care ea dădea dovadă şi că, dacă avea fericirea să-i fie pe plac, nu trebuia să se mai îngrijoreze de nimic. D-ra de Florville se ţinu bine. Spuse cu hotărâre că nu va consimţi la nimic până când D. de Courval nu va şti până la capăt totul în ceea ce o priveşte. Trebuia ca aceasta să se întâmple. Tot ceea ce a putut obţine D. de Courval a fost ca D-ra de Florville să poftească la domeniul său din Nemours, unde totul va fi pus la dispoziţia sărbătoririi căsătoriei pe care şi-o dorea şi ca, odată aflată povestea D-rei de Florville, a doua zi aceasta să-i devină soţie...

"Dar, domnule, spuse preabuna fată, dacă toate aceste pregătiri sar putea dovedi fără folos, la ce bun să mai fie făcute?... Dacă vă conving că nu sunt făcută pentru a fi a voastră?...

— Iată ceea ce nu-mi veţi dovedi niciodată, domnişoară, răspunse cinstitul Courval, iată ceea

ce vă provoc să mă convingeţi. Să mergem, vă rog, şi nu vă mai împotriviţi planurilor mele".

Nu a fost chip să cadă la înţelegere cu privire la cele din urmă. Sau dat toate poruncile şi s-a plecat la Courval. Cu toate acestea, au plecat singuri, aşa cum o ceruse D-ra de Florville. Lucrurile pe care le avea de spus nu putea fi împărtăşite decât celui care dorea să se însoţească cu ea, astfel încât nimeni nu fu primit. A doua zi după sosire, această frumoasă şi interesantă persoană care îl rugase pe D. de Courval să o asculte, îi povesti întâmplările vieţii sale cu aceste vorbe:

Povestea D-rei de Florville

— Intenţiile pe care le aveţi în legătură cu mine, domnule, mai mult vă silesc decât vă ajută. L-aţi văzut pe D. de Saint-Prât despre care vi s-a spus că aş depinde, el însuşi a avut bunătatea să v-o întărească şi totuşi, în legătură cu aceasta, aţi fost înşelat din toate părţile. Obârşia îmi este necunoscută, niciodată nu am avut plăcerea să ştiu cui i-o datorez. Am fost găsită, la puţine zile după ce am văzut lumina zilei, într-un coşuleţ de catifea la poarta D-lui de Saint-Prât, cu o scrisoare nesemnată care spunea limpede:

"De zece ani de când v-aţi căsătorit, nu aveţi nici un copil deşi în fiecare zi vi-l doriţi. Adoptaţi-l pe acesta, sângele său este curat, este fructul celei mai curate însoţiri şi nu al desfrâului, naşterea sa este cinstită. Dacă fetiţa nu vă place, duceţi-o la Copiii Găsiţi. Nu faceţi nici o cercetare, nici una nu vă va reuşi pentru că este cu neputinţă să aflaţi mai mult decât atât".

Oamenii cinstiţi la care fusesem lăsată m-au primit de îndată, mau crescut, mi-au dat toate îngrijirile cu putinţă şi pot să spun că le datorez totul. Fiindcă nimic nu dădea seamă despre numele meu, D-nei de Saint-Prât i-a plăcut să mi-l dea pe cel de Florville.

Tocmai împlinisem cincisprezece ani, când am avut nefericirea să o văd murind pe ocrotitoarea mea. Nimic nu poate împărtăşi durerea pe care am simţit-o la această pierdere. Îi devenisem atât de dragă, încât în timp ce îşi dădea duhul, şi-a implorat soţul să mă înzestreze cu o pensie de patru mii de livre şi să nu mă părăsească niciodată. Cele două dorinţe au fost împlinite întocmai, iar D. de Saint-Prât adăugă acestor două bunătăţi şi pe aceea de a mă recunoaşte drept o verişoară a soţiei sale şi de a mă trece, sub acest titlu, în contractul pe care l-aţi văzut. Cu toate acestea, nu mai puteam rămâne în acea casă: D. de Saint-Prât m-a făcut să o simt.

"Sunt văduv şi încă tânăr, îmi spuse acest om cinstit. Să locuim sub acelaşi acoperiş ar însemna să dăm naştere la îndoieli pe care nu le meritäm. Fericirea şi cinstea dumneavoastră îmi sunt scumpe şi nu doresc să le întinez nici pe una nici pe cealaltă. Trebuie să ne despărţim, Florville. Dar cât timp voi trăi nu vă voi lăsa de izbelişte şi nici nu doresc să ieşiţi din familia mea. Am o soră văduvă la Nancy. Vă voi trimite acolo, de prietenia sa răspund ca de a mea, iar acolo, tot sub ochii mei fiind, ca sa zic aşa, voi putea continua să veghez la toate cele necesare educării şi rostuirii voastre".

Nu am aflat această veste fără să vărs lacrimi. Acest nou adaos de tristeţe reînnoi amărăciunea celei pe care o simţisem la moartea binefăcătoarei mele. Cu toate acestea, încredinţată de motivele temeinice ale D. de Saint-Prât, m-am hotărât să-i urmez sfaturile şi am plecat în Lorena, călăuzită de o doamnă din acel ţinut, căreia îi fusesem recomandată şi care m-a încredinţat D-nei de Verquin, sora D-lui de Saint-Prât, la care trebuia să locuiesc.

Casa D-nei de Verquin era cu totul diferită de cea a D-lui de Saint-Prât. Dacă în aceasta văzusem domnind cuminţenia, credinţa şi bunele obiceiuri,

deşănţarea, gustul plăcerilor şi desfrâul erau în cealaltă ca la ele acasă.

D-na de Verquin mă înştiinţă încă din primele zile că înfăţişarea mea de mironosiţă nu îi era pe plac şi că era cu totul neobişnuit să vii de la Paris cu o ţinută atât de stângace... cu o stare de cuminţenie atât de caraghioasă şi că dacă aveam de gând să mă înţeleg bine cu ea, trebuia să mă port cu totul altfel. Acest început m-a speriat. Domnule, nu încerc să apar în ochii voştri mai bună decât sunt, dar tot ceea ce se îndepărtează de obiceiuri şi credinţă mi-a fost urât toată viaţa, întotdeauna am duşmănit cât am putut ceea ce batjocorea cinstea, iar nesocotinţa în care am fost târâtă împotriva dorinţei mele mi-a pricinuit atâtea remuşcări, încât vă mărturisesc, nu-mi faceţi nici un bine readucându-mă în lumea pe care nu sunt făcută să o locuiesc, în care mă regăsesc sălbatică şi crâncenă. Ascunzişul cel mai întunecos este ceea ce se potriveşte cel mai bine stării mele sufleteşti şi gândurilor mele.

Aceste cugetări încă rău întocmite, necoapte destul pentru vârsta pe care o aveam, nu m-au apărat nici de sfaturile proaste ale D-nei de Verquin, nici de relele în care ademenirile sale trebuiau să mă azvârle. Lumea pe care o vedeam tot timpul, plăcerile zgomotoase de care eram înconjurată, exemplul, discursurile, toate m-au târât după ele. Toţi îmi spuneau că sunt frumoasă şi, spre nenorocirea mea, îndrăzneam să o cred.

Pe atunci, regimentul din Normandia era încartiruit în localitate. Casa D-nei de Verquin era locul de întâlnire al ofiţerilor. De asemenea, veneau toate tinerele şi aici se înnodau, se rupeau şi se refăceau toate mrejele oraşului. Sigur este că D. de Saint-Prât nu avea cunoştinţă despre comportarea acestei femei. Cum ar fi putut el, cu asprimea obiceiurilor sale, să îngăduie să fiu trimisă acolo, dacă ar fi cunoscut-o cum trebuie? Acest gând m-a oprit şi m-a împiedicat să mă

plâng lui. Chiar trebuia să spun tot? Poate chiar nici nu-mi păsa. Aerul necurat pe care îl respiram începea să-mi mânjească inima, şi, aidoma lui Telemah pe insula lui Calypso, probabil că nu mai trebuia să ascult sfaturile lui Mentor.

Neruşinata Verquin, care de multă vreme încerca să mă momească, mă întrebă într-o zi dacă este sigur că venisem în Lorena cu o inimă curată şi dacă nu cumva regretam vreun iubit lăsat la Paris.

"Vai, doamnă, i-am spus, nici măcar nu m-am gândit vreodată la greşelile de care mă bănuiţi, iar domnul, fratele vostru, poate să vă mărturisească despre purtarea mea...

— Greşeli, mă întrerupse D-na de Verquin, dacă aţi făcut vreuna este pentru că la această vârstă sunteţi încă prea proaspătă, o să vă îndreptaţi, sper...

— Oh! Doamnă! Acestea să fie vorbele pe care ar trebui să le aud de la o fiinţă atât de respectabilă?

— Respectabilă?... Ah! Nici vorbă. Vă asigur, draga mea, că, dintre toate sentimentele, respectul este cel de care mă tem cel mai puţin că îi dau naştere; dragostea este cea pe care doresc să o insuflu... în timp ce respectul - acest sentiment nu este încă pentru vârsta mea. Ia pildă de la mine, draga mea, şi vei fi fericită... Şi, fiindcă veni vorba, l-ai băgat de seamă pe Senneval? adăugă această sirenă, vorbindu-mi de un tânăr ofiţer de şaptesprezece ani ce venea foarte des la ea.

— Nu în mod deosebit, doamnă, i-am răspuns eu, pot să vă încredinţez că mă uit la toţi cu aceeaşi nepăsare.

— Tocmai asta nu trebuie, iubita mea. Doresc ca de acum să ne împărţim cuceririle...., trebuie să-l ai pe Senneval, este lucrarea mea, m-am trudit atât să-l făuresc, te iubeşte, trebuie să îl ai...

— Oh! Doamnă, dacă aţi vrea să mă scutiţi, pentru că într-adevăr nu-mi pasă de nimeni.

— Trebuie, aşa m-am înţeles cu al său colonel, iubitul meu de zi, după cum vezi.

— Vă rog din suflet să mă lăsaţi în pace cu povestea asta. Nici una dintre înclinaţiile mele nu mă îndrumă către plăcerile care vă bucură atât.

— Oh! Astea se vor schimba, într-o bună zi îl vei iubi ca şi mine, este simplu să nu te bucuri de ceea ce încă nu cunoşti. Dar nu este îngăduit să nu doreşti să cunoşti ceea ce este făcut pentru a fi îndrăgit. Într-un cuvânt, planul este făcut. Domnişoară, în această seară Senneval vă va face cunoscută patima sa şi veţi binevoi să nu-l faceţi să tânjească sau mă supăr pe dumneavoastră... dar rău de tot".

La ora cinci s-au adunat cu toţii. Fiind foarte cald, perechile de joc s-au răspândit prin tufişuri, iar totul fu atât de bine lucrat încât D. de Senneval şi cu mine am fost singurii care nu jucam de fel şi astfel am fost siliţi să stăm de vorbă.

Degeaba v-aş ascunde-o, domnule, acest tânăr drăguţ şi plin de isteţime nu şi-a mărturisit înflăcărarea pe de-a-ntregul, că m-am şi simţit atrasă către el de o mişcare de neoprit, iar când, apoi am vrut să-mi dau seama de această slăbiciune a mea pentru el, nu am găsit nimic de neînţeles, mi se părea că această înclinaţie nu era deloc urmarea unui sentiment obişnuit. Un văl ascundea ochilor mei ceea ce îl caracteriza. Pe de altă parte, în aceeaşi clipă în care inima mea îşi lua zborul către el, o putere de neînfrânt părea să-l ţintuiască şi, în acest vârtej... în acest flux şi reflux al gândurilor de neînţeles, nu puteam să mă dezmeticesc dacă făceam bine iubindu-l pe Senneval sau dacă trebuia să fug de el pentru totdeauna.

I-a fost lăsat tot timpul pentru a-mi mărturisi dragostea sa... vai! ia fost lăsat prea mult. De aceea i-am apărut simţitoare în faţa privirilor sale, s-a folosit de tulburarea mea, îmi ceru o mărturie a sentimentelor mele, am fost atât de slabă încât i-

am spus că este departe de a nu-mi place, iar trei zile mai târziu destul de vinovată pentru a-l lăsa să se bucure de victorie.

Este un lucru cu totul şi cu totul nepereche bucuria aceasta răutăcioasă a viciului în triumfurile sale asupra virtuţii. Nimic nu a fost pe măsura bucuriei dezlănţuite a D-nei de Verquin de îndată ce m-a ştiut în capcana pe care mi-o pregătise. M-a luat în zeflemea, s-a veselit şi a sfârşit prin a mă încredinţa că ceea ce făcusem era lucrul cel mai simplu din lume, cel mai înţelept şi că puteam să-mi primesc fără frică iubitul în fiecare seară acasă la ea... că ea nu va băga de seamă că, prea ocupată în ceea ce o priveşte, nu putea să bage de seamă la aceste nimicuri, fără a admira mai puţin virtutea mea, pentru că mă voi ţine numai de acela, în timp ce ea, obligată să facă faţă la trei, era cu siguranţă departe de sfiala şi simplitatea mea. Când am vrut să-mi iau libertatea să-i spun că acest desfrâu era înjositor, că nu presupunea nici mândrie şi nici suflet şi că înjosea casa, D-na de Verquin îmi spuse:

"Te admir şi nu te condamn deloc, ştiu bine că la vârsta ta blândeţea şi simplitatea e jertfită plăcerilor şi astfel laşi virtutea cu totul lipsită de iluzii. Şi la ce bun să fii credincioasă unor oameni care niciodată nu vor fi la fel cu noi? Nu-i de ajuns că eşti cea mai slabă pentru ca, pe deasupra, să devii şi cea mai înşelată? Este cu totul nebună femeia care pune ruşine în astfel de fapte... Crede-mă, fiica mea, sporeşte-ţi plăcerile cât timp vârsta şi farmecele ţi-o îngăduie şi părăseşte-ţi statornicia himerică, virtutea tristă şi sălbatică care nu-ţi aduc împlinire şi care niciodată nu insuflă celorlalţi respect".

Aceste vorbe m-au făcut să tremur, dar mi-am dat bine seama că nu mai aveam puterea să mă împotrivesc intenţiilor criminale ale acestei femei imorale; veniturile ei erau necesare şi trebuia să o ocrotesc. Impas fatal al viciului, pentru că te pune,

de cum i te-ai dat pradă, sub mrejele celor pe care înainte i-am fi dispreţuit. Am îngăduit deci toate slugărniciile D-nei de Verquin. În fiecare noapte, Senneval îmi dădea noi dovezi ale dragostei sale şi aşa trecură şase luni într-o asemenea beţie că abia am avut timpul să mă gândesc.

În curând, urmări nenorocite mi-au deschis ochii. Am rămas însărcinată şi am crezut că voi muri de disperare. Văzându-mă în acel hal, D-na de Verquin îmi spuse:

"Totuşi, spuse ea, trebuie salvate aparenţele şi deoarece nu este prea cum se cuvine să naşti în casa mea, colonelul lui Senneval şi cu mine am luat câteva măsuri. Colonelul îi va da o permisie, tu vei pleca cu câteva zile înaintea sa la Metz, te va urma de aproape şi acolo, ocrotită de el, vei da viaţă fructului nelegiuit al iubirii tale. Apoi, vă veţi întoarce aici, unul după celălalt, aşa cum aţi plecat."

Trebuia să ascult. V-am mai spus-o, domnule: când ai avut nefericirea de a fi greşit, eşti la bunul plac al tuturor bărbaţilor şi la norocul tuturor întâmplărilor. Întregul univers îşi face dreptate pe spinarea ta şi devii sclavul a tot ceea ce respiră din momentul în care te-ai dat pradă patimilor.

Totul s-a făcut după cum a spus D-na de Verquin. A treia zi, Senneval şi cu mine ne-am reîntâlnit la Metz, la o moaşă a cărei adresă am luat-o la ieşirea din Nancy şi unde am născut un băiat. Senneval, care nu încetase să dovedească sentimentele cele mai blânde şi mai delicate, părea că mă iubeşte încă şi mai mult de când, spunea el, îi dublasem existenţa. Şi-a arătat toată preţuirea cu putinţă, m-a rugat să-i las fiul, mi-a jurat că toată viaţa va avea cea mai mare grijă şi nu se gândea să reapară la Nancy decât atunci când ceea ce îmi datora el va fi îndeplinit.

În clipa plecării sale, am îndrăznit să-l fac să simtă în ce măsură greşeala pe care m-a împins să o săvârşesc urma să mă facă nefericită şi să-i

propun să o repare unindu-ne la picioarele altarului. Senneval, care nu se aştepta la această propunere, se tulbură.

"Vai! spuse. Eu sunt cel care hotărăşte? Fiind încă la vârsta dependenţei, nu mi-ar trebui încuviinţarea tatălui meu? Ce ar deveni căsătoria noastră dacă nu ar fi acoperită de către această formalitate? Şi, de altfel, trebuie neapărat să fiu o partidă nimerită pentru dumneavoastră. Nepoată a D-nei de Verquin (ai fi spus că se afla la Nancy), aţi putea pretinde ceva mult mai bun. Credeţi-mă, Florville, să uităm clipele de rătăcire şi fiţi sigură de discreţia mea".

Acest discurs, pe care eram departe de a-l aştepta, m-a făcut să simt cu cruzime întreaga enormitate a greşelii mele. Mândria m-a împiedicat să răspund, dar durerea mi-a fost încă şi mai amară. Dacă în faţa ochilor mei a fost ceva care să-mi ascundă sila faţă de felul în care mă purtasem, aceasta era, v-o jur, speranţa de a o repara căsătorindu-mă cândva cu iubitul meu. Fată credulă! Nu mi-am imaginat, în ciuda desfrânării D-nei de Verquin care, fără îndoială, ar fi trebuit să mă lumineze, nu am crezut că te poţi juca seducând o fată nenorocită pentru ca apoi s-o abandonezi, iar această onoare, sentiment atât de respectabil în ochii bărbaţilor, nu o credeam să fie atât de lipsită de vlagă faţă de noi şi că slăbiciunea noastră ar fi putut îndreptăţi o jignire la care nu s-ar fi încumetat între ei decât cu preţul sângelui. Mă vedeam, deci, deopotrivă victimă şi trasă pe sfoară de către cel pentru care mi-aş fi dat de o mie de ori viaţa. Apoi, a fost cât pe ce ca această îngrozitoare schimbare să mă bage în mormânt, Senneval nu m-a părăsit, îngrijirile sale au fost aceleaşi, dar nu mai aduse vorba despre propunerea mea, iar eu aveam prea multă mândrie pentru a-i dărui încă odată motivul disperării mele. În sfârşit, a dispărut de îndată ce a văzut că m-am pus pe picioare.

Hotărâtă să nu mă mai reîntorc la Nancy şi simţind prea bine că era pentru ultima dată în viaţa mea când îmi mai vedeam iubitul, în momentul plecării mele toate rănile mi s-au deschis. Cu toate acestea, am avut puterea să îndur ultima lovitură..., hainul! a plecat, s-a smuls de la pieptul meu acoperit de lacrimile mele fără să văd că a lăsat să-i cadă şi lui măcar una!

Şi iată deci, ceea ce decurge din aceste jurăminte de dragoste în care avem nebunia să credem! Cu cât suntem mai sensibile, cu atât seducătorii noştri ne părăsesc... făţarnicii!... se îndepărtează de noi pe măsură ce folosim tot mai multe mijloace să îi reţinem.

Senneval îşi luase copilul şi l-a dus undeva la ţară, unde mi-a fost cu neputinţă să-l găsesc..., a vrut să mă lipsească de plăcerea de a mă bucura şi de a creşte eu însumi acest fruct fraged al legăturii noastre. Ai fi spus că dorea ca eu să fi uitat tot ceea ce încă putea să ne lege unul de celălalt şi aşa am făcut sau, mai degrabă, am crezut că fac.

M-am hotărât să plec din Metz pe loc şi să nu mă mai întorc la Nancy. Totuşi, nu doream să mă cert cu D-na de Verquin. Era de ajuns, în ciuda greşelilor sale, că era înrudită cu binefăcătorul meu pentru ca s-o ocrotesc întreaga mea viaţă. I-am scris cea mai cinstită scrisoare din lume, am pretextat pentru a nu mă mai întoarce în oraş cu ruşinea faptei pe care o săvârşisem şi i-am cerut permisiunea să mă duc îndărăt la fratele său, la Paris. Mi-a răspuns pe loc că eram stăpână să fac tot ceea ce doream, că-mi va păstra mereu prietenia sa. Adăuga că Senneval nu se reîntorsese încă, că nu se cunoştea unde se ascunsese şi că eram o nebună să mă necăjesc din cauza tuturor acestor mizerii.

După ce am primit această scrisoare, am revenit la Paris şi am dat fuga să mă arunc la genunchii D-lui de Saint-Prât. Tăcerea şi lacrimile mele i-au dat curând de veste despre nenorocirea

mea. Dar am avut grijă să mă acuz singură, fără a-i vorbi vreodată de ademenirile surorii sale. D. de Saint-Prât, ca un exemplu al tuturor bunelor caractere, nu bănuia de fel neorânduiala rudei sale, crezând-o cea mai cinstită dintre femei. L-am lăsat în iluziile sale şi această comportare pe care D-na de Verquin o află de îndată, îmi păstră prietenia sa.

D. de Saint-Prât mă plânsese..., mă făcu să-mi simt cu adevărat greşelile şi sfârşi prin a le ierta.

"Oh, copila mea! îmi spuse cu acea blândă căinţă a unui suflet cinstit, atât de diferită de beţia odioasă a crimei, o, iubita mea copilă, vezi cât te costă să-ţi părăseşti virtutea... Însuşirea sa este atât de necesară, ea este atât de adânc legată de firea noastră încât pentru noi, îndată ce o abandonăm, nu mai există decât nenorociri. Compară liniştea stării de nevinovăţie în care erai când ai plecat de la mine, cu tulburarea înspăimântătoare cu care te reîntorci. Plăcerile subţiri pe care le-ai putut gusta în căderea ta te vor despăgubi de vijeliile sufletului care îţi sfâşie inima? Fericirea nu există deci decât în virtute, copila mea, şi toate sofismele clevetirilor nu produce nicicând măcar una singură dintre bucuriile sale. Ah, Florville! Cei care neagă sau combat aceste bucurii atât de blânde, nu o fac decât din gelozie, mai sigur decât din plăcere barbară de a-i face şi pe alţii la fel de vinovaţi şi la fel de nefericiţi cum sunt ei. Ei orbesc şi şi-ar dori să orbească pe toată lumea, ei se înşeală şi ar vrea ca toată lumea să se înşele. Dar dacă am putea citi în adâncul sufletelor lor nu vom vedea decât dureri şi pocăinţă. Toţi aceşti ipocriţi ai crimei nu sunt decât nişte disperaţi. N-ai putea găsi măcar unul sincer, măcar unul care să nu mărturisească, dacă ar putea fi cinstit, că discursurile sale ciumate sau scrierile sale primejdioase nu s-au călăuzit decât după patimile sale. Şi care om ar putea într-adevăr să spună cu sânge rece că bazele moralei pot fi zdruncinate fără primejdie? Ce fiinţă ar îndrăzni să susţină că a face binele, a dori binele nu trebuie să

fie în mod necesar adevăratul ţel al omului. Şi cum, cel care face numai rău poate el să se aştepte să fie fericit în mijlocul societăţii al cărei cel mai puternic interes este ca binele să se înmulţească fără încetare? Dar acest apărător al crimei nu va tremura el însuşi în orice clipă după ce va fi dezrădăcinat din toate inimile, singurul lucru pe care îl urmăreşte discuţia sa. Cine se va opune ca slugile să nu-l sărăcească dacă încetează să mai fie virtuos? Cine îşi va mai împiedica nevasta să-l necinstească dacă el a convins-o că virtutea nu-i este de folos la nimic? Cine va ţine copiii de mână dacă a îndrăznit să veştejească mlădiţele binelui în inima lor? Cum îi vor fi respectate libertatea, averile sale celui care a spus mai-marilor că sunt însoţiţi de neosândire, iar virtutea nu este decât o himeră? Oricare ar fi deci starea acestui nefericit, că este soţ sau tată, bogat sau sărac, stăpân sau sclav, din toate părţile se vor naşte primejdii pentru el, din toate colţurile se vor ridica pumnale asupra pieptului său. Dacă a îndrăznit să distrugă în om, singurele îndatoriri care îi stăvilesc desfrânarea, să nu ne îndoim, mai devreme sau mai târziu, că nenorocitul va pieri victimă a îngrozitoarelor sale căi.

Să lăsăm, pentru moment, dacă vreţi, religia, să luăm în considerare numai omul. Care va fi fiinţa atât de imbecilă să creadă că încălcând toate legii societăţii, această societate pe care o insulţi va fi în stare să-l lase în pace? Nu reprezintă interesul omului şi al legilor pe care el le face pentru siguranţa sa ca întotdeauna să tindă să distrugă ori ceea ce stânjenește, ori ceea ce vătămează? Ceva agoniseală sau bogăţii vor asigura poate celui rău o lucire trecătoare a bunăstării. Dar cât de scurtă va fi domnia sa! Recunoscut, demascat, devenit curând obiect al urii şi al dispreţului public, îşi va găsi el atunci apărători ai purtării sale sau tovarăşi pentru a-l împăca? Nimeni nu ar mai dori să-l recunoască.

Nemaiavând nimic să le dăruiască, toţi se vor lepăda de el ca de o povară. Nenorocirea înconjurându-l din toate părţile, va tânji în dispreţ şi în nefericire şi, fără a mai avea nici inima ca adăpost, îşi va da în curând duhul în disperare. Care este deci acea judecată strâmbă a duşmanilor noştri? Care este acel efort neputincios pentru dobândirea virtuţii, pentru a îndrăzni să spui că tot ceea ce nu este universal este o arătare şi că virtuţile, nefiind decât locale, nici una dintre ele nu ar putea avea realitate? Adică cum? Nu există virtutea pentru că fiecare popor şi le-a făurit pe ale sale? Pentru că diferitele clime, diferitele feluri de temperament au avut nevoie (ba diferite feluri de piedici, pentru că, într-un cuvânt, virtutea s-a înmulţit sub mii de forme, pentru toate acestea să nu existe virtute pe pământ? E la fel ca şi cum te-ai îndoi de realitatea unui fluviu pentru că se desparte în mii de braţe diferite. Ei, cine ar dovedi mai bine atât.

Oh, iubitul meu, nu încerca vreodată să corupi fiinţa pe care o iubeşti, aceasta poate merge mai departe decât îţi închipui, spunea cândva o femeie sensibilă iubitului care dorea să o cucerească. Femeie încântătoare, lasă-mă să-ţi redau propriile vorbe, ele descriu atât de bine sufletul celei care, un pic mai apoi salvă viaţa acestui om. Încât aş dori să dăltuiesc aceste cuvinte grele pe templul amintirii în care însuşirile tale îşi păstrează nu doar existenţa virtuţii, cât şi necesitatea sa decât nevoia pe care omul o are să o adapteze la toate obiceiurile sale diferite şi să facă din ea temelia tuturor lucrurilor. Să mi se arate un singur popor care trăieşte fără virtute, unul singur pentru care binefacerea şi omenia să nu fie legăturile cele mai adânci. Merg şi mai departe, să mi se găsească chiar o adunătură de ticăloşi care să nu fie clădită pe câteva principii de virtute şi las totul baltă. Dar dacă, dimpotrivă, se va vădi că este necesară peste tot, dacă nu există nici o naţie, nici

un individ care să poată să se lipsească de ea, dacă, într-un cuvânt, omul nu poate trăi nici fericit, nici în siguranţă fără ea, aş greşi, o, copila mea, dacă te-aş îndemna să nu te depărtezi de ea niciodată? Vezi, Florville, continuă binefăcătorul meu strângându-mă în braţe, vezi unde te-au doborât primele sale rătăciri? Şi dacă greşeala te încearcă din nou, dacă vraja sau slăbiciunea ta îţi vor întinde noi capcane, gândeşte-te la nenorocirile primelor tale abateri, gândeşte-te la un om care te iubeşte ca pe propria sa fiică... căruia greşelile tale îi vor sfâşia inima şi vei găsi în aceste gânduri întreaga putere pe care o cere cultul virtuţilor întru care vreau să te aduc pentru totdeauna.

Din cauza acestor principii, D. de Saint-Prât nu m-a găzduit în casa sa, dar mi-a propus să merg să stau împreună cu una dintre rudele sale, femeie la fel de vestită prin marea pioşenie în care trăia, după cum era D-na de Verquin pentru defectele sale. Asta mi-a plăcut foarte mult. D-na de Lerince m-a primit cu cea mai mare bunăvoinţă din lume şi m-am mutat la ea chiar din prima săptămână a întoarcerii mele la Paris.

O, domnule, câtă deosebire între această respectabilă femeie şi cea pe care o părăsisem! Dacă viciul şi depravarea îşi statorniciseră într-una împărăţia, ai fi zis că inima celeilalte era adăpostul tuturor virtuţilor. Pe cât mă speriase prima cu destrăbălarea sa, pe atât eram de împăcată cu principiile limpezi ale celei de a doua. N-am aflat decât amărăciune şi remuşcări ascultând-o pe D-na de Verquin, nu regăseam decât blândeţe şi alinare încredinţându-mă D-nei de Lerince... Ah, domnule! Daţi-mi voie să v-o descriu pe această scumpă femeie pe care o voi iubi totdeauna. Este cinstirea pe care inima mea o datorează virtuţilor sale şi nu mă pot opri să o fac. D-na de Lerince, în vârstă de aproape patruzeci de ani, era încă foarte proaspătă, iar un aer de copilărie şi de cuminţenie îi înfrumuseţa trăsăturile mai mult decât proporţiile

divine care stăpânesc natura. Un pic prea multă nobleţe şi măreţie o făceau, se spune, impunătoare la prima vedere, însă ceea ce s-ar fi putut lua drept mândrie se îmblânzea de cum deschidea gura. Era un suflet atât de frumos şi curat, de o blândeţe desăvârşită, de o sinceritate deplină încât, pe nesimţite, împotriva voinţei tale, simţeai că adaugi toate sentimentele cele mai mângâietoare respectului pe care acestea ţi-l trezeau din început. Nimic nelalocul lui, nimic superstiţios în religia D-nei de Lerince. Principiile credinţei sale le regăseai în cea mai deplină sensibilitate. Ideea existenţei lui Dumnezeu, cultul pentru această fiinţă supremă, toate acestea erau bucuriile cele mai vii ale acestui suflet iubitor. Mărturisea sus şi tare că ar fi cea mai nefericită creatură dacă lumini viclene i-ar constrânge vreodată mintea să distrugă în ea respectul şi dragostea pe care le avea pentru credinţa sa. Mai legată, dacă e cu putinţă, de morala sublimă a acestei religii decât de practicile şi ceremoniile sale, ea făcea din această minunată morală regula tuturor faptelor sale. Niciodată clevetirea nu-i murdărise buzele şi nu-şi îngăduia nici măcar o glumă care ar fi putut să-l rănească pe aproapele său. Plină de blândeţe şi simţire pentru semenii săi, socotind oamenii interesanţi chiar şi prin defectele lor, singura sa îndeletnicire era fie să ascundă cu grijă aceste defecte, fie să le dojenească cu blândeţe. Dacă erau nefericiţi, pentru ea nici un fel de vrăji nu erau pe potriva celor prin care îi uşura. Nu aştepta ca localnicii să vină să-i ceară ajutorul, ci ea era cea care se ducea să-i afle... îi ghicea, şi bucuria putea fi văzută izbucnindu-i pe chip atunci când reuşea să împace o văduvă sau să înzestreze un orfan, când aducea îndestulare într-o familie săracă sau când spărgea cu mâinile sale lanţurile nenorocului. Nimic aspru, nimic sever în toate acestea. Dacă plăcerile care i se propuneau erau curate, lua parte cu bucurie şi chiar ea era cea care le punea la cale, de teamă ca

nimeni să nu se plictisească în preajmă. Înţeleaptă... luminată ca un moralist... profundă ca un teolog, ea îl inspira pe romancier şi-i surâdea poetului, îl uimea pe legiuitor sau pe politician şi îndruma joaca unui copil. Având toate felurile de cunoştinţe, cea care sclipea cel mai mult la ea se recunoştea în primul rând în grija deosebită... în atenţia fermecătoare de care dădea dovadă fie pentru a le face să strălucească pe cele ale altora fie pentru a le primi cum se cuvine. Trăind de bunăvoie departe de lume, îngrijind prietenii de dragul lor, Dna de Lerince era o pildă pentru ambele sexe, făcea să se bucure tot ceea ce o înconjura cu această fericire liniştită..., cu această desfătare cerească făgăduită omului cinstit de către Dumnezeu cel sfânt a cărui imagine era.

Nu vă voi mai plictisi, domnule, cu amănunte monotone ale vieţii mele pe care timp de şaptesprezece ani am avut fericirea să trăiesc împreună cu această mult iubită făptură! Prelegeri despre morală şi pioşenie, cât şi multe fapte de binefacere - acestea ne erau îndatoririle care ne umpleau zilele.

"Draga mea Florville, îmi spunea D-na de Lerince, oamenii nu se înfricoşează de religie decât fiindcă nişte călăuze neîndemânatice îi fac să simtă doar lanţurile acesteia, fără a le dărui blândeţea sa. E cu putinţă să existe un om care, deschizând ochii asupra universului, să fie atât de absurd încât să îndrăznească a nu încuviinţa că atâtea minuni nu pot fi decât lucrarea lui Dumnezeu Atotputernicul? Acest prim adevăr odată simţit..., oare mai ai nevoie şi de altceva decât de inimă pentru a te convinge?... Ce ar putea fi, deci, acel individ crunt şi sălbatic care atunci ar refuza să-l slăvească pe Dumnezeul binefăcător care l-a creat? Dar mulţimea credinţelor stânjeneşte. Se crede că neadevărul lor poate fi aflat în diversitatea lor. Ce sofism! Oare dacă nu în această conglăsuire a popoarelor de a recunoaşte şi

sluji un Dumnezeu, oare dacă nu în această mărturisire tăcut întipărită în inima tuturor oamenilor, unde altundeva e cu putinţă să se găsească dovada nestrămutată a existenţei unui Dumnezeu suprem decât în măreţiile naturii. Cum! Omul nu poate trăi fără să-şi afle un Dumnezeu, nu-şi poate pune întrebări fără a găsi dovezi în sine însuşi, nu poate deschide ochii fără a întâlni oriunde firmele acestui Dumnezeu, şi încă mai cutează să se îndoiască? Nu, Florville, nu. Nu există ateu de bună credinţă. Îngâmfarea, încăpăţânarea, patimile - iată armele care distrug acest Dumnezeu ce reînvie fără încetare în inima sau în mintea omului, iar când fiecare bătaie a inimii, când fiecare linie luminoasă a minţii ce dăruiesc această fiinţă de netăgăduit eu să n-o slăvesc, să-i răpesc datoria pe care bunătatea sa o îngăduie slăbiciunii mele, să nu mă smeresc în faţa măreţiei sale, să nu-i cer îndurare şi să nu sufăr murdăriile vieţii pentru a lua parte într-o zi la măreţia sa? Nu aş urmări îngăduinţa de a petrece veşnicia la sânul său, fără să fiu ameninţată de a o trăi într-un hău înfiorător al caznelor fiindcă am respins dovezile de netăgăduit pe care această măreaţă făptură a binevoit să mi le dea asupra certitudinii existenţei sale! Copila mea, ne îngăduie aceasta înspăimântătoare alegere măcar o clipă de gândire? O, voi, cei care vă împotriviţi cu îndârjire suliţelor de flăcări aruncate chiar de către acest Dumnezeu până în străfundul inimii voastre, fiţi măcar o clipă drepţi şi, doar din milă faţă de voi înşivă, plecaţi-vă în faţa acestui argument al lui Pascal: - Dacă nu există Dumnezeu, ce vă împiedică să credeţi? Şi dacă există vreunul, ce primejdii vă pasc de îi refuzaţi credinţa voastră?

Nu ştiţi, ziceţi, necredincioşilor, cum să-l slăviţi pe acest Dumnezeu, prea multe religii vă înceţoşează privirile. Ei, bine, băgaţi de seamă la toate, încuviinţez şi apoi, de bună credinţă, veniţi să spuneţi la care dintre ele aţi aflat mai multă

măreţie şi splendoare? Negaţi, dacă vă stă în puteri, o, creştini, că credinţa în care aţi avut fericirea să vă naşteţi nu vi se pare, dintre toate, cea ale cărei trăsături sunt cele mai sfinte şi cele mai desăvârşite. Căutaţi şi în altă parte taine atât de adânci, dogme atât de curate, o morală atât de mângâietoare! Găsiţi în vreo altă religie sacrificiul de nespus al unui Dumnezeu pentru odrasla Sa! Căutaţi făgăduinţe mai frumoase, un viitor mai plăcut, mai mare şi mai sublim! Nu, nu poţi, filosof al timpului tău. Nu poţi, sclav al poftelor tale, a cărui credinţă se schimbă după cât de întremate îţi sunt minţile. Necredincios, în vâltoarea patimilor, credul îndată ce acestea s-au potolit, nu vei putea, ţi-o spun! Simţirea o mărturiseşte neîncetat: acel Dumnezeu împotriva căruia luptă mintea îţi este tot timpul în preajmă, chiar şi când te găseşti în miezul greşelii. Sfarmă lanţurile care te leagă de crimă şi nicicând acest Dumnezeu sfânt şi măreţ nu se va îndepărta de templul pe care ţi l-a clădit în inimă. În străfundurile acestei inimi şi nu în minte trebuie, draga mea Florville, să afli nevoia acestui Dumnezeu pe care totul ni-l arată şi ni-l dovedeşte. Tot din această inimă trebuie să resimţim nevoia credinţei pe care să i-o dăruim şi numai această inimă este cea care, în curând te va convinge, dragă prietenă, că cel mai nobil şi mai curat dintre toţi este cel întru care ne-am născut. Să îndeplinim, deci, cu fidelitate, cu bucurie această credinţă blândă şi alinătoare pentru ca, aici pe pământ, ea să ne împlinească clipele cele mai frumoase şi pentru ca, pe nesimţite îndrumate întru bucurie până la capătul zilelor noastre pe calea iubirii şi a desfătării, să mergem să aşezăm la pieptul celui veşnic acest suflet ieşit de la el, alcătuit numai pentru a fi cunoscut şi de care nu a trebuit să ne bucurăm decât pentru a-l crede şi pentru a-l slăvi".

Astfel mi-a vorbit D-na de Lerince, astfel spiritul meu mi s-a întărit cu sfaturile sale, iar

sufletul mi s-a înălţat sub aripa sa sfântă. Dar v-am spus-o: trec sub tăcere toate micile amănunte ale vieţii mele în această casă pentru a nu mă opri decât asupra faptelor esenţiale. Trebuie să vă dezvălui greşelile mele, om darnic şi simţitor, iar când cerul a vrut să-mi îngăduie să trăiesc în linişte pe drumul virtuţii, nu am decât să-i mulţumesc şi să tac.

Nu încetasem să-i scriu D-nei de Verquin, primeam tot la două săptămâni veşti de la ea şi, deşi fără îndoială ar fi trebuit să renunţ la acest schimb, deşi refacerea vieţii sale şi cele mai bune principii mă constrângeau oarecum la ruptură, lucru pe care i-l datoram Dlui de Saint-Prât, şi mai mult decât atât, trebuie s-o mărturisesc, un sentiment secret de nebiruit care tot timpul mă atrăgea către meleagurile unde atâtea lucruri dragi mă subjugau odinioară, poate speranţa de a afla într-o bună zi ştiri despre băiatul meu, în sfârşit, totul m-a prins în continuare unei corespondenţe pe care D-na de Verquin a avut cinstea de a o susţine mereu cu regularitate. Încercam să o convertesc, îi lăudam liniştea vieţii pe care o duceam, dar ea le socotea drept năluci, nu înceta să-şi râdă de hotărârile mele, sau să le combată şi, mereu stăpână pe cele ale sale, m-a încredinţat că nimic pe lumea asta nu va fi în stare să i le şubrezească, îmi vorbea de noii prozeliţi pe care se înveselea să-i facă, le punea docilitatea mult mai presus de a mea. Căderile lor repetate erau, spunea această femeie perversă, mici triumfuri pe care întotdeauna le trăia cu plăcere, iar bucuria de a atrage aceste inimi tinere la rău o consola că nu putea face tot ceea ce imaginaţia sa îi impunea. Ades, o rugam pe D-na de Lerince să-şi folosească elocinţa în locul meu pentru a-mi răsturna adversarul, ceea ce ea consimţi cu bucurie. D-na de Verquin ne răspundea, iar sofismele sale, câteodată foarte puternice, ne constrângeau să recurgem la argumente care, în alte împrejurări, ar

fi fost biruitoare cu un suflet sensibil, în care D-na de Lerince pretindea, pe bună dreptate, că se găsea fără îndoială tot ceea ce ar fi trebuit să distrugă viciul şi să amuţească necredinţa.

Este timpul, domnule, să ajungem la a doua catastrofă a vieţii mele, la aceea poveste sângeroasă care îmi sfâşie inima de fiecare dată când mi se iveşte în minte şi care vă va da de ştire asupra crimei îngrozitoare de care am fost în stare şi vă va face, fără îndoială, să vă luaţi mintea de la intenţiile prea măgulitoare pe care vi le faceţi cu mine.

Casa D-nei de Lerince, aşa ordonată cum am putut să v-o descriu, se deschidea, totuşi, pentru câţiva prieteni. D-na Dulfort, soţia unui bătrân oarecare, pe vremuri ataşat pe lângă prinţesa Piemontului, şi care venea să ne vadă foarte des, ceru într-o zi D-nei de Lerince îngăduinţa să-i prezinte un tânăr care îi fusese recomandat în mod deosebit şi pe care ar fi foarte bucuroasă să-l introducă într-o casă unde exemplele de virtute pe care le-ar primi fără încetare nu ar fi putut decât să contribuie la a-i forma inima. Protectoarea mea s-a scuzat că nu primeşte niciodată tineri, iar apoi învinsă de rugăminţile neobosite ale prieteniei sale consimţi să-l vadă pe cavalerul de Saint-Ange. Şi apăru.

Fie o presimţire..., fie orice altceva ce v-ar fi pe plac, domnule, zărindu-l pe acel tânăr, mă cuprinse o fremătare generală a cărei cauză mi-a fost cu neputinţă să o lămuresc, am fost gata să leşin... Fără să mai încerc să aflu motivul acestui efect bizar, l-am atribuit vreunul rău interior, iar Saint-Ange încetă să mă mai uimească. Dar dacă acest tânăr mă răvăşise în acest hal de la prima vedere, un efect asemănător s-a manifestat şi la el... am aflat-o chiar din gura sa. Saint-Ange era cuprins de o atât de mare veneraţie pentru locuinţa a cărei intrare îi fusese deschisă încât nu îndrăznea să-şi uite într-atât de sine încât să-şi verse focul

care îl mistuia. Trei luni s-au scurs înainte de a îndrăzni să-mi spună ceva. Dar ochii săi îmi vorbeau într-o limbă atât de vie că mi-a fost imposibil să mă înşel. Pe deplin hotărâtă să nu mai cad încă o dată în felul de greşeală căruia îi datoram nefericirea zilelor mele, întărită de cele mai bune principii, am fost gata de douăzeci de ori să-i dau de veste D-nei de Lerince de sentimentele pe care credeam că le întrezăresc la acest tânăr. Mai apoi, temându-mă că am să-l sperii, am tăcut. Nenorocită hotărâre, fără îndoială, pentru că ea a fost cauza tragediei îngrozitoare pe care am să v-o împărtăşesc imediat.

Aveam obiceiul să petrecem în fiecare an şase luni pe un domeniu destul de frumos pe care D-na de Lerince îi poseda la două leghe de Paris. D. de Saint-Prât venea adesea să ne vadă. Spre nenorocul meu, guta l-a ţintuit şi i-a fost cu neputinţă să vină. Spun spre nenorocul meu, domnule, pentru că având în chip firesc mai multă încredere în el decât în ruda sa, i-aş fi mărturisit lucruri pe care niciodată nu m-aş fi putut hotărî să le spun altora şi a căror dezvăluire ar fi îndepărtat, fără îndoială, tragicul accident care s-a petrecut.

Saint-Ange ceru permisiunea D-nei de Lerince să vină şi el şi pentru că D-na de Dulfort a cerut şi ea îngăduinţă pentru el, aceasta i-a fost acordată.

În societate eram cu toţii destul de neliniştiţi să aflăm ce fel de om era acest tânăr. Nimic nu părea nici limpede, nici hotărât în ce priveşte viaţa sa. D-na de Dulfort ni-l dădea drept fiul unui gentilom din provincie de care ea depindea. El, uitând câteodată ceea ce spusese Dna de Dulfort, se dădea drept piemontez, ceea ce era întărit şi de felul în care vorbea italiana. Nu era în serviciu, deşi avea totuşi vârsta să facă ceva şi nu puteai să-ţi dai seama dacă ar fi fost hotărât la ceva. Altminteri, avea o înfăţişare foarte plăcută, menită să fie pictată, ţinuta foarte îngrijită; vorbele foarte

cinstite, întreaga stare a unei foarte bune creşteri, dar, peste toate acestea, avea un fel de risipă de însufleţire, un fel de nestăpânire a firii care uneori ne făcea să ne temem.

De îndată ce D. de Saint-Ange s-a văzut la ţară, trăirile sale nefăcând altceva decât să crească din cauză că încercase să şi le strunească, i-a fost cu neputinţa să mi le ascundă. Am fremătat... dar am fost totuşi suficient de stăpână pe mine pentru a nu-i arăta decât milă.

"De fapt, domnule, i-am spus, trebuie că nu cunoaşteţi cât puteţi valora sau aveţi suficient de mult timp de pierdut pentru a-l folosi cu o femeie care are dublul vârstei voastre. Dar presupunând că aş fi atât de nebună să vă ascult, care ar fi pretenţiile ridicole pe care aţi cuteza să mi le cereţi?

— Acelea de a mă lega de dumneavoastră cu cele mai sfinte legături, domnişoară. Cât de puţin mă respectaţi dacă sunteţi în stare să bănuiţi că ar fi vorba despre altceva!

— De fapt, domnule, nu m-aş da în spectacol cu scena ciudată a unei fete de treizeci şi patru de ani care se căsătoreşte cu un copil de şaptesprezece.

— Ah, ce cruzime, aţi băga de seamă aceste palide nepotriviri dacă ar exista în străfundul inimii voastre a mia parte din focul care o mistuie pe a mea?

— Cu siguranţă, domnule, că în ceea ce mă priveşte, sunt foarte liniştită... şi asta de foarte mulţi ani şi sper că voi mai fi atâta timp cât îi va fi pe plac lui Dumnezeu să-mi îngăduie să zac pe pământ.

— Îmi smulgeţi chiar şi speranţa de a vă îmblânzi cândva.

— Merg chiar mai departe şi îndrăznesc să vă opresc de a-mi mai pomeni nebuniile voastre.

— Ah, frumoasă Florville! Deci îmi doriţi răul.

— Eu doresc odihnă şi multă mulţumire.

— Toate acestea nu pot fi aflate decât alături de dumneavoastră.

— Da... atâta timp cât nu distrugeţi sentimentele ridicole pe care niciodată nu ar fi trebuit să le înfiripaţi. Încercaţi să le învingeţi, încercaţi să vă stăpâniţi şi liniştea va renaşte.

— Nu pot.

— Nu vreţi. Trebuie să ne despărţim ca să reuşiţi. Staţi doi ani fără să mă revedeţi, această fierbere se va potoli, mă veţi uita şi veţi fi fericit.

— Ah! Niciodată, niciodată pentru mine fericirea nu va fi decât la picioarele voastre... "

Şi pentru că ceilalţi se apropiau, prima noastră discuţie s-a oprit aici.

Trei zile mai apoi, găsind din nou calea de a mă întâlni de una singură, Saint-Ange dori să-mi vorbească iar ca în ajun. De această dată, i-am impus tăcerea cu atâta hotărâre încât lacrimile îi ţâşniră din belşug. Mă părăsi pe loc, spunând că îl aduceam în pragul disperării şi că în curând îşi va lua viaţa dacă voi urma să mă port tot aşa cu el... Apoi, ca un nebun, se întoarse...

"Domnişoară, îmi spuse, nu cunoaşteţi sufletul pe care îl jigniţi..., nu, nu-l cunoaşteţi..., aflaţi că sunt în stare să merg până la capăt... mult mai departe decât sunteţi în stare să gândiţi... da, mai degrabă merg până la capăt de o mie de ori, decât să-mi iau gândul de la fericirea de a fi al vostru."

Şi plecă, copleşit de o durere îngrozitoare.

Niciodată nu am fost mai ispitită ca atunci să-i vorbesc D-nei de Lerince, dar, o repet, teama de a-i dăuna acestui tânăr m-a stăvilit şi am tăcut. Timp de opt zile, Saint-Ange a fugit de mine, abia îmi vorbea, la masă mă ocolea..., în salon..., la plimbări, şi astea fără îndoială că pentru a vedea dacă această schimbare în felul de a se purta îmi făcea vreo impresie. Dacă i-aş fi împărtăşit simţămintele, mijlocul acesta ar fi fost sigur, dar

eu eram atât de departe, încât părea chiar că mă îndoiesc de tertipurile sale.

În cele din urmă mă găseşte la capătul grădinii... "Domnişoară, îmi spune în cel mai violent hal din lume..., am izbutit în sfârşit să mă potolesc, sfaturile voastre au avut asupra mea efectul pe care l-aţi aşteptat..., mă puteţi vedea acum, iată, am redevenit liniştit... nu am căutat să vă găsesc singură decât pentru a-mi lua rămas bun... da, domnişoară, voi fugi de dumneavoastră pentru totdeauna... voi fugi de dumneavoastră... nu-l veţi mai vedea pe cel pe care îl urâţi... oh, nu, nu, nu-l veţi mai vedea niciodată.

— Acest plan îmi face plăcere, domnule, mă bucur să vă cred, în sfârşit, cumpătat. Dar, am adăugat surâzând, schimbarea voastră numi pare încă adevărată.

— Şi cum ar trebui să fiu, domnişoară, pentru a vă convinge de nepăsarea mea?

— Cu totul altfel decât vă văd acum.

— Dar, cel puţin atunci când voi fi plecat..., când vederea mea nu vă va mai îndurera, poate că veţi avea încredere în acea înţelepciune către care vă istoviţi atât să mă readuceţi.

— Este adevărat că numai asta mă va putea convinge şi nu voi înceta să v-o recomand mereu.

— Ah! Deci eu sunt pentru dumneavoastră ceva cu totul şi cu totul cumplit!

— Sunteţi, domnule, un bărbat foarte cumsecade care ar trebui să zboare către cuceriri de un cu totul alt preţ şi să lase în pace o femeie căreia îi este cu neputinţă să vă asculte.

— Totuşi, veţi asculta, spuse el atunci mânios, da, făptură crudă, deşi n-o veţi putea mărturisi, veţi asculta trăirile sufletului meu de foc şi hotărârea că voi face totul pe lumea asta... fie pentru a vă merita... fie pentru a vă câştiga. Cel puţin să nu credeţi, reluă el nestăvilit, să nu credeţi în plecarea asta prefăcută, nu am făcut-o decât pentru a vă dovedi... eu, să vă părăsesc... eu, să

plec din locul unde vă aflaţi... Urâţi-mă, vicleano, urâţi-mă, pentru că asta mi-e soarta nefericită, dar să nu speraţi că veţi învinge în mine iubirea de care ard pentru dumneavoastră".

Iar Saint-Ange era într-un asemenea hal spunând aceste ultime vorbe, printr-o ursită rea pe care niciodată n-am putut-o înţelege, izbutise atât de bine să mă mişte, încât m-am întors pentru a-mi ascunde lacrimile şi l-am lăsat în tufişul unde găsise mijlocul să mi se alăture. Nu s-a luat după mine. L-am auzit trântindu-se la pământ şi dedându-se silniciilor celei mai îngrozitoare nebunii. Trebuie să vă mărturisesc, domnule, că, deşi încredinţată că nu împărtăşeam nici un fel de sentiment de iubire pentru acest tânăr, nici de compătimire, nici de pică, mie însămi mi-a fost cu neputinţă să nu izbucnesc la rândul meu.

"Vai, mi-am spus, dându-mă pradă durerii... iată care erau vorbele lui Senneval... cu aceleaşi cuvinte dădea şi el glas sentimentelor sale înflăcărate... şi tot într-o grădină... într-o grădină ca asta... şi nu-mi spunea el că mă va iubi veşnic... şi nu m-a înşelat el atât de crunt? Cerule drept! Avea aceeaşi vârstă... Ah, Senneval... Senneval, tu să fii cel care încearcă să-mi fure încă o dată tihna! Oare nu cumva apari sub această înfăţişare atrăgătoare doar pentru a mă târî pentru a doua oară în abis?... Fugi, laşule... fugi..., acum îţi urăsc chiar şi amintirea!"

Mi-am şters lacrimile şi am alergat să mă închid în camera mea până la ora mesei de seară. Atunci am coborât,... dar Saint-Ange nu a apărut, a trimis vorbă că era bolnav, iar a doua zi a fost îndeajuns de îndemânatic pentru a nu mă lăsa să-i citesc pe chip decât liniştea... M-am înşelat. Crezusem de-a binelea că îşi dăduse toată osteneala pentru a-şi birui patima. Mă înşelasem. Vicleanul!... Vai! Dar ce spun, domnule, n-ar trebui să-l ponegresc atât... nu mai are dreptul

decât la lacrimile şi, deopotrivă, la remuşcările mele.

Saint-Ange părea atât de liniştit numai fiindcă planurile sale erau întocmite.. Două zile s-au scurs astfel, iar către seara celei de a treia îşi anunţă public plecarea, împreună cu doamna de Dulfort, protectoarea sa; au luat măsuri cu privire la treburile pe care le aveau împreună la Paris.

— M-am culcat... Iertaţi-mi, domnule, tulburarea ce mă cuprinde de pe acum în povestea acestei îngrozitoare catastrofe care nu-mi apare niciodată în minte fără să mă facă să tremur de groază.

Fiind o căldură cumplită, mă aruncasem în pat aproape goală. Camerista mea era dincolo şi tocmai suflasem în lumânare... Un sac cu lucru de mână rămăsese din nenorocire deschis pe pat, deoarece tăiasem nişte văluri de care aveam nevoie a doua zi. Abia începuseră ochii să mi se închidă când am auzit zgomot... mă ridic repede în capul oaselor... simt cum o mână mă apucă... "N-ai să-mi mai scapi, Florville, mi-a spus Saint-Ange... el era... Iartă preamultul patimii mele, dar nu încerca să te sustragi... trebuie să fii a mea.

— Nemernic ademenitor, am ţipat, fugi imediat sau teme-te de furia mea.

— Nu mă tem decât că nu te pot avea, fată sălbatică, spuse acest tânăr înflăcărat, aruncându-se asupra mea cu atâta îndemânare şi într-un asemenea hal de furie că i-am căzut victimă înainte de a-l putea împiedica... Mâniată de atâta îndrăzneală, gata mai bine de orice decât să sufăr urmările, descotorosindu-mă de el, mă arunc pe foarfecele care-mi stăteau la picioare. Pătrunzându-mă în ciuda furiei mele, caut să-i lovesc braţul şi mai degrabă să-l înfricoşez cu îndârjirea mea decât să-l pedepsesc după cum o merita. Din cauza mişcărilor pe care mă simte că le fac, îşi sporeşte silnicia mişcărilor.

"Fugi, iuda! am ţipat, crezând că l-am lovit în mână, fugi acum şi ruşinează-te de crima ta... "

O, domnule! O mână fatală îmi îndrumase loviturile... nefericitul tânăr scoate un ţipăt şi cade pe podea... Aprind pe loc lumânarea, mă apropii. Cerule drept! L-am lovi în inimă... îşi dă duhul!... Mă arunc asupra leşului însângerat... îl strâng înnebunită la pieptu-mi zbuciumat, gura mea apăsată peste a sa vrea să recheme un suflet care se risipește, îi spăl rana cu lacrimile mele. O, tu, a cărui singură crimă a fost că mă iubeai prea mult, spuneam cu rătăcirea pe care ţi-o dă disperarea, meritai tu oare un astfel de chin? Trebuia tu să-ţi pierzi viaţa de mâna celei pentru care ţi-ai fi jertfit-o? O, tânăr nefericit..., chip al celui pe care îl îndrăgeam, dacă nu trebuie decât să te iubesc pentru a te învia, află în acest ceas cumplit în care, din nefericire, nu mă mai poţi auzi..., află, dacă încă îţi mai pâlpâie sufletul, că aş vrea să te iubesc pentru a te învia, că aş vrea să te înviu cu preţul zilelor mele..., află că niciodată nu mi-ai fost indiferent..., că niciodată nu te-am văzut fără să mă tulburi şi că simţămintele pe care le aveam pentru tine erau mult mai presupus celor de plăpândă iubire ce ardeau în inima ta.

Cu aceste cuvinte m-am prăbuşit leşinată peste trupul nenorocitului tânăr. Camerista mea intră - auzise zgomot - mă îngrijeşte, ne împreunăm eforturile pentru a-l readuce pe Saint-Ange la viaţă... Vai, totul este degeaba! Ieşim din această cameră a morţii, încuiem uşa cu grijă, luăm cheia şi zburăm pe loc la Paris, la D. de Saint-Prât... Pun să fie trezit, îi dau cheia acelei camere funeste, îi povestesc îngrozitoarea mea ispravă, mă plânge, mă împacă şi, aşa bolnav cum este, pleacă de îndată către D-na de Lerince. Întrucât acest domeniu era foarte aproape de Paris, noaptea a fost de ajuns tuturor acestor demersuri. Protectorul meu soseşte la ruda sa în clipa în care se sculau şi când încă nimic nu zvonise. Niciodată prietenii,

niciodată rudele nu s-au purtat mai bine ca în acea împrejurare departe de a se asemui fiinţelor proaste sau sălbatice care îşi pierd cumpătul în astfel de împrejurări, zvonind orice îi poate veşteji sau neferici atât pe ei cât şi pe cei din jurul lor. Abia slugile dacă s-au îndoit de cele întâmplate.

"Ei bine, domnule, spuse aici D-ra de Florville, aprinzându-se din cauza lacrimilor care o înecau, vă veţi căsători acum cu o fată capabilă de o asemenea crimă? Veţi îngădui în braţele voastre o făptură care merită asprimea legilor? O nenorocită, ce mai, pe care crima sa o răvăşeşte fără încetare şi care nu are o noapte liniştită începând din acea clipă sălbatică. Nu, domnule, nu există noapte în care nefericita mea victimă să nu mă bântuie, acoperită de sângele pe care i l-am smuls din inimă.

— Liniştiţi-vă, domnişoară, liniştiţi-vă, vă rog, zise D. de Courval amestecându-şi lacrimile cu cele ale acestei curioase fiinţe. Cu sufletul sensibil cu care v-a înzestrat natura, vă înţeleg remuşcările. Dar nici măcar imaginea unei crime nu o poţi afla în această întâmplare fatală care este, fără îndoială, o nenorocire îngrozitoare, însă numai atât: nimic plănuit dinainte, nimic groaznic, ci doar dorinţa de a scăpa celui mai nemernic atentat... Într-un cuvânt, un omor săvârşit din întâmplare, încercând să te aperi... Potoliţi-vă, domnişoară, potoliţi-vă odată, vă rog. Cel mai aspru tribunal nu va face decât să vă şteargă lacrimile. Oh, cât de mult v-aţi înşelat dacă v-aţi temut că o astfel de întâmplare v-ar fi putut spulbera din inima mea toate drepturile la care calităţile voastre vă îndreptăţesc. Nu, nu, frumoasă Florville, această împrejurare, departe de a vă necinsti, îmi înfăţişează strălucirea virtuţilor voastre şi nu vă face decât încă şi mai demnă de a găsi o mână alinătoare care să vă aducă uitarea tristeţilor.

— Ceea ce aţi avut bunătatea să-mi spuneţi, continuă D-ra de Florville, mi-a spus şi D. de

Saint-Prât, însă prea multă bunătate şi a unuia şi a celuilalt nu îmi înăbuşă remuşcările sufletului pe care niciodată nimic nu le va potoli. Nu contează, să continuăm, veţi fi fiind neliniştit asupra deznodământului.

D-na de Dulfort a fost fără îndoială foarte îndurerată căci acest tânăr, în el însuşi foarte interesant, îi fusese recomandat în chip mult prea ieşit din comun pentru a nu-i deplânge dispariţia. Dar a simţit motivele tăcerii, a înţeles că scandalul, dându-mă în vileag, nu-i va readuce la viaţă protejatul şi atunci tăcu. D-na de Lerince, în ciuda asprimii principiilor şi a severităţii mult prea mari a obiceiurilor sale, sa purtat încă şi mai bine, dacă se poate aşa ceva, fiindcă paza bună şi omenia sunt trăsăturile distinctive ale adevăratei pietăţi. Mai întâi, ea dădu sfoară că avusesem nesăbuinţa să doresc a mă reîntoarce la Paris în timpul nopţii pentru a mă bucura de răcoarea acesteia şi că îmi cunoştea prea bine această ciudăţenie. De altfel bine făcusem, pentru că şi ea însăşi urma să plece acolo pentru a cina în acea seară. Sub acest pretext, lumea fu trimisă să-şi vadă de treburi. Rămase singură cu D. de Saint-Prât şi prietena sa, a fost chemat preotul. Trebuia ca pastorul D-nei de Lerince să fie la fel de înţelept şi de luminat ca dânsa. Fără greutate îi dădu D-nei Dulfort o hârtie în regulă şi, împreună cu doi oameni ai săi, a îngropat el însuşi, în taină, victima nefericită a furiei mele.

Acestea săvârşite, toată lumea se spăşi, taina fu jurată şi de o parte şi de cealaltă, iar D. de Saint-Prât a venit să mă liniştească, împărtăşindu-mi tot ceea ce se înfăptuise pentru a îngropa lupta mea în cea mai adâncă uitare. Părea că doreşte să-mi reiau locul la masa D-nei de Lerince,... ea era gata să mă primească..., însă asta n-o mai puteam face. Atunci mă sfătui să mă distrez. D-na de Verquin, cu care, după cum v-am spus, domnule, nu încetasem niciodată schimbul de scrisori, nu-mi dădea pace

să mă duc să-mi petrec câteva luni împreună cu ea. I-am vorbit de acest plan fratelui ei, l-a încuviinţat şi, opt zile mai târziu, eram în drum spre Lorena. Dar amintirea omorului săvârşit mă urmărea oriunde şi nimic nu reuşea să mă liniştească.

Mă deşteptam în mijlocul somnului crezând că încă mai aud gemetele şi ţipetele acelui nefericit Saint-Ange, văzându-l însângerat la picioarele mele, învinuindu-mă de sălbăticie, încredinţându-mă că amintirea acestei fapte înfiorătoare mă va urmări până în ultimele clipe şi că voi cunoaşte inima pe care am sfâşiat-o.

Într-una dintre nopţi, Senneval, acest sărman iubit, pe care încă nu-l uitasem pentru că el era cel care mă târa din nou la Nancy... Senneval îmi arăta două cadavre la un loc, fiul lui Saint-Ange şi cel al unei femei care îmi era necunoscută; le uda pe amândouă cu lacrimi şi-mi arăta, nu departe de acolo, un coşciug acoperit de spini care părea că se deschide pentru mine. M-am sculat într-un zbucium îngrozitor, mii de sentimente nelămurite mi s-au învălmăşit atunci în suflet, o voce tainică părea că spune: "da, cât timp vei mai sufla, această biată victimă îţi va smulge lacrimi de sânge care vor deveni pe zi ce trece tot mai arzătoare, iar briciul remuşcărilor ţi se va ascuţi fără preget în loc să se tocească".

Să nu se uite expresia: ...o femeie care îmi era necunoscută, pentru a nu se face confuzii. Florville mai avea în faţă clipe multe mai înainte ca vălul să se ridice şi să cunoască femeia pe care o vedea în vis.

Iată starea în care am ajuns la Nancy, domnule, mii de noi tristeţi mă aşteptau. Dacă e să se lase mâna soartei asupra noastră, loviturile sale ne zdrobesc doar când ajung să sporească.

Descind la D-na de Verquin, cum mă rugase în ultima sa scrisoare, făcându-i plăcerea să mă revadă. Dar în ce situaţie, Cerule, aveam să gustăm amândouă această bucurie! Când am ajuns era pe

patul de moarte. Cine să mi-o fi spus, Dumnezeule mare, nu erau nici cincisprezece zile de când îmi scrisese... de când îmi vorbise despre desfătările sale prezente şi mi le anunţa pe cele viitoare. Şi iată care sunt planurile muritorilor tocmai în clipa când le alcătuie, tocmai în mijlocul veseliei atunci vine moartea necruţătoare să le taie firul zilelor şi, trăind fără ca vreodată să bage în seamă această clipă fatală, trăind ca şi cum ar trebui să existe veşnic, dispar în acest nor întunecos al nemuririi, nesiguri de soarta care îl aşteaptă.

Daţi-mi voie, domnule, să curm o clipă povestea isprăvilor mele pentru a vă vorbi despre această pierdere şi pentru a vă descrie stoicismul înfricoşător care a însoţit-o pe această femeie până în mormânt.

D-na de Verquin, care nu mai era tânără, pe atunci avea cincizeci şi doi de ani, după o petrecere nebună pentru vârsta sa, s-a aruncat în apă pentru a se răcori, s-a simţit rău, a fost dusă acasă într-o stare îngrozitoare şi care a doua zi a avut o aprindere de plămâni. După şapte zile i s-a spus că mai avea doar douăzeci şi patru de ore de trăit. Vestea asta nu a speriat-o de fel. Ştia că voi veni şi a poruncit să fiu bine primită. Sosesc şi, după cele spuse de doctor aflu că în seara aceea ar fi urmat să moară. Ceruse să fie dusă într-o cameră mobilată cu gustul şi eleganţa cele mai alese. Era culcată, neglijent îmbrăcată, pe un pat uriaş, ale cărui perdele grele, liliachii erau minunat susţinute de ghirlandele din flori naturale. Buchete de garoafe, iasomie, tuberoze şi de trandafiri împodobeau toate colţurile locuinţei sale, iar ea le smulgea petalele într-un coşuleţ, şi cu ele îşi acoperea camera şi patul. Îndată ce m-a văzut mi-a întins mâna.

"Apropie-te, Florville, îmi spuse, sărută-mă pe patul meu de flori..., ce mare şi frumoasă te-ai făcut..., oh, pe cinstea mea, copilă, virtutea ţi-a priit... ţi-au spus cum stau..., ţi s-a spus,

Florville..., o ştiu şi eu..., în câteva ore nu voi mai fi. Nu credeam că o să ne vedem numai pentru atâta vreme... şi pentru că a văzut că mi se umpleau ochii cu lacrimi, mi-a spus: hai, nebuno, nu fi copil... chiar mă crezi nenorocită? Dar cât m-am bucurat eu ca femeie pe lumea asta? Nu pierd decât anii în care ar fi trebuit să renunţ la plăceri. Şi ce aş fi făcut fără ei? De fapt, nu mă plâng deloc că nu am trăit mai mult. Peste câtăva vreme nici un bărbat nu m-ar mai fi vrut şi niciodată n-am dorit să trăiesc decât atât cât trebuie pentru a nu trezi dezgustul. De moarte să nu se teamă decât cei care cred, copila mea. Mereu între iad şi rai, nesiguri de care dintre ele li se va deschide, frica asta îi descumpăneşte. Eu, care nu mai aştept nimic, care sunt foarte sigură că nu voi fi mai nefericită după moarte decât am fost în viaţă, mă voi culca liniştită în inima naturii, fără păreri de rău şi fără teamă. Am cerut să fiu aşezată pe patul meu de iasomie, îmi pregătesc deja locul unde mă voi duce, Florville, iar atomii emanaţi din acest corp distrus vor hrăni... vor face să încolţească floarea florilor, pe care am iubit-o mai mult dintre toate. Uite, zise mângâindu-mi obrajii cu un buchet, anul viitor mirosind aceste flori vei respira în mijlocul lor sufletul fostei tale prietene. Urcând către fibrele creierului tău, ele îţi vor da idei frumoase, te vor sili să te mai gândeşti la mine".

Lacrimile mele îşi croiră din nou drum..., am strâns mâinile acestei sărmane femei şi am căutat să-i schimb aceste înfricoşătoare idei materialiste cu altele mai pioase Dar abia am exprimat această dorinţă că D-na de Verquin mă respinse cu spaimă...

"Oh, Florville, strigă ea, te rog nu-mi otrăvi ultimele clipe cu greşelile tale şi lasă-mă să mor liniştită. Nu le-am urât toată viaţa ca să mi le însuşesc acum, când mor..."

Am tăcut. Ce-ar fi putut face şovăielnica mea încercare în faţa unei astfel de dârzenii? Aş fi

dezamăgit-o pe D-na de Verquin fără s-o convertesc, omenia se împotrivea. A sunat şi de îndată am auzit un concert blând şi melodios ale cărui sunete păreau că vin dintr-o încăpere învecinată.

"Uite, zise această epicuriană, cum cer să mor, Florville. Oare nu-i mai bine aşa, decât înconjurată de preoţi care mi-ar umple ultimele clipe cu tulburare, panică şi disperare... Nu! Vreau să le spun cucernicilor tăi că se poate muri în linişte şi fără a fi aidoma lor. Vreau să-i conving că nu religie trebuie pentru a muri în pace, ci doar curaj şi raţiune".

Timpul trecea: a venit notarul după care trimisese.

Muzica încetează, iar ea dictează câteva dorinţe. Fără copii, văduvă de mai mulţi ani şi deci stăpână a multor lucruri, moştenirea o lasă prietenilor săi, oamenilor săi. Apoi, dintr-un sertar de lângă pat scoase o cutie mică. "Uite ce-mi mai rămâne, zise; ceva bani gheaţă şi câteva bijuterii. Hai să ne distrăm în seara asta. Sunteţi şase în cameră, voi face şase lozuri din ce am aici, va fi o loterie, o să le trageţi între voi şi fiecare va lua ce i-a ieşit".

Din cauza sângelui rece al acestei femei, nu-mi mai veneam în fire. Îmi părea de necrezut să ai atâtea a-ţi reproşa şi să ajungi la ultima clipă cu atâta linişte, funest efect al necredinţei. Dacă sfârşitul oribil al câtorva tâlhării te face să te înfiori, cât de mult poate să te sperie împietrirea atât de statornică!

Cu toate acestea, ce şi-a dorit se înfăptuieşte. Ni se serveşte o masă minunată şi mănâncă şi ea mai multe feluri, bea vinuri de Spania şi lichioruri, medicul spunându-i că în starea în care se află nu mai are importanţă.

Se trage loteria. Ne revine fiecăruia aproape o sută de ludovici, fie în aur, fie în bijuterii. Abia se termina jocul că este cuprinsă de o criză violentă.

"Ei bine, acum? îşi întreabă ea medicul cu cea mai deplină linişte.

— Mă tem că da, doamnă.

— Hai, vino, Florville, îmi spuse ea. Vino să ne luăm pentru ultima dată rămas bun, doresc să-mi dau sufletul la pieptul virtuţii...". Mă strânge cu putere la piept şi ochii săi frumoşi se închid pe vecie.

Străină în această casă, lipsită de ceva care să mă lege de ea, am ieşit imediat... vă las să vă gândiţi în ce stare... şi cât de mult îmi înnegrea încă imaginaţia acest spectacol.

Între felul de a gândi al D-nei de Verquin şi al meu era prea mare distanţa pentru ca să o pot iubi sincer. Şi apoi, oare nu era prima cauză a necinstei mele şi a tuturor încercărilor sorţii care au urmat? Cu toate acestea, femeia asta, soră a singurului om care cu adevărat a avut grijă de mine, întotdeauna s-a purtat minunat cu mine, copleşindu-mă chiar şi în clipa în care şi-a dat duhul. De aceea, lacrimile mi-erau sincere, iar amărăciunea lor crescu la gândul că, în ciuda minunatelor sale însuşiri, această jalnică făptură se dăduse fără voie pierzaniei şi că deja azvârlită la pieptul veşniciei, suferea, fără îndoială, în chip sălbatic suferinţele datorate unei vieţi atât de desfrânate. Cu toate acestea, mila nemărginită a lui Dumnezeu se pogorî asupra mea pentru a-mi potoli aceste gânduri pustii. Am căzut în genunchi şi am îndrăznit să rog fiinţa tuturor fiinţelor să se milostivească de această nenorocită. Eu, care aveam atâta nevoie de mila Cerului, am îndrăznit să-l implor pentru alţii şi, pentru a-l îndupleca, atâta cât ţinea de mine, din banii câştigaţi la loteria D-nei da Verquin, am împărţit pe loc zece ludovici săracilor din parohia sa.

Apoi, dorinţele acestei nefericite au fost îndeplinite întocmai. Avusese ea însăşi grijă să facă totul pentru asta. Am aşezat-o în tufa sa de

iasomie cu o placă pe care fost săpat doar un cuvânt: VIXIT.

Astfel pieri sora celui mai bun prieten al meu, plină de isteţime şi de ştiinţă, plămădită din delicateţe şi talent. D-na de Verquin, având un alt fel de purtare, ar fi putut dobândi preţuirea şi dragostea oricui ar fi cunoscut-o. Dar n-a avut parte decât de dispreţ. Destrăbălarea s-a adâncit pe măsură ce îmbătrânea. Când nu ai deloc principii, nu eşti niciodată mai primejdios ca la vârsta când ai încetat să mai roşeşti. Desfrâul îţi mănâncă sufletul, îţi face uneltirile mai fine şi, pe nesimţite, ajungi la ticăloşii, închipuindu-ţi că eşti abia la greşeli. Însă orbirea de necrezut a fratelui său nu contenea să mă uimească; acesta este semnul care deosebeşte nevinovăţia şi bunătatea. Oamenii cinstiţi nu bănuiesc niciodată răul de care ei înşişi nu sunt în stare şi de aceea sunt păcăliţi cu atâta uşurinţă de primul pungaş şi de aceea e atât de lesnicios şi puţin glorios să fie înşelaţi. Netrebnicul obraznic care încearcă aşa ceva n-a lucrat decât pentru a se înrăi şi, fără ca măcar să-şi fi dovedit înzestrarea pentru viciu, nu face altceva decât să dea şi mai multă strălucire virtuţii.

Pierzând-o pe D-na de Verquin, pierdeam orice speranţă de a mai afla vreo veste despre iubitul şi despre fiul meu, fiindcă vă daţi prea bine seama că nu am îndrăznit să-i pomenesc de asta în starea îngrozitoare în care o văzusem.

Distrusă de această grozăvie, prea obosită de o călătorie făcută într-o cruntă stare sufletească, am hotărât să mă odihnesc o vreme la Nancy, la hanul la care trăsesem, fără să văd pe nimeni, pentru că mi se păruse că D. de Saint-Prât dorea să-mi trec numele sub tăcere. De acolo i-am scris ocrotitorului meu, încredinţată să nu plec decât după ce-i voi primi răspunsul.

O fată sărmană care nu vă este rudă, domnule, îi scriam, care nu are dreptul decât la mila voastră, vă tulbură veşnic viaţa. În loc să vi se alăture în

durerea în care trebuie că vă găsiţi din cauza pierderii pe care aţi suferit-o, ea îndrăzneşte să vă vorbească despre sine, să vă ceară şi să vă aştepte poruncile, etc.

Dar era scris că nenorocirea mă urmărea peste tot şi că voi fi mereu ori martoră ori victimă a deznodămintelor sale îngrozitoare.

Mă întorceam într-o seară destul de târziu de la plimbarea pe care o făcusem însoţită de camerista mea şi de un lacheu închiriat de cum venisem la Nancy. Toată lumea se culcase. Când să intru la mine, o femeie în jur de cincizeci de ani, înaltă, încă foarte frumoasă, pe care o ştiam din vedere de când locuiam sub acelaşi acoperiş, iese deodată dintr-o cameră vecină cu a mea şi se năpusteşte, înarmată cu un pumnal, într-o altă cameră, de peste drum... În chip firesc, te duci să vezi ce se întâmplă, lacheul şi camerista mă urmează. Cât ai clipi, fără să avem răgaz să strigăm sau să dăm ajutor, o zărim pe această mizerabilă năpustindu-se asupra unei alte femei, împlântându-i arma în inimă de douăzeci de ori şi intrând rătăcită la ea, fără a fi putut să ne desluşească. Mai întâi am crezut că aceasta făptură şi-a pierdut capul. Nu puteam înţelege o crimă căreia nu era chip să-i dezvălui vreo noimă. Camerista şi servitorul meu au vrut să strige. Dar o mişcare mai poruncitoare, a cărei cauză n-am putut-o ghici, mă constrânse să-i fac să tacă, să-i apuc de mână şi să-i trag în camera mea unde m-am încuiat de îndată.

În curând se auzi o larmă îngrozitoare. Femeia care fusese înjunghiată se aruncase pe scări cum putuse, scoţând urlete înspăimântătoare. Avusese timp, înainte de a-şi da sufletul, să spună numele celei care o ucisese, iar fiindcă se ştia că noi am fost ultimii care ne-am reîntors la han, am fost arestaţi în acelaşi timp cu vinovata. Mărturia muribundei nelăsând totuşi nici o îndoială în privinţa noastră, s-au mărginit să ne pună în vedere

că ne este oprit să părăsim hanul până la încheierea procesului. Ucigaşa, târâtă în închisoare, nu mărturisi nimic şi se apăra cu hotărâre. Nu se aflau alţi martori decât eu şi cu oamenii mei, a trebuit să mă înfăţişez..., a trebuit să vorbesc, a trebuit să ascund cu grijă acea tulburare care mă mânca în taină, tocmai eu..., care meritam moartea precum cea pe care mărturia mea silită urma s-o pună la cazne, pentru că în împrejurările date eram vinovată de o crimă asemănătoare. Aş fi dat nu ştiu ce ca să nu fac acele crunte mărturisiri. Mi se părea, în timp ce dictam, că atâtea cuvinte câte rosteam tot atâtea picături de sânge îmi smulgeam din inimă. Totuşi, trebuia să spunem tot şi am mărturisit tot ceea ce văzusem.

De altfel, oricâte convingeri am fi avut asupra omorului săvârşit de această femeie, despre care s-a spus că-şi ucisese rivala, oricât de siguri, zic, am fi fost de vină, mai apoi am ştiut în mod sigur că fără noi ar fi fost cu neputinţă să o condamne pentru că în toată această ispravă exista un om de compromis, care scăpase şi care ar fi fost uşor de bănuit. Dar mărturiile noastre şi mai ales, cea a lacheului închiriat, care se întâmpla să fie omul hanului..., un om legat de casa în care avusese loc crima... aceste mărturii crunte, la care era cu neputinţă să ne împotrivim fără a ne dezonora, au pecetluit moartea acelei nefericite.

La ultima confruntare, în timp ce mă cerceta cu cea mai mare uimire, această femeie însă întrebă câţi ani am.

"Treizeci şi patru de ani, i-am răspuns.

— Treizeci şi patru de ani?... şi sunteţi din partea locului...

— Nu doamnă.

— Vă numiţi Florville?

— Da, i-am răspuns, aşa mă numesc.

— Nu vă cunosc, mai spuse, dar în oraş se zice că sunteţi cinstită, respectată. Din nenorocire, pentru mine, asta e de ajuns...".

Apoi continuă tulburată.

"Domnişoară, mi-aţi apărut într-un vis în mijlocul grozăviilor în care mă aflu. Eraţi împreună cu fiul meu... căci sunt mamă şi nefericită, după cum vedeţi... aveţi aceeaşi înfăţişare... aceeaşi statură - aceeaşi rochie... şi eşafodul în faţa ochilor mei...

— Un vis, am strigat... un vis, doamnă! şi al meu îmi reveni deîndată în minte, chipul acelei femei era izbitor, l-am recunoscut ca fiind aceea care mi s-a înfăţişat împreună cu Senneval, aproape de coşciugul acoperit cu spini... M-au podidit lacrimile. Cu cât mă uitam mai bine la ea, cu atât eram mai ispitită să mă dezic - voiam să cer să mor în locul său..., voiam să fug şi nu mă puteam clinti... Când au văzut starea îngrozitoare în care m-a adus, fiind convinşi de nevinovăţia mea, s-au mulţumit să ne despartă. M-am întors acasă distrusă, copleşită de mii de sentimente diferite a căror cauză nu puteam s-o înţeleg. Iar a doua zi, această sărmană fiinţă a fost dusă la moarte.

În aceeaşi zi am primit răspunsul D-lui de Saint-Prât. Mă îmbia să mă întorc. După scenele groaznice pe care ni le provocase, Nancy numi mai era deloc pe plac şi l-am părăsit pe loc, îndreptându-mă către capitală, urmărită de stafia nouă a acestei femei care părea că-mi strigă clipă de clipă: tu, nemernico, tu mă trimiţi la moarte, nu ai habar pe cine târăşti cu mâna ta.

Zbuciumată de atâtea urgii, oropsită de atâta tristeţe, l-am rugat pe D. de Saint-Prât să-mi caute un loc unde să mă retrag şi să-mi pot sfârşi zilele în singurătatea cea mai adâncă şi în îndatoririle cele mai stricte ale credinţei mele. M-a îndrumat către cel în care m-aţi găsit, domnule. Din acea săptămână m-am stabilit acolo, ieşind doar pentru a-mi vedea oblăduitorul şi pentru a petrece câteva momente la D-na de Lerince. Dar Cerul, care zilnic vrea să mă bată cu lovituri dureroase, nu mi-

a îngăduit să mă mai bucur mult timp de această ultimă prietenă şi am avut nefericirea să o pierd anul trecut. Blândeţea sa faţă de mine nu a îngăduit să se despărţim în acele momente grele, iar ea, la rândul său, şi-a dat sufletul în braţele mele.

Dar, cine ar fi crezut-o, domnule? Această moarte nu a fost la fel de liniştită ca a D-nei de Verquin. Aceea, fiindcă niciodată nu a sperat nimic, nu se temea deloc că ar pierde ceva. Cealaltă părea să tremure văzând cum dispare ţelul sigur al speranţei sale. Nu am văzut nici un fel de remuşcări la femeia pe care ar fi trebuit să copleşească..., în schimb, a avut parte de ele cea care niciodată nu s-a pus în situaţia de a le avea. D-na de Verquin, murind, îi părea rău că nu a făcut suficient rău. D-na de Lerince trecea pe lumea cealaltă spăşindu-se din cauza binelui pe care nu îl făcuse. Una se acoperea a flori, plângându-şi pierderea plăcerilor, cealaltă îşi dorea să moară pe o cruce de cenuşă, mâhnită de amintirea celor la care nu le dedicase virtuţii.

Aceste contradicţii m-au izbit. Un pic de odihnă pătrunsese în suflet. Şi oare de ce, mi-am zis, tihna unei astfel de clipe nu ar fi o parte a înţelepciunii, când pare a fi a relelor purtări? Dar pe loc, întărită de o voce din ceruri care părea că tună în străfundul inimii mele, strigai: cuvine-mi-se oare să cercetez voinţa Celui Veşnic? Ceea ce văd mă învredniceşte şi mai mult. Spaimele D-nei Lerince sunt grijile virtuţii. Crunta indiferenţă a D-nei de Verquin nu-i altceva decât ultima rătăcire a crimei. Ah, dacă pot să-mi aleg ultimele clipe, să-mi dea Dumnezeu mai degrabă harul de a mă înspăimânta ca prima dintre ele, decât să mă năucească după pilda celeilalte.

Aceasta este, în sfârşit, domnule, ultima mea aventură. Sunt doi ani de când trăiesc la Adormirea Maicii Domnului unde m-a trimis binefăcătorul meu. Da, domnule, sunt doi ani de când locuiesc acolo, fără ca vreo clipă de odihnă să fi licărit încă

pentru mine, fără ca să fi petrecut vreo singură noapte în care chipul acelui nenorocos de Saint-Ange şi cel al nefericitei pe care am făcut-o să fie condamnată la Nancy să nu-mi apară în faţa ochilor. Iată starea în care m-aţi găsit, iată lucruri tainice pe care vi le-am dezvăluit. Nu era de datoria mea să vi le fac cunoscute înainte de a ceda în faţa sentimentelor care vă încearcă? Credeţi că acum ar mai fi cu putinţă să fiu demnă de dumneavoastră? Credeţi că aceea al cărei suflet este rănit de durere, ar putea să vă aducă bucurii asupra clipelor vieţii voastre? Ah, credeţi-mă, domnule, încetaţi să vă mai amăgiţi. Daţi-mi voie să mă întorc în ascunzişul sever care îmi este pe plac. Nu mă veţi smulge de acolo decât pentru a avea mereu în faţă spectacolul dureros al remuşcării, durerii şi nenorocirii".

Nu-şi termină bine D-na de Florville povestea că şi căzu într-o aprigă nelinişte. Iute, sensibilă şi delicată de la natură, era cu neputinţă ca povestea necazurilor sale să nu o fi mâhnit foarte mult.

D. de Courval, care în ultimele întâmplări ale acestei istorii nu vedea mai mult decât în primele motive întemeiate care să-i poată zdruncina intenţiile, puse totul la bătaie pentru a-şi linişti iubita.

"Vă repet, domnişoară, îi spunea el, sunt lucruri grave şi ieşite din comun în ceea ce mi-aţi povestit, dar nu văd nimic care să vă neliniştească conştiinţa şi nici să dăuneze reputaţiei voastre... o poveste de dragoste la şaisprezece ani... de acord, dar ceva vă scuză... vârsta, ademeneala D-nei de Verquin... un băiat poate părea drăguţ... pe care nu l-aţi mai revăzut, nu-i aşa, domnişoară? continuă D. de Courval cu un pic de nelinişte... şi pe care se pare că nici nu-l veţi mai revedea.

— Oh, niciodată, cu siguranţă, răspunse Florville, ghicind motivele neliniştii D-lui de Courval.

— Ei bine, domnișoară, să încheiem, continuă acesta, să terminăm vă rog şi îngăduiți-mi să vă conving cât mai curând cu putinţă că nu începe nimic în povestea vieţii voastre care să poată vreodată să micşoreze în inima unui om cinstit nici stima deplină faţă de atâtea virtuţi, nici omagiul pretins de atâta frumuseţe".

D-ra de Florville ceru îngăduinţa să se mai întoarcă o dată la Paris pentru a se sfătui ultima dată cu oblăduitorul său, făgăduind că, cu siguranţă, din partea sa nu se va mai naşte nici un obstacol. D. de Courval nu a putut respinge o îndatorire atât de cinstită. Ea plecă şi, la capătul a opt zile, se întoarse împreună cu Saint-Prât, pe care D. de Courval îl copleşi cu amabilităţi, îi mărturisi în chipul cel mai inimos cât era de onorat că se căsătorea cu aceea pe care el binevoia să o ocrotească şi îl rugă să-i acorde şi în continuare titlul de rudă acestei prea-bune făpturi. La amabilităţile lui Courval, Saint-Prât răspunsese cum se cuvenea şi continuă să-i împărtăşească aspectele cele mai prielnice din caracterul D-rei de Florville.

În fine, sosi şi ziua mult dorită de Courval, slujba se săvârşi, iar la citirea contractului a fost foarte nedumerit când a văzut că, fără a fi dat cuiva de ştire, D. de Saint-Prât a adăugat cu prilejul acestei căsătorii încă patru mii de livre rentă la pensia de aceeaşi valoare a D-rei de Florville, precum şi o moştenire de o sută de mii de franci la moartea sa.

Această fată deosebită vărsă multe lacrimi văzând câte dovezi de bunătate veneau din partea ocrotitorului său şi fu mândră în sufletul ei că-i poate dărui celui care binevoia să se gândească la ea o avere cel puţin egală cu cea pe care o poseda.

Blândeţea, bucuria curată, încredinţările reciproce de preţuire şi dragoste au stat la locul de frunte al acestei căsătorii... al acestei căsătorii fatale ale cărei patimi o înăbuşeau pe ascuns.

D. de Saint-Prât petrecu opt zile la Courval, alături de prietenia proaspătului nostru mire, însă cei doi însurăţei nu l-au urmat la Paris, hotărând să rămână la ţară până la iarnă pentru a-şi putea lămuri problemele care să le permită apoi să aibă o casă bună la Paris. D. de Saint-Prât era însărcinat să le găsească o casă frumoasă prin preajma sa, ca să se poată vedea cât mai des. Cu speranţa mândră a tuturor acestor plăcute orânduieli, D. şi D-na de Courval petrecuseră deja aproape trei luni împreună, existau chiar şi semne că aşteptau un copil pe care s-au grăbit să i le împărtăşească şi bunului Saint-Prât când o întâmplare neprevăzută a venit să vestejească sălbatic bunăstarea acestor soţi fericiţi şi să transforme în jerbe de chiparos trandafirii fragezi ai căsătoriei.

Aici pana mi se opreşte... ar trebui să cer îndurare cititorilor, să-i implor să nu meargă mai departe... , da... , da, să se oprească pe loc dacă nu vor să tremure de groază... Trista condiţie a omenirii pe pământ... crunte urmări ale ciudăţeniilor soartei... De ce trebuie ca nenorocita Florville, ca fiinţa cea mai virtuoasă, cea mai bună şi cea mai sensibilă să întâlnească, în urma unei incredibile înlănţuiri de întâmplări nefericite, monstrul cel mai îngrozitor pe care l-a creat natura?

Această blândă şi iubitoare soţie citea într-o seară alături de soţul său un roman englezesc de o întunecime incredibilă şi care, pe vremea aceea, făcea vâlvă.

"Iată, fără îndoială, o făptură aproape la fel de nefericită ca mine, spuse ea aruncând cartea.

— La fel de nefericită ca tine, zise d. de Courval, strângându-şi în braţe iubita soţie... O, Florville, am crezut că te voi face să-ţi uiţi necazurile... văd prea bine că m-am înşelat... n-ar fi trebuit să mi-o spui atât de pe şleau!..."

Dar D-na de Courval devenise nesimţitoare, nu răspunde defel mângâierilor soţului său, cu o

mişcare nesăbuită îl împinge cu spaimă şi se duce să se azvârle pe un divan, departe de el, unde izbucneşte în lacrimi. Degeaba acest soţ cinstit vine să i se arunce la picioare, în van o roagă pe femeia pe care o slăveşte să se liniştească sau, măcar, să-i spună pricina unei astfel de izbucniri de disperare. D-na de Courval nu conteneşte să-l respingă, să se întoarcă atunci când acesta vrea să-i şteargă lacrimile, până când Courval nemaiîndoindu-se că o amintire dureroasă a vechii patimi a lui Florville venise să o perpelească din nou, nu se putu împiedicai să-i facă unele reproşuri. D-na de Courval le ascultă fără a le răspunde, ridicându-se în cele din urmă.

"Nu, domnule, îi spuse ea soţului, nu... vă înşelaţi înţelegând astfel accesul de durere căruia i-am căzut pradă, nu amintirile nu-mi dau pace, ci presimţirile mă înspăimântă... Sunt fericită cu dumneavoastră, domnule, da, foarte fericită... Şi nu sunt născută pentru a fi. Este cu neputinţă să mai fiu multă vreme fericită. Ursita stelei mele este ca niciodată răsăritul fericirii să nu fie pentru mine decât fulgerul care premerge tunetului - şi iată ce mă fac să mă frământ. Mi-e teamă că nu ne este hărăzit să trăim împreună. Astăzi vă sunt nevastă, mâine poate nu... O voce tainică ţipă în străfundul inimii mele că toată această fericire nu este pentru mine decât o umbră care se va spulbera ca o floare care se naşte şi se stinge peste zi. Nu mă învinuiţi, domnule, nici de nazuri şi nici de răceală, nu sunt vinovată decât de un prea mare exces de simţire, decât de darul nemernic de a vedea totul sub faţa lor înfiorătoare ca a urmare crudă a viselor mele..."

D. de Courval, la picioarele soţiei sale, se căznea să o liniştească cu mângâieri şi cuvinte blânde, fără ca totuşi să aibă sorţi de izbândă, când, deodată... era în jur de şapte seara, în luna octombrie... un servitor a venit să spună că un necunoscut cere grabit să-i vorbească D-lui de Courval. Florville se cutremură fără voie, lacrimile

i-au brăzdat obrajii, se clatină, vrea să spună ceva, însă vorbele îi mor pe buze.

D. de Courval, mai atent la starea soţiei sale decât la ce i se spune, răspunde acru şi fuge să-şi ajute nevasta, dar D-na de Courval crezând că moare din pricina mişcării tainice care o târăşte după ea, vrând să ascundă această stare faţă de străinul anunţat, se scoală cu tărie şi spune:

"Nu-i nimic, domnule, nu-i nimic, să intre". Valetul iese şi se întoarce în clipa următoare împreună cu un bărbat de treizeci şi şapte-treizeci şi opt de ani, având pe chipul, altminteri frumos, urmele celei mai adânci dureri.

"O, tată! strigă necunoscutul, aruncându-se la picioarele D. de Courval, veţi recunoaşte un fiu sărman despărţit de dumneavoastră de douăzeci şi doi de ani, mult prea pedepsit pentru cruntele sale greşeli ale căror urmări nu au încetat de atunci să-l copleşească?

— Cine, dumneavoastră fiul meu.., Dumnezeule! ce întâmplare... nerecunoscătorule, cine ţi-a amintit de existenţa mea?

— Inima..., inima asta vinovată care, totuşi nu a încetat niciodată să vă iubească..., ascultaţi-mă, tată..., ascultaţi-mă, sunt nenorociri mai mari decât ale mele pe care vreau să vi le dezvălui, luaţi loc şi ascultaţi-mă, iar dumneavoastră, doamnă, urmă tânărul Courval, adresându-se soţiei tatălui său, să mă iertaţi pentru că prima dată în viaţa mea când vă prezint omagiile mele sunt constrâns să dezvălui în faţa voastră îngrozitoare nenorociri de familie pe care nu mai este cu putinţă să le ascund faţă de tatăl meu.

— Vorbiţi, domnule, vorbiţi, spuse D-na de Courval bâlbâindu-se şi aruncându-i tânărului priviri rătăcite, glasul nenorocirii nu-i nou pentru mine, îl cunosc încă din copilărie...

Însă călătorul nostru, ţintind-o atunci pe D-na de Courval cu privirile, îi răspunse cu un fel de tulburare neintenţionată.

"Dumneavoastră, nenorocită..., doamnă..., o, Cerule drept, e cu putinţă să fiţi la fel de nenorocită ca noi?".

Se aşează..., starea D-nei de Courval cu greu ar putea fi descrisă..., îşi aruncă privirile asupra acestui cavaler.... le pleacă în pământ..., suspină zbuciumat... D. de Courval plânge şi încearcă să-l potolească, rugându-l să fie atent la el. În sfârşit, discuţia începe să se lege.

"Domnule, am atâtea lucruri să spun, încât îmi veţi îngădui să înlătur amănuntele pentru a vă spune numai faptele. Şi cer să vă daţi cuvântul, împreuna cu doamna, că nu mă întrerupeţi până nu am terminat.

Când v-am părăsit la vârsta de cincisprezece ani, domnule, întâia mea mişcare a fost a-mi urma mama, pe care ca un orb am preferat-o. Se despărţise de dumneavoastră de o bucată bună de vreme. M-am dus după ea la Lyon, unde am fost înspăimântat într-atât de desfrâul său încât, pentru a-mi ocroti ultimele sentimente pe care i le datoram, m-am văzut constrâns să fug. M-am dus la Strasbourg, unde se găsea regimentul de Normandia.

D-na de Courval amuţeşte, însă se stăpâneşte.

Inspirându-i colonelului oarecare încredere, urmă tânărul Courval, am făcut să mă cunoască mai bine, mi-a dat o sublocotenenţă, iar în anul care a urmat m-am mutat împreună cu trupa în garnizoană la Nancy. M-am îndrăgostit de o rudă a D-nei de Verquin... am sedus-o, am avut un fiu şi am părăsit-o cu cruzime pe maică-sa".

La aceste vorbe, D-na de Courval se cutremură, un geamăt înăbuşit îi ţâşneşte din piept, dar continuă să fie tare.

"Această ispravă nenorocită a fost pricina tuturor necazurilor mele. Am încredinţat copilul acelei domnişoare sărmane unei femei de lângă Metz care mi-a promis că va avea grijă de el şi, după o bucată de vreme, m-am întors la trupă.

Purtarea mea a fost condamnată, domnişoara nu s-a mai putut întoarce la Nancy, am fost învinuit că i-am pricinuit pieirea, mult prea drăguţă fiind pentru a nu deştepta interesul întregului oraş, s-au găsit şi din cei care să o răzbune. M-am bătut în duel, mi-am ucis duşmanul, şi am plecat la Torino împreună cu fiul meu pe care îl luasem de la Metz. Am servit doisprezece ani sub regele Sardiniei. Nu vă vorbesc de nenorocirile pe care le-am îndurat pentru că sunt nenumărate. Numai când părăseşti Franţa înveţi să-ţi pară rău după ea. În acest timp, fiul meu creştea şi promitea foarte mult. Fiindcă la Torino cunoscusem o franţuzoaică dintre cele care o însoţiseră pe aceea dintre prinţesele noastre care s-a măritat la această curte, şi pentru că această persoană demnă de încredere se interesase de necazurile mele, am îndrăznit să-i propun să-mi ducă fiul în Franţa pentru a-i desăvârşi educaţia, făgăduindu-i că îmi voi aranja treburile şi mă voi întoarce peste şase ani să-l iau din mâinile sale. A fost de acord, l-a dus pe sărmanul meu băiat la Paris şi, fără a precupeţi nimic pentru a-l creşte cum se cuvine, mi-a dat mereu de ştire asupra celor ce se petreceau.

M-am întors cu un an mai devreme decât promisesem. Mă duc la această femeie plină de blândă alinare pentru a-mi îmbrăţişa fiul, pentru a strânge în braţe acest zălog al unei iubiri trădate..., dar care mai ardea încă în inima mea... Fiul vostru nu mai este, îmi spune acea vrednică femeie, vărsând lacrimi, a fost victima aceleiaşi pasiuni care la nenorocit şi pe tatăl său. L-am dus la ţară, s-a îndrăgostit de o fată încântătoare al cărei nume am jurat că nu-l voi dezvălui. Mânat de violenţa dragostei sale, a vrut să ia cu sila ceea ce îi era refuzat de cinste, ...o lovitură menită să-l sperie i-a pătruns până în inimă şi l-a lăsat mort".

Aici D-na de Courval a căzut într-un fel de prostire care i-a făcut să creadă pentru o clipă că-şi pierduse pe loc viaţa. Ochii îi erau nemişcaţi,

sângele nu-i mai curgea în vine. D. de Courval, care nu prea vedea legăturile funeste ale acestor tragice întâmplări, îşi întrerupse fiul şi zbură către soţia sa..., ea îşi revine în simţiri şi spune cu un curaj eroic:

"Să-l lăsăm pe fiul vostru să continue, domnule, zisa ea, poate că încă nu sunt la capătul nenorocirilor mele". În timpul acesta, tânărul Courval, fără a înţelege nimic din tristeţea acestei doamne faţă de fapte care nu par să o privească decât indirect, dar desluşind ceva neînţeles pentru el în trăsăturile soţiei tatălui său, nu încetează să o privească în întregime uimit. D. de Courval îşi apucă fiul de mână şi, răpindu-i atenţia de la Florville, îi porunceşte să continue, să nu se oprească decât la fapte şi să dea mai deoparte amănuntele, fiindcă povestea sa cuprinde fapte tainice de o mare importanţă.

"În disperarea de la moartea fiului meu, continuă călătorul, fără să mai fie nimic care să mă oprească în Franţa... în afară de dumneavoastră, tată!... de care însă nu îndrăzneam să mă apropii, şi de a cărui furie fugeam, m-am hotărât să plec în Germania... Sărman autor al zilelor mele, şi acum iată cele mai crunte lucruri care mi-au mai rămas să le mărturisesc, spuse tânărul Courval, udând cu lacrimi mâinile tatălui său, curaj, vă implor.

Sosind la Nancy, aflu că o doamnă Desbarres, acesta era numele pe care în desfrâul său, mama şi-l luase de îndată ce a vrut să vă facă se credeţi că murit, deci spun, că această doamnă Desbarres tocmai fusese întemniţată, pentru că îşi înjunghiase rivala şi că va fi executată.

— Oh, domnule, strigă atunci sărmana Florville, aruncându-se la pieptul soţului său cu lacrimi şi ţipete sfâşietoare... Oh, domnule, acum înţelegeţi urmarea nenorocirilor mele?

— Da, doamnă, înţeleg totul, zise D. de Courval. Înţeleg totul, doamnă, dar vă rog lăsaţi-l pe fiul meu să termine".

Florville se stăpâni, dar abia mai respira, nu mai avea nici un sentiment care să nu fie compromis, nici un nerv a cărui zvâcnire să nu fie cumplită.

"Continuaţi fiule, zise acest biet tată. În curând vă voi lămuri totul.

— Ei bine domnule, urmă tânărul Courval, caut să aflu dacă nu este vreo neînţelegere asupra numelui. Dar, din nefericire era foarte adevărat: acea criminală era mama mea. Cer să o văd, mi se îngăduie, mă arunc în braţele sale... «Mor vinovată, îmi zise această fiinţă, dar există un destin îngrozitor în întâmplarea care m-a adus la moarte. Altcineva trebuia să fie bănuit, şi ar fi fost toate dovezile, îi erau potrivnice, însă o femeie şi cei doi servitori ai săi, care din întâmplare se găseau în acel han, mi-au văzut crima, fără ca îngândurarea în care mă aflam să-mi îngăduie să-i zăresc. Mărturiile lor sunt singurele cauze ale morţii mele. Ce contează, să nu pierdem în văicăreli deşarte puţinele clipe în care pot să vă vorbesc. Am a vă spune secrete cu urmări foarte mari, ascultaţi-le. De îndată ce voi fi închis ochii, veţi merge să-l căutaţi pe soţul meu, îi veţi spune că printre toate crimele mele este una de care niciodată n-a ştiut şi pe care, în cele din urmă, trebuie să i-o mărturisesc... Courval, aveţi o soră... a venit pe lume la un an după dumneavoastră... vă iubeam: mi-a fost teamă ca această fată să nu vă facă rău, şi măritându-se într-o zi să vă ia din averea care trebuia să vă aparţină. Pentru ca să v-o păstrez în întregime am hotărât să scap de această fată şi să pun la bătaie toate, astfel ca, pe viitor, soţul meu să nu mai culeagă fructul dragostei noastre.

Desfrâul meu m-a aruncat în alte fapte şi a împiedicat urmările acestor noi crime, făcându-mă să săvârşesc altele şi mai înspăimântătoare. Cât despre această fată, eram hotărâtă fără milă s-o ucid. Urma să săvârşesc această nelegiuire în

cârdăşie cu doica pe care aş fi despăgubit-o din plin, când această femeie mi-a zis că ştia un bărbat, căsătorit de mult timp şi care îşi dorea în fiecare zi copii fără a putea să-i dobândească, că mă va scăpa de copilul meu fără crimă şi într-un mod care, poate o va face fericită. Am încuviinţat imediat. Chiar în noaptea aceea fetiţa mea a fost dusă la poarta acestui om cu o scrisoare în coşuleţ. De cum am murit, zburaţi la Paris, rugaţi-vă ca tatăl tău să mă ierte, să nu-mi blesteme amintirea şi să aducă acel copil alături de el.»

Cu aceste cuvinte, mama mă îmbrăţişă..., căută să liniştească zbuciumul îngrozitor în care mă aruncase tot ce aflasem despre ea... Oh, tată, a doua zi a fost executată. O boală îngrozitoare m-a băgat cu un picior în groapă, doi ani am stat între viaţă şi moarte lipsindu-mi şi puterea şi îndrăzneala de a vă scrie. De îndată ce m-am întremat am venit să mă arunc la picioarele voastre, să vă rog să o iertaţi pe sărmana voastră soţie şi să vă spun numele persoanei de la care veţi avea veşti despre sora mea: este D. de Saint-Prât".

D. de Courval se tulbură, toate simţurile îi îngheaţă, puterile îi dispar... - starea sa devine înspăimântătoare.

Florville, de un sfert de ceas sfâşiată în bucăţi, se ridică cu liniştea cuiva care tocmai s-a resemnat: "Ei bine, domnule, îi spune lui Courval, acum credeţi că poate să existe pe lume o ucigaşă mai mare decât josnica Florville?... Recunoaşte-mă Senneval, şi recunoaşte-o totodată şi pe sora ta, cea pe care ai sedus-o la Nancy, ucigaşa fiului tău, soţia tatălui tău şi ticăloasa făptură care a împins-o pe mama ta la eşafod... Da, domnilor, iată crimele mele. Asupra oricăruia dintre voi îmi arunc privirea, nu văd decât o fiinţă demnă de silă. Da. În fratele meu îmi văd iubitul, sau în tatăl meu îmi văd soţul, iar dacă îmi arunc privirea asupra mea însămi văd doar monstrul scârbos care şi-a înjunghiat fiul şi şi-a ucis mama.

Credeţi că Cerul va găsi destule cazne pentru mine, sau credeţi că aş mai putea supravieţui o clipă blestemelor care-mi chinuie inima.?... Nu. Îmi mai rămâne de comis o crimă şi aceea le va răzbuna pe toate". Şi pe dată nenorocita se aruncă pe unul din pistoalele lui Senneval, îl smulge violent şi îşi zbură creierii mai înainte de a fi vreme să-i fie ghicite intenţiile. Îşi dădu duhul fără să scoată o vorbă.

D. de Courval leşină, fiul său, copleşit de atâtea întâmplări îngrozitoare, chemă cum putu un ajutor. Nu mai era nevoie. Pentru Florville umbrele morţii i se întindeau deja pe frunte iar trăsăturile sale răvăşite mai arătau doar amestecul îngrozitor al tulburării pricinuite de o moarte violentă şi al spasmelor disperării... plutea în mijlocul sângelui său. D. de Courval a fost dus în pat. Două luni a stat între viaţă şi moarte. Fiul său, într-o stare la fel de cruntă, a fost îndeajuns de fericit fiindcă iubirea şi ajutorul său au putut să-i readucă tatăl la viaţă. Dar amândoi, după lovituri ale soartei atât de crâncen prăbuşite asupra lor, s-au hotărât să părăsească lumea. O singurătate severă i-a ascuns pe vecie de ochii prietenilor şi acolo, împreună în sânul credinţei şi virtuţii, şi-au sfârşit liniştit viaţa tristă şi grea care le-a fost dată şi unuia şi celuilalt pentru a-i convinge şi pe ei şi pe cei care vor citi această jalnică poveste că numai în întunericul mormântului omul îşi poate găsi liniştea, că răutatea semenilor săi, desfrâul patimilor sale şi, mai mult ca orice, ceea ce-i este scris, vor hălădui veşnic pe pământ.

DORGEVILLE sau UCIGAŞ PRIN VIRTUTE

Dorgeville, fiul unui bogat neguţător din La Rochelle, a plecat încă de foarte tânăr în America, recomandat unui unchi ale cărui afaceri au mers foarte bine. L-au trimis acolo înainte de a fi împlinit doisprezece ani. A crescut alături de ruda

sa, urmând cariera pe care şi-o hărăzise şi satisfăcând toate virtuţile.

Tânărul Dorgeville nu prea era înlesnit cu frumuseţe trupească. Nu avea nimic neplăcut, dar nici nu era înzestrat cu vreunul dintre acele daruri fizice care îi dau unui om numele de bărbat frumos. Totuşi, ceea ce pierdea Dorgeville pe această parte, natura îi dădea pe cealaltă: o minte zdravănă, care uneori face mai mult decât geniul, un suflet ciudat de blând, un caracter cinstit, devotat şi sincer. Dorgeville avea din belşug toate calităţile care, într-un cuvânt, alcătuiesc un om cinstit, un om simţitor. Iar în secolul în care trăia, era mai mult decât îţi trebuia pentru a fi sigur că toată viaţa vei fi nenorocit.

Abia împlinise douăzeci de ani, când unchiul său muri, lăsându-l în fruntea casei pe care timp de trei ani a condus-o în chipul cel mai destoinic cu putinţă. Însă bunătatea inimii i-a devenit repede pricina ruinei: s-a pus zălog pentru mai mulţi prieteni care nu au fost la fel de cinstiţi ca el. Deşi viclenii au dat bir cu fugiţii, Dorgeville a vrut să-şi ţină făgăduielile şi, în curând, a fost pierdut.

"Este îngrozitor ca la vârsta mea să fii atât de lovit, spunea acest tânăr. Dar dacă e ceva care să-mi aline tristeţea, aceasta e siguranţa că am făcut oamenii fericiţi şi că nu am târât pe nimeni după mine."

Nu numai în America avea Dorgeville necazuri. În familia sa se întâmplau lucruri îngrozitoare. A aflat astfel într-o zi că o soră, născută la câţiva ani după plecarea sa în Lumea Nouă, îi dezonorase şi îşi pierduse cinstea şi averea, că această fată perversă, acum în vârstă de optsprezece ani, pe nume Virginie şi din nefericire frumoasă ca iubirea, îndrăgostită de un copist al casei şi neputând dobândi încuviinţarea să se mărite, a avut ticăloşia ca, pentru a-şi atinge ţelurile, să curme zilele tatălui şi mamei sale şi că, în clipa când încerca să fugă cu o parte din bani,

furtul a fost din fericire împiedicat, fără ca făptaşii să fi fost totuşi prinşi, amândoi ajungând, zice-se, în Anglia. În aceeaşi scrisoare, Dorgeville era zorit să se reîntoarcă în Franţa pentru a se pune în fruntea bunurilor sale şi să repare, cel puţin cu averea care îi mai rămăsese, ceea ce avusese nenorocirea să piardă.

Dorgeville, disperat de mulţimea întâmplărilor deopotrivă supărătoare şi dezonorante, dă fuga la La Rochelle şi realizează din plin tragicele veşti care îi fuseseră trimise. Renunţând pe loc la negoţul pe care crede că nu-l mal poate relua după atâtea necazuri, plăteşte amanetul pentru tovarăşii săi din America - semn al unei bunătăţi fără pereche -, iar din ce-i rămânea gândeşte să cumpere o moşie lângă Fontenay, în Pointou, unde să-şi poată petrece restul zilelor făcând acte de caritate şi binefacere, cele mai scumpe virtuţi ale sufletului său simţitor.

Aceste gânduri prind viaţă. Dorgeville se aşează pe pământurile sale, uşurează viaţa săracilor, alină pe bătrâni, însoară orfanii, încurajează agricultura şi devine, într-un cuvânt, dumnezeul micuţului ţinut pe care îl locuieşte. Era cineva nenorocit? Casa lui Dorgeville îi era deschisă pe loc. Era vreo faptă bună de făcut? Se întrecea cu vecinii care să aibă cinstea să o facă. Curgea vreo lacrimă? Numai mâna lui Dorgeville voia pe dată s-o şteargă. Şi toţi îi binecuvântau numele spunând din străfundul sufletului: "Iată omul pe care natura ni l-a dat ca să ne despăgubească de răi... iată darurile pe care uneori le face pământului pentru a-l mângâia de relele cu care l-a copleşit'".

Ei ar fi vrut ca Dorgeville să se căsătorească. Făpturi din astfel de sânge erau nepreţuit pentru societate. Cu totul şi cu totul rece la farmecele Iubirii, Dorgeville spusese că nu se va însura cu siguranţă decât dacă norocul îl va face să întâlnească o fată care, dăruindu-se din

recunoştinţă, va găsi cu cale că el are datoria să o facă fericită. Îi fuseseră oferite mai multe partide, însă le refuzase pe toate pentru că nu întâlnise la nici una dintre femeile care îi fuseseră propuse motive suficient de puternice pentru a fi sigur că îl vor iubi cândva.

"Firesc ca aceea pe care o voi lua să-mi datoreze totul, zicea Dorgeville. Să nu fie nici înstărită, nici prea frumoasă ca să o înlănţuiesc prin aceste legături, vreau să depindă prin obligaţii esenţiale care, legând-o de mine, îi iau orice mijloc de a mă părăsi sau de a mă trăda".

Câţiva prieteni ai lui Dorgeville erau împotriva felului său de a gândi.

"Cât de tari să fie aceste legături, i se spunea câteodată, dacă sufletul celei pe care aţi ajuta-o nu e la fel de frumos ca al vostru? Recunoştinţa nu este pentru toţi un lanţ atât de nepieritor cum este pentru dumneavoastră. Sunt suflete slabe care o dispreţuiesc, sunt altele mândre care o ocolesc. Dorgeville, încă nu aţi înţeles pe cheltuiala voastră că făcând bine cuiva mai repede te învrăjbeşti cu el decât te împrieteneşti?"

Argumentele acestea erau amăgitoare, dar nenorocirea lui Dorgeville era că întotdeauna îi judeca pe ceilalţi după inima sa. Şi dacă acest sistem îl făcuse până atunci nefericit, era poate cu putinţă ca, şi de acum încolo, până la capătul zilelor sale, să fie la fel.

Aşa gândea, orice s-ar fi întâmplat, cinstitul om a cărui poveste v-o spun, când soarta i-a scos în cale, într-un chip cu totul aparte, fiinţa cu care el a socotit nimerit să-şi împartă averea, pe care şi-a închipuit-o făcută pentru preţiosul dar al inimii sale.

În acest interesant anotimp al anului în care natura pare a-şi lua rămas bun copleşindu-ne cu darurile sale, în care grija sa nesfârşită pentru noi nu încetează să se înmulţească timp de câteva luni pentru a ne împărţi cu dărnicie tot ceea ce ne poate

face să aşteptăm în linişte reîntoarcerea primelor sale binefaceri, în acea perioadă în care cei de la câmpie se vizitează ades, fie din cauza vânătorilor, a culesului viei, sau a altor îndeletniciri atât de plăcute care fac atât de minunată viaţa la ţară şi care sunt atât de ieftine pentru acele fiinţe reci şi neînsufleţite, amorţite de luxul oraşelor, uscate de corupţia lor, care nu cunosc din societate, decât durerile sau fleacurile, pentru că acea sinceritate, acea nevinovăţie, acea blândă afecţiune care strânge atât de fermecător legăturile nu se găseşte decât la locuitorii de la ţară, se pare că numai sub un cer curat oamenii pot fi deopotrivă şi că acele miasme întunecate care încarcă aerul marilor oraşe mânjesc inima nefericiţilor captivi care se osândesc să nu-şi părăsească sălaşul.

În sfârşit, în luna septembrie, Dorgeville plănuia să-şi viziteze un vecin care îl primise la sosirea sa în părţile locului şi al cărui suflet blând şi compătimitor părea să se înţeleagă cu al său.

Însoţit doar de un valet încălecă şi apucă drumul spre castelul prietenului, departe preţ de cinci leghe de al său. Abia străbătuse trei, când Dorgeville aude îndărătul unui gard care mărginea drumul nişte gemete ce îl fac să se oprească, mai întâi din curiozitate, iar imediat apoi din pornirea atât de firească inimii sale să-i aline pe cei suferinzi. Îşi lăsă calul pe mâna slugii, sare şanţul care îl desparte de gard, ocoleşte şi ajunge în cele din urmă la locul de unde plecau plânsetele care îl opriseră.

"O, domnule! strigă o femeie foarte frumoasă, care ţinea în braţe un copil pe care tocmai îl adusese pe lume, ce zeu vă mână în ajutorul acestui nenorocit?... Aveţi în faţa voastră o fiinţă disperată, domnule, urmă acea femeia înecată în plâns, slobozind un şuvoi de lacrimi... Acest sărman fruct al necinstei mele n-ar fi văzut lumina zilei decât pentru a o pierde de îndată din pricina mea.

— Domnişoară, înainte de a afla ce v-ar fi putut împinge la o faptă atât de groaznică, spuse Dorgeville, daţi-mi voie mai întâi să am grijă de dumneavoastră. Îmi pare că văd o şură la o sută de paşi de aici. Să încercăm să ajungem acolo; după ce veţi primi îngrijirile de care aveţi nevoie, voi îndrăzni să vă cer unele desluşiri asupra necazurilor care par să vă copleşească, făgăduindu-vă că curiozitatea mea nu va avea alt scop decât vă fi de folos şi că ea se va opri acolo unde veţi dori dumneavoastră".

Cécile se topeşte în dovezi de recunoştinţă şi primeşte ceea ce i se propune. Valetul se apropie şi ia copilul, Dorgeville încalecă împreună cu mama şi se îndreaptă către fermă. Aceasta era a unor ţărani înstăriţi care, la cererea lui Dorgeville, îi primesc cum se cuvine pe mamă şi pe copil. Pentru Cécile se pregăteşte un pat, iar copilul este pus într-un leagăn din casă. Dorgeville, prea curios de urmarea acestei întâmplări ca să renunţe să o afle, trimite vorbă să nu mai fie aşteptat pentru că are de gând să-şi petreacă ziua şi noaptea care va urma, aşa cum va putea, în acea colibă. Fiindcă Cécile avea nevoie de linişte, o roagă să se odihnească înainte de a-l lămuri, iar cum, pe seară, tot nu se simţea mai bine, lăsă totul pe a doua zi, când urma să o întrebe pe această încântătoare făptură cu ce-i putea fi de ajutor.

Povestea spusă de Cécile nu a fost lungă: ea zise că era fiica unui gentilom pe nume Duperrier, a cărui moşie se găsea la zece leghe de acolo, că avusese ghinionul să se lase înşelată de un tânăr ofiţer din regimentul Vermanidois, pe atunci în garnizoană la Niort, de care castelul tatălui său nu era decât la câteva leghe, că iubitul său nu apucase bine să ştie că a lăsat-o grea că s-a şi făcut nevăzut şi, adăugă Cécile, ceea ce era cel mai îngrozitor era că acest tânăr fiind ucis după trei săptămâni într-un duel, ea îşi pierdea totodată cinstea şi speranţa de a-şi mai îndrepta vreodată greşeala.

Cât timp a putut, şi-a ascuns de părinţi starea în care se găsea, dar când, într-un târziu, a văzut că nu se mai poate cu minciuna, a mărturisit totul, iar tatăl şi mama sa sau purtat atât de rău cu ea încât a luat hotărârea să plece de acasă. De câteva zile bătea împrejurimile, fără să ştie ce să facă şi neputincioasă să se îndemne să plece din casa părintească sau domeniile care i se învecinau, când, cuprinsă de mari dureri, s-a hotărât să-şi ucidă copilul şi poate apoi să-şi facă seama. Atunci s-a ivit Dorgeville care binevoise să-i dea atâta ajutor şi alinare.

Aceste amănunte, însoţite de un chip fermecător şi de aerul cel mai nevinovat şi încântător din lume, i-au străpuns de îndată lui Dorgeville sufletul sensibil.

"Domnişoară, îi spuse el acestei prăpădite, sunt foarte fericit că Cerul v-a scos în calea mea. Dobândesc două plăceri foarte scumpe inimii mele: şi cea de a vă fi cunoscut şi, încă şi mai dulce, de a fi aproape sigur că vă voi alina necazurile".

Acest prea bun alinător îi dezvălui atunci lui Cécile planul pe care şi-l făcuse să-i întâlnească părinţii şi s-o împace cu ei.

"Veţi merge însă singur, domnule, răspunse Cécile, căci, în ceea ce mă priveşte, a doua oară eu nu mă mai duc acolo.

— Da, domnişoară, pentru început mă voi duce singur, spuse Dorgeville, dar sper că nu mă voi întoarce fără încuviinţarea de a vă aduce acasă.

— Oh, domnule, să nu vă puneţi niciodată speranţa, nu cunoaşteţi încrâncenarea oamenilor cu care am avut de-a face. Sălbăticia lor este atât de recunoscută, făţărnicia lor e atât de mare, încât chiar dacă mă vor asigura că mă iartă şi tot nu mă voi încrede încă în ei".

Cu toate acestea, Cécile a primit propunerile care îi fuseseră făcute şi, văzându-l pe Dorgeville hotărât să meargă a doua zi la Duperrier, îl rugă să

binevoiască să ducă o scrisoare unui anume Saint-Surin, unul dintre servitorii tatălui său şi cel care îi meritase întotdeauna încrederea pentru slăbiciunea deosebită pe care o dovedise faţă de ea.

Scrisoarea i-a fost înmânată lui Dorgeville sigilată şi Cécile, în acest timp, l-a rugat să nu-i amăgească încrederea deplină pe care o avea în el şi să dea scrisoarea neatinsă, aşa cum îi fusese încredinţată.

Dorgeville pare supărat că, după felul în care se purtase, este cu putinţă să i se tăgăduiască discreţia, i se cere iertare înmiit, îşi asumă comisionul, o lasă pe Cécile în grija ţăranilor la care se găsea şi pleacă.

Închipuindu-şi că misiva cu care era însărcinat trebuie să-l prevină în favoarea sa pe servitorul căreia îi era trimisă, Dorgeville socoteşte că, necunoscându-l deloc pe D. Duperrier, tot ce are mai bun de făcut este să predea mai întâi scrisoarea, iar apoi să fie anunţat de însuşi acel servitor, pe care îl va cunoaşte astfel. Spunându-i lui Cécile cum îl cheamă, nu avea nici o îndoială că aceasta îi făcea cunoscut prin mesaj cine era persoana care venea să se intereseze de soarta sa. Deci, predă scrisoarea, iar Saint-Surin nu apucă s-o citească pe toată că şi începe să strige cu un fel de tulburare pe care nu şi-o poate stăpâni.

"Cum, Dumneavoastră sunteţi, domnule... D. Dorgeville este ocrotitorul nefericitei noastre stăpâne! Mă duc să vă anunţ părinţilor săi, domnule, dar băgaţi de seamă că sunt sălbatic de mâniaţi. Mă îndoiesc că veţi izbuti să-i împăcaţi cu fiica lor. Orice ar fi, domnule, zise Saint-Surin care părea un băiat isteţ, cu o înfăţişare plăcută, aceasta faptă face prea multă cinste sufletului vostru pentru ca să nu vă anunţ cât mai repede spre a vă grăbi reunirea."

Saint-Surin urcă la apartamente, îşi înştiinţează stăpânii pe loc şi se întoarce după vreun sfert de ceas.

D. Dorgeville era primit întrucât îşi dăduse osteneala să bată atâta cale pentru o asemenea afacere. Îi era cu mult mai greu faţă de ei, fiindcă nu vedea nici un mijloc prin care să i se acorde ceea ce venise să ceară în ajutorul unei fiice blestemate şi care îşi merita soarta din cauza greşelii sale uriaşe.

Dorgeville nu se sperie de fel. Este primit. Află în Dl. şi D-na Duperrier două persoane în jur de cincizeci de ani care îl întâmpină cinstit, deşi un pic încurcate, cărora Dorgeville le arată pe scurt ce l-a adus în această casă.

"Soţia mea şi cu mine suntem hotărâţi cu nestrămutare, domnule, spuse soţul, să nu mai vedem vreodată o făptură care ne-a necinstit. Poate să facă ce vrea, o lăsăm în paza Cerului, sperând în dreptatea sa care ne va răzbuna în curând de o asemenea fiică...

Cu tot ce ştia mai patetic şi mai elocvent, Dorgevile respinse aceste intenţii barbare. Dacă nu putea să convingă mintea acelor oameni, încercă să le atace sufletul... aceeaşi rezistenţă. Cu toate acestea, Cécile nu a fost acuzată de către aceşti crunţi părinţi decât de greşeala de care ea însăşi se recunoscuse vinovată şi se dovedi pe deplin că tot ceea ce spusese era întrutotul aidoma acuzaţiei judecătorilor săi.

Degeaba demonstrează Dorgeville că o slăbiciune nu este o crimă, că, dacă nu ar fi murit cel ce a sedus-o pe Cécile, o căsătorie ar fi dres totul, nimic nu mergea. Mijlocitorul nostru se retrage prea puţin satisfăcut. Vor să-l oprească la cină, mulţumeşte şi, plecând, dă de înţeles că pricina refuzului său nu trebuie căutată decât în stările pe care le încearcă. Nu se mai stăruie, iar el pleacă.

La ieşirea din castel, Dorgeville era aşteptat de Saint-Surin.

"El bine, domnule, îi spuse acest servitor cu un aer plin de interes, n-aveam dreptate să cred că

osteneala voastră va fi fără folos? Nu-i cunoaşteţi pe cei cu care tocmai aţi avut de-a face, sunt nişte inimi de piatră. Niciodată nu au priceput omenia. Dacă nu ar fi fost ataşamentul plin de respect faţă de această scumpă fiinţă căreia binevoiţi să-i fiţi prieten şi oblăduitor, de multă vreme eu însumi i-aş fi părăsit şi vă mărturisesc, domnule, continuă băiatul, că pierzând astăzi speranţa de a-mi pune serviciile la îndemâna D-rei Duperrier, nu mă gândesc decât unde în altă parte să-mi aflu de lucru".

Dorgeville îl linişteşte pe acest servitor credincios şi îl sfătuieşte să nu-şi părăsească stăpânii, încredinţându-l că poate fi liniştit în legătură cu soarta lui Cécile, că din moment ce ea e atât de nenorocită pentru a fi lepădată cu încrâncenare de către propria ei familie, el înţelege să-i ţină loc de tată pentru totdeauna.

Saint-Surin, plângând, îi îmbrăţişează genunchii lui Dorgeville şi, totodată, îi cere îngăduinţa să-i dea un răspuns la scrisoarea primită de la Cécile. Dorgeville primeşte cu plăcere şi se reîntoarce lângă protejata sa pe care nu o împacă pe cât de mult ar fi vrut.

"Vai, domnule! spune Cécile când află de asprimea familiei sale, trebuia să mă aştept şi nu-mi pot ierta că, fiind sigură de ce vor face, nu v-am scutit de o vizită atât de neplăcută". Vorbele i-au fost însoţite de un şuvoi de lacrimi pe care binefăcătorul Dorgeville i le-a şters, încredinţând-o pe Cécile că nu o va părăsi niciodată.

Când, după câteva zile, interesanta noastră se înzdrăveni, Dorgeville îi propuse să vină să se întremeze la el acasă.

"Ei, domnule, răspunse Cécile cu blândeţe, cum aş putea să rezist ofertei voastre şi cum să nu roşesc, totuşi, acceptând-o? Deja aţi făcut prea multe pentru mine. Dar, prinsă de înseşi legăturile de recunoştinţă, nu voi respinge nimic, ceea ce le va înmulţi şi mi le va face, totodată mai dragi.

S-au dus la Dorgeville acasă. Cu puţin înainte de a ajunge la castel, D-ra Duperrier îi mărturisi binefăcătorului său că nu dorea să se ştie că se află în adăpostul pe care acesta binevoia să i-l dea. Deşi erau aproape cincisprezece leghe de acolo şi până la casa tatălui său, totuşi nu era de ajuns pentru a nu se teme că va fi recunoscută şi a nu-i fi frică de urmările urii unei familii suficient de crude pentru a o pedepsi cu multă severitate... pentru greşeala... gravă (era de acord), urmări care trebuiau preîntâmpinate înainte de a se întâmpla, mai degrabă decât să îndure o pedeapsă pentru care nu ar mai fi fost timp s-o împiedice. De altfel, chiar pentru Dorgeville ar fi fost bine să facă paradă în faţa întregului ţinut că binevoia să dovedească un interes aparte faţă de o nefericită fiică proscrisă de părinţii săi şi dezonorată de opinia publică?

Lui Dorgeville cinstea nu-i îngădui să se poticnească de acest al doilea argument, dar cel dintâi a fost hotărâtor şi îi făgădui lui Cécile că va sta la el aşa cum va dori, că o va da drept una dintre verişoarele sale şi că nu va vedea decât fiinţele pe care le va dori. Cécile îi mulţumi încă o dată generosului său prieten. Şi aşa sosiră la castel.

E timpul s-o spunem: Dorgeville nu se uitase la Cécile fără un fel de interes amestecat cu un sentiment care până atunci fusese necunoscut. Un suflet ca al său nu trebuia să se dedea iubirii decât moleşit de sensibilitate sau pregătit de binefacere. Toate însuşirile pe care Dorgeville şi le dorea la o femeie puteau fi întâlnite la D-ra Duperrier. Acele împrejurări ciudate cărora dorea să le datoreze inima celei cu care se va însura, fuseseră la rândul lor, găsite. Întotdeauna spusese că îşi dorea ca femeia care îi va da mâna să fie într-un fel sau altul legată de el prin recunoştinţă şi el năzuia, ca să spun aşa, să n-o ţină decât prin acele sentimente. Oare nu aşa ceva se întâmpla acum? Iar în împrejurarea în care stările sufleteşti ale lui Cécile

nu se aflau prea departe de ale sale, trebuia oare, aşa cum vedea el lucrurile, să şovăie a-i oferi s-o consoleze de greşelile de neiertat ale iubirii prin legăturile căsătoriei? Reparând onoarea D-rei Duperrier, pentru sufletul lui Dorgeville se înfăţişa încă o speranţă a unui lucru foarte delicat şi superior. Nu era oare limpede că urma s-o împace cu părinţii, iar pentru el oare nu va fi minunat să redea unei femei sărmane totodată şi cinstea pe care i-o răpea cea mai barbară dintre prejudecăţi şi blândeţea unei familii care-i era răpită, la rândul ei, de cea mai uimitoare cruzime?

Plin de asemenea gânduri, Dorgeville o întrebă pe D-ra Duperrier dacă nu ar încuviinţa o a doua încercare la părinţii săi. Cécile nu-l descurajează, dar se fereşte de a-l sfătui aşa ceva, chiar încearcă să-l facă să simtă că e zadarnic, lăsându-l totuşi să hotărască singur orice va pofti în această privinţă şi încheie prin a-i spune lui Dorgeville că, fără îndoială, începe să-i fie o povară din moment ce doreşte cu atâta înflăcărare s-o readucă în sânul unei familii de care vede prea bine că este urâtă.

Dorgeville, foarte mulţumit de un răspuns care îi pregătea mijloacele să se destăinuie, îşi încredinţează protejata ei că, dacă doreşte o împăcare cu părinţii săi, asta e numai pentru ea şi pentru lume, el neavând nevoie de nimic pentru a-şi însufleţi interesul pe care ea i-l inspira sau, cel puţin, speranţa că grija pe care i-o dovedeşte îi este pe plac. D-ra de Duperrier răspunde acestei curtenii lăsând să cadă asupra prietenului său priviri galeşe şi iubitoare care dovedesc ceva mai mult decât recunoştinţă. Dorgeville înţelege prea bine şi, hotărât să facă totul pentru a-i reda în cele din urmă protejatei sale şi cinstea şi liniştea, la două luni de la prima vizită făcută părinţilor lui Cécile, se decide să le mai facă una şi să le înfăşeze, în sfârşit, intenţiile sale legitime, fără a se mai îndoi că o astfel de purtare din partea sa îi va

hotărî pe loc să redeschidă casa şi braţele celei care este destul de fericită pentru a-şi drege astfel greşeala şi-i va convinge să nu îndepărteze de la ei cu prea multă asprime, o fiică pe care în străfundul sufletului lor trebuie s-o îndrăgească.

De astă dată Cécile nu-i mai dă lui Dorgeville o scrisoare pentru Saint-Surin cum făcuse cu prilejul primei vizite, iar motivul poate că-l vom afla în curând. Dorgeville îi cere tot acestui valet să fie din nou anunţat D-lui Duperrier. Saint-Surin îl primeşte cu cele mai mari semne de respect şi de plăcere, îi cere noutăţi despre Cécile cu cele mai vii mărturii de interes şi stimă şi, de cum a aflat motivele celei de a doua vizite a lui Dorgeville, laudă la nesfârşit un astfel de procedeu nobil, dar, în acelaşi timp, îi spune că e aproape sigur că nici acest demers nu va avea sorţi mai buni decât celălalt. Nimic nu-l descurajează pe Dorgeville şi intră la Duperrier. Îi spune că fiica sa se află la el, că are cea mai mare grijă de ea şi de copilul său, că o socoteşte revenită pe de-a întregul din greşelile săvârşite, că nici o clipă nu şi-a dezis remuşcările şi că o astfel de purtare îi pare că merită oarece indulgenţă. Tot ceea ce spune este ascultat cu cea mai mare atenţie de către tată şi de către mamă. Pentru o clipă, Dorgeville crede că a reuşit. Dar, în faţa uimitorului sânge rece cu care i se răspunde, nu-i trebuie multă vreme să se convingă că stă de vorbă cu suflete de fier, cu o speţă de fiinţe cu mult mai asemănătoare unor animale feroce decât unor făpturi omeneşti.

Uluit de o asemenea împietrire, Dorgeville îi întreabă pe Dl şi D-na Duperrier dacă mai au şi altă pricină de ură împotriva fiicei lor, părându-i-se de negândit ca, pentru o astfel de greşeală să se hotărască la un asemenea exces de asprime faţă de o făptură blândă şi cinstită care îşi răscumpără vina printr-o mulţime de calităţi. Aici luă cuvântul Duperrier:

"Nu vă voi abate de fel, domnule, de pe calea bunătăţii pe care o dovediţi pentru cea pe care altădată am numit-o fiica mea şi care s-a dovedit nedemnă de acest nume. De oricâtă cruzime v-ar fi pe plac să mă acuzaţi, nu aş împinge însă lucrurile până acolo. Nu-i ştiu altă vină decât purtarea urâtă cu un neam prost asupra căruia nicicând n-ar fi trebuit să-şi aplece privirea. Această greşeală este prea grea în ochii noştri pentru ca, după ce s-a mânjit, să n-o condamnăm la a nu ne mai vedea toată viaţa. La începutul beţiei sale, noi am prevenit-o mai mult decât o dată pe Cécile asupra urmărilor. I-am prezis tot ceea ce a urmat, nimic nu a oprit-o. A dispreţuit toate sfaturile noastre, ne-a călcat poruncile, într-un cuvânt, s-a aruncat de bunăvoie în prăpastie, deşi i-o arătam fără încetare cum i se cască sub paşi. O fiică iubitoare de părinţi, nu se poartă astfel. Cât timp a fost sprijinită de ademenitorul căruia îi datorează căderea, a crezut că ne poate înfrunta şi a făcut-o cu neruşinare. E bine să-şi simtă acum greşelile şi e drept să-i refuzăm acum ajutorul de vreme ce, atunci când avea atâta nevoie de el, l-a dispreţuit. Cécile a făcut o prostie, domnule, în curând va face pe cea de a doua. S-a iscat vâlvă. Prietenii noştri, rudele noastre ştiu că a fugit de la casa părintească, ruşinată de felul în care au adus-o cusururile sale. Să ne oprim aici şi nu ne siliţi să ne redeschidem inima unei făpturi fără suflet şi lipsită de bună purtare care nu s-ar întoarce decât pentru a ne pregăti noi pricini de durere.

— Făpturi îngrozitoare, strigă Dorgeville, izbit de atâta rezistenţă, sentinţe atât de primejdioase care pedepsesc o fată a cărei singură greşeală e că a fost prea sensibilă: acestea sunt abuzuri dăunătoare care devin pricina atâtor omoruri înspăimântătoare. Părinţi necruţători! Încetaţi să vă mai închipuiţi că o sărmană femeie este necinstită din cauză că a fost sedusă. Ar fi devenit mai puţin criminală cu mai puţină

înţelepciune sau religie. S-o pedepsiţi pentru că a respectat virtutea chiar în sânul delirului. Printr-o prostească inconsecvenţă, nu siliţi la josnicii pe cea care nu a săvârşit altă greşeală decât să urmeze natura. Iată cum contradicţia tâmpită a datinilor noastre, care fac să depindă cinstea de cea mai scuzabilă dintre erori, târăsc la cele mai mari crime pe acelea pentru care ruşinea este o povară mai îngrozitoare ca remuşcările. Şi iată cum, în această situaţie, ca şi în mii de altele, sunt preferate atrocităţile care servesc drept văl greşelilor ce nu pot fi ascunse. Fie ca greşelile uşoare să nu-i veştejească pe cei vinovaţi, iar pentru a învălui aceste fleacuri, cei care le-au îngăduit să nu se scufunde în mâlul relelor... Lăsând de-o parte prejudecăţile, care ar fi infamia pentru o sărmană fată ce, prea dedată sentimentului celui mai firesc, din prea multă sensibilitate a născut un copil? De ce fel de cădere este ea vinovată? Unde se află în aceasta greşelile înspăimântătoare ale sufletului sau ale spiritului său? Oare nu vom simţi niciodată că cea de-a doua greşeală nu este decât urmarea celei dintâi, care pentru ea este una şi aceeaşi? Ce contradicţie de neiertat! Aceste nefericite sunt educate în spiritul a tot ceea ce le poate hotărî căderea şi, când aceasta se întâmplă, le veştejim. Părinţi barbari! Nu le refuzaţi fetelor voastre ţelul care le interesează! Din cauza unui egoism atroce, nu le transformaţi veşnic în victime ale zgârceniei sau ambiţiei voastre. Cedând înclinaţiilor pe care le au, sub îndrumarea voastră, văzând în voi doar prieteni, ele se vor păzi cu străşnicie să mai comită greşelile la care sunt constrânse de refuzurile voastre. Deci ele nu sunt vinovate decât din cauza voastră... Doar voi le însemnaţi fruntea cu pecetea fatală a dispreţului... Ele au ascultat de natură, iar voi o încălcaţi. Ele s-au încovoiat sub legile sale, iar voi le înăbuşiţi în sufletul vostru... Doar voi aţi merita deci, necinstea sau pedeapsa, întrucât doar voi sunteţi pricina răului pe care îl săvârşesc, iar

fără cruzimea voastră, ele nu şi-ar fi învins nicicând sentimentele de ruşine şi decenţă cu care Cerul le-a însemnat.

Ei bine, continuă Dorgeville, cu şi mai multă însufleţire, ei bine, domnule, fiindcă nu vreţi să îndreptaţi cinstea fiicei voastre, voi avea eu însumi grijă de aceasta. Întrucât aveţi sălbăticia de a nu mai vedea în Cécile decât o străină, eu vă declar că văd în ea o soţie. Iau asupra mea însumarea greşelilor sale, oricare ar fi fost ele. Şi le recunosc, în locul ei, în faţa întregului ţinut. Şi, mai cinstit decât dumneavoastră, domnule, deşi în ciuda felului în care vă purtaţi, consimţământul vostru nu-mi e de folos, ţin totuşi să vi-l cer... Pot fi sigur că-l voi obţine?".

Duperrier, încurcat, nu s-a putut stăpâni să nu-l privească pe Dorgeville cu vădită o surprindere plină de uimire.

"Cum, domnule, îi spuse, un gentilom ca dumneavoastră se supune de bunăvoie tuturor primejdiilor unei astfel de căsătorii?

— Tuturor, domnule. Greşelile săvârşite de fiica voastră înainte de a mă fi cunoscut nu pot să mă îngrijoreze prea tare. Doar un om nedrept sau cu prejudecăţi atroce ar putea socoti o fată vinovată sau ticăloasă pentru că a iubit alt bărbat înainte de a-şi fi cunoscut soţul. Acest fel de a gândi izvorăşte dintr-o mândrie de neiertat care, nemulţumită cu ceea ce stăpâneşte ar dori să subjuge şi ce încă nu posedă... Nu, domnule, aceste absurdităţi revoltătoare nu au nici o putere asupra mea. Am mult mai multă încredere în virtutea unei fele care a cunoscut răul şi care se spăşeşte, decât în cea a unei femei care niciodată nu a avut nimic să-şi reproşeze înainte de măritiş.. Una cunoaşte abisul şi îl ocoleşte, cealaltă bănuie că acolo sunt flori şi se aruncă. Încă o dată, domnule, aştept consimţământul vostru.

— Acest consimţământ nu mai este în puterea noastră, cuvântă hotărât Duperrier. Renunţând la

autoritatea noastră asupra lui Cécile, blestemând-o şi lepădându-ne de ea, aşa cum am făcut-o şi cum încă vom mai continua s-o facem, nu ne mai putem păstra dreptul de a hotărî. Pentru noi, ea este o străină pe care întâmplarea a aşezat-o în mâinile voastre..., care devine liberă prin vârstă, fapte şi renunţarea noastră... cu care, într-un cuvânt, domnule, vă este îngăduit să faceţi orice veţi crede de cuviinţă.

— Cum domnule! Nu-i iertaţi D-nei Dorgeville greşelile D-rei Duperrier?

— Noi îi iertăm D-nei Dorgeville libertinajul lui Cécile. Dar cea care poartă şi un nume şi celalalt, greşind prea mult faţă de familia sa... oricare ar fi cel pe care şi-l ia pentru a veni în faţa părinţilor săi, nu va fi primită de aceştia nici sub unul, nici sub celălalt.

— Băgaţi de seamă, domnule, că acum mă insultaţi pe mine şi că purtarea voastră devine ridicolă faţă de buna mea cuviinţă.

— Tocmai pentru că simt asta, domnule, îmi închipui că tot ceea ce avem mai bun de făcut este să ne despărţim. Puteţi fi cât doriţi soţul unei târfe, nu avem nici un drept să vă împiedicăm. Dar să nu credeţi că dumneavoastră aveţi puterea care ne-ar putea constrânge să primim această femeie în casa noastră, de vreme ce îndoliat-o şi a umplut-o de amărăciune... de vreme ce a murdărit-o cu neruşinarea sa".

Furios Dorgeville se ridică şi plecă, fără şi mai scoată o vorbă.

"Ar fi trebuit să-l strivesc pe omul ăsta feroce, îi spuse lui Saint-Surin, pe când acesta îi aducea calul, dacă nu m-ar fi împiedicat omenia şi dacă nu m-aş însura mâine cu fiică-sa.

— O luaţi de nevastă, domnule? spuse Saint-Surin cu surprindere.

— Da, vreau ca mâine să-i îndrept onoarea... vreau ca mâine să alin nenorocirea.

— Da, domnule, ce faptă mărinimoasă! Veţi zdrobi cruzimea celor de aici, veţi scoate la lumină pe cea mai nefericită dintre fete, deşi cea mai cinstită. Vă veţi acoperi de o slavă nepieritoare în ochii întregului ţinut... "

Şi Dorgeville plecă în galop.

Reîntors alături de ocrotita sa, îi povesteşte în cele mai mici amănunte primirea îngrozitoare de care a avut parte şi o încredinţează că, dacă n-ar fi fost ea, cu siguranţă l-ar fi făcut pe Duperrier să se căiască pentru purtarea sa neruşinată. Cécile îi mulţumeşte pentru prevederea sa. Dar când Dorgeville continuându-şi spusele, îi dă de veste că, orice ar fi, este hotărât să se însoare a doua zi cu ea, o tulburare nestăvilită o cuprinse pe tânăra fată. Vrea să spună ceva... Cuvintele îi mor pe buze... Vrea să-şi ascundă stânjeneala... dar aceasta îi sporeşte...

"Eu, spune ea, într-o neorânduială de nedescris, să devin soţia voastră!... Ah, domnule!.. Până unde vă veţi sacrifica pentru o sărmană fată... atât de puţin demnă de bunătatea voastră faţă de ea.

— Sunteţi demnă, domnişoară, zise cu însufleţire Dorgeville. Greşeala prea crunt pedepsită atât prin felul în care aţi fost tratată cât şi, cu atât mai mult, prin remuşcările voastre, o greşeală care nu mai poate continua pentru că cel ce v-a făcut să greşiţi nu mai este în viaţă, în sfârşit, o greşeală care nu face decât să vă pârguiască mintea şi să vă dea o experienţă tragică a vieţii pe care nicăieri nu o poţi dobândi decât pe propria-ţi socoteală... O astfel de greşeală, zic, nu vă înjoseşte cu nimic în ochii mei. Dacă mă credeţi făcut să o îndrept, mă ofer dumneavoastră, domnişoară - Mâna mea, casa mea... averea mea, tot ce am e la bunul vostru plac... doar spuneţi.

— Oh, domnule, strigă Cécile, să-mi fie cu iertare dacă din prea multă zăpăceală nu pot spune nimic! Cum să mă aştept la atâta bunătate din

partea voastră, după felul în care s-au purtat părinţii mei? Şi cum aţi vrea să pot să mă cred în stare de a profita?

— Departe de îngustimea părinţilor voştri, eu nu judec o faptă uşoară ca pe un omor, iar această greşeală care vă costă lacrimi, o şterg dându-vă mâna mea.

D-ra Duperrier se aruncă la picioarele binefăcătorului său. Cuvintele par să le lipsească sentimentelor de care se umple sufletul său. Peste toate cele ce le datorează ea ştie să împletească iubirea cu atâta îndemânare, într-un cuvânt, îl înlănţuie atât de bine pe bărbatul pe care crede că are tot interesul să-l răpească, încât nu mai târziu de opt zile căsătoria este încheiată, iar ea devine D-na Dorgeville.

Cu toate acestea, tânăra mireasă încă nu-şi părăseşte de fel refugiul, dându-i de înţeles soţului său că, nefiind împăcată cu familia sa, bunul simţ o sileşte să nu vadă decât foarte puţină lume. Sănătatea îi serveşte de motiv, iar Dorgeville se mărgineşte să stea în casă şi să se întâlnească doar cu câţiva vecini. În acest timp, dibacea Cécile face tot ce poate pentru a-şi convinge bărbatul să plece din ţinutul Poitou: îi spune că în acea stare de lucruri nici unul, nici celălalt nu vor putea merge nicăieri decât cu mari neajunsuri şi că ar fi mult mai cuminte pentru amândoi să meargă să se stabilească într-un ţinut îndepărtat de cel în care nevestei lui Dorgeville i s-au spus din atâtea părţi lucruri neplăcute şi jigniri.

Acest plan e şi pe placul lui Dorgeville. Chiar îi scrisese unui prieten care locuia pe lângă Amiens să-i caute în acele împrejurimi o moşie unde să poată merge să-şi sfârşească zilele alături de tânăra persoană iubitoare cu care tocmai se căsătorise şi care, în vrajbă cu părinţii săi, nu afla în Poitou decât pricini de tristeţe care o constrângeau să plece.

Tocmai aşteptau răspunsul acestor tratative, când la castel soseşte Saint-Surin. Înainte de a îndrăzni să se prezinte fostei sale stăpâne, îi cere lui Dorgeville îngăduinţa de a-l saluta. Este primit cu satisfacţie.

Saint-Surin spune că, din cauza înflăcărării cu care a ţinut partea intereselor lui Cécile, a fost dat afară, că a venit să-i implore bunătatea şi să-şi ia rămas bun de la ea înainte de a-şi afla norocul în altă parte.

"Nu ne veţi părăsi de fel", zise Dorgeville mişcat de compătimire şi văzând în acest om o târguială pe care îi era cu atât mai plăcut să o facă, cu cât, cu siguranţă, urma să-i facă plăcere şi soţiei sale. "Nu, nu ne veţi părăsi de fel". Iar Dorgeville, făcând din această întâmplare un motiv de surpriză plăcută pentru cea pe care o adoră, intră la Cécile şi i-l prezintă pe Saint-Surin drept servitor al casei.

D-na Dorgeville, mişcată până la lacrimi, îşi îmbrăţişează soţul, îi mulţumeşte de sute de ori pentru această atenţie deosebită şi, în faţa sa, îi dovedeşte valetului cât este de impresionată de dragostea pe care întotdeauna i-a păstrat-o. Schimbă câteva vorbe despre D. şi D-na Duperrier. Saint-Surin îi zugrăveşte pe amândoi cu aceleaşi trăsături neînduplecate care i-au caracterizat şi în ochii lui Dorgeville, iar apoi nu mai ia în seamă decât planurile unei cât mai grabnice plecări.

De la Amiens au sosit veşti. Se găsise tocmai ceea ce trebuia, iar cei doi soţi erau chiar pe cale să meargă să preia locuinţa, când întâmplarea cea mai neaşteptată şi mai crudă i-a deschis ochii lui Dorgeville, i-a spulberat tihna şi în cele din urmă a demascat josnica făptură care de şase luni îl înşela.

Totul era liniştit şi nemişcat la castel. Cinaseră în tihnă, Dorgeville şi nevasta sa. În ziua aceea singuri de tot, vorbeau în salon cu o blândă pace a fericirii resimţită fără teamă şi remuşcări, fără a fi însă, fără îndoială, suportată cu atâta puritate de soţia sa. Fericirea nu e făcută pentru

crimă. Fiinţa îndeajuns de decăzută pentru a-i fi urmat calea poate să simuleze liniştea fericită a unui suflet, dar rar se bucură de ea. Deodată se aude un zgomot îngrozitor, uşile se izbesc do pereţi, Saint-Surin, în lanţuri, apare înconjurat de o trupă de jandarmi calare, ai căror ofiţer se aruncă asupra lui Cécile care vrea să fugă, o împiedică şi, fără pic de menajamente nici pentru ţipete, nici pentru mustrările lui Dorgeville, se pregăteşte s-o salte pe loc.

"Domnule..., domnule, strigă Dorgeville cu lacrimi în ochi, ascultaţi-mă, ce v-a făcut această femeie şi unde pretindeţi că o duceţi? Nu ţineţi seama că ea îmi aparţine şi că sunteţi în casa mea?

— Domnule, răspunse ofiţerul un pic mai liniştit, văzându-se stăpân pe cele două prăzi ale sale, cea mai mare nenorocire care a putut cădea pe capul unui om atât de cinstit ca dumneavoastră a fost că v-aţi căsătorit cu această creatură. Însă titlul pe care l-a uzurpat cu atâta infamie nu o poate scăpa de soarta care o aşteaptă... Mă întrebaţi unde o duc? La Poitiers, domnule, unde, în conformitate cu sentinţa pronunţată împotriva sa la Paris pe care, până acum, a ocolit-o cu vicleniile sale, mâine va fi arsă de vie alături de nevrednicul său iubit pe care îl vedeţi aici", continuă ofiţerul, arătându-l pe Saint-Surin.

Auzind aceste vorbe tragice, pe Dorgeville îl părăsesc puterile. Cade leşinat. Este ajutat. Ofiţerul, sigur pe prizonierii săi, ajută el însuşi la îngrijirile de care are nevoie sărmanul soţ. În cele din urmă, Dorgeville îşi revine în simţiri...

În ce o priveşte pe Cécile, aceasta sta pe un scaun păzită ca o ucigaşă în salonul în care, cu o oră înainte, era stăpână... Saint-Surin, în aceeaşi poziţie, stătea la doi-trei paşi de ea, ţintuit la fel de zdravăn, dar mult mai puţin liniştit decât Cécile, pe a cărei frunte nu citeai nici o schimbare. Nimic nu tulbura liniştea acestei nenorocite, iar sufletul său,

făcut pentru crimă, îşi contempla pedeapsa fără spaimă.

"Mulţumiţi Cerului, domnule, îi spuse ea lui Dorgeville. Iată o întâmplare care v-a scăpat cu zile. A doua zi după ce am fi sosit la locuinţa unde socoteaţi să vă stabiliţi, această doză, continuă ea, aruncând din buzunar un pachet de otravă, urma să vă fie amestecată în mâncare, iar după şase ore mureaţi.

Domnule, îi zise această oribilă făptură ofiţerului, iată-vă stăpânul meu, o oră mai mult sau mai puţin, nu are importanţă. V-o cer ca să-l lămuresc pe Dorgeville asupra împrejurărilor deosebite care îl privesc.

Da, domnule, continuă ea, vorbindu-i soţului său, da, în toate acestea sunteţi mai compromis decât credeţi. Faceţi în aşa fel încât să putem vorbi timp de un ceas şi veţi afla lucruri care vă vor surprinde. Numai să puteţi să le ascultaţi în linişte până la capăt şi fără ca ele să vă sporească groaza pe care trebuie că o aveţi pentru mine. Cel puţin, cu această poveste înfiorătoare, veţi vedea că, dacă eu sunt cea mai nenorocită şi cea mai criminală dintre femei... monstrul acesta, zise ea arătându-l pe Saint-Surin, este fără îndoială cel mai ticălos dintre oameni".

Era devreme, ofiţerul încuviinţă la povestea pe care o anunţa prizoniera sa. Poate că se gândea să afle el însuşi, deşi cunoştea crimele prizonierei sale, ce legătură avea cu Dorgeville. În salon au mai rămas doar doi jandarmi, împreună cu ofiţerul şi cei doi vinovaţi. Ceilalţi se retraseră, uşile s-au închis, iar falsa Cécile Duperrier îşi începu astfel povestea:

"Aveţi în mine, Dorgeville, făptura pe care Cerul a adus-o pe lume şi ca să vă chinuiască zilele şi ca să vă dezonoreze casa. În America aţi aflat că, la câţiva ani după ce părăsiseraţi Franţa, vi s-a născut o soră. Mult timp după aceea, aţi aflat, de asemenea, că această soră, pentru a se bucura cât

mai în largul său de iubirea unui bărbat pe care îl adora, a îndrăznit să ridice mâna asupra celor care i-au dat viaţă, iar apoi, că a fugit împreună cu iubitul său... Ei bine, Dorgeville, recunoaşteţi-vă această soră criminală în nefericita voastră soţie, iar pe iubitul său în Saint-Surin... Vedeţi cum crimele mă costă şi cum ştiu să le înmulţesc atunci când trebuie. Aflaţi acum felul în care v-am înşelat, Dorgeville... şi liniştiţi-vă, zise ea, văzându-şi nenorocitul frate dând îndărăt de spaimă şi gata să-şi iasă pentru a doua oară din simţiri... da, reveniţi-vă, frate. Eu ar trebui să tremur... şi mă vedeţi cât sunt de liniştită. Poate că nu eram născută pentru crimă şi, fără sfaturile viclene ale lui Saint-Surin, poate că aceasta nu s-ar fi deşteptat niciodată în inima mea... Lui îi datoraţi moartea părinţilor noştri, el mi-a spus să o fac, el mi-a dat ce trebuia pentru a o săvârşi. Tot din mâna lui am luat şi otrava menită să vă curme zilele.

De îndată ce ne-am înfăptuit primele planuri, am şi fost bănuiţi. A trebuit să plecăm, fără a putea măcar să luăm sumele pe care contam să ni le însuşim. În curând, bănuielile s-au preschimbat în dovezi. Mi s-a deschis proces, s-au pronunţat împotriva noastră sentinţele tragice pe care trebuia să le îndurăm. Ne-am depărtat... dar, din nefericire, nu suficient: am lăsat să umble vestea unei evadări în Anglia, care a fost crezută. Ne-am închipuit nebuneşte că nu mai era nevoie să ne îndepărtăm prea mult. Saint-Surin a intrat slugă la D. Duperrier şi a fost bine primit din cauza iscusimii sale. Ne vedeam în taină, iar în timpul acela nu am ieşit în faţa altor priviri, decât ale femeii la care locuiam.

Acest fel de a fi mă plictisea. Nu mă simţeam făcută pentru o viaţă atât de nebăgată în seamă. Câteodată, în sufletele criminale există ambiţie. Întrebaţi pe toţi cei care au parvenit fără merite şi, veţi vedea că rar s-a întâmplat să nu fie o crimă la mijloc. Saint-Surin consimţi cu dragă inimă să

caute noi isprăvi. Însă eram însărcinată şi, înainte de orice trebuia să lepăd povara. Saint-Surin a vrut să mă trimită să nasc într-un sat mai îndepărtat de casa stăpânilor săi, la o femeie care era prietena gazdei mele. Tot pentru a păstra secretul, am hotărât să merg singură. Când v-am întâlnit într-acolo mă duceam. Apucându-mă pe drum durerile facerii, am născut singură la rădăcina unui copac... iar acolo, împinsă de disperare, văzându-mă părăsită, eu cea născută în belşug şi care, cu o purtare mai cumsecade aş fi putut avea pretenţia la cele mai bune partide din provincie, am vrut să ucid fructul sărman al desfrâului meu, iar apoi, să mă înjunghii şi pe mine. Tocmai atunci treceaţi, frate, şi aţi avut aerul că soarta mea vă preocupă. Speranţa unor noi crime se născu îndată la sânul meu. M-am hotărât să vă înşel pentru a spori interesul pe care se părea că mi-l dovedeaţi. Cécile Duperrier tocmai fugise din casa părintească, pentru a se sustrage pedepsei şi ruşinii unei greşeli făptuite cu un iubit care o punea în aceeaşi situaţie cu mine. Ştiind prea bine toate aceste împrejurări, m-am hotărât să joc rolul fetei. Eram sigură de două lucruri: şi că nu se va mai întoarce şi că părinţii ei, chiar dacă li s-ar fi aruncat la picioare, nu-i vor ierta niciodată purtarea. Toate acestea mi-au fost de ajuns pentru a-mi ţese povestea. Singur v-aţi prins să duceţi scrisoare în care îi spuneam lui Saint-Surin ce să facă şi în care îi dădeam de veste şi despre ciudata întâlnire a unui frate pe care nu l-aş fi cunoscut niciodată dacă nu mi s-ar fi prezentat şi despre speranţa îndrăzneaţă că-l voi pune să-mi facă jocul fără să-şi dea seama, pentru a ne putea recâştiga norocul.

Saint-Surin mi-a răspuns prin dumneavoastră, iar de atunci, fără ştirea voastră, n-am încetat să ne scriem, iar uneori chiar să ne vedem în taină. Vă aduceţi aminte de rezultatele proaste de la Duperrier. Nu m-am împotrivit acestor demersuri, de care nu mă temeam şi care, făcându-vă

cunoştinţă cu Saint-Surin puteau să vă trezească interesul faţă de iubitul pe care aveam de gând să-l apropii de noi. Mi-aţi dovedit iubire... v-aţi jertfit pentru mine. Toate acestea se potriveau de minune cu dorinţa pe care o aveam să-mi cădeţi în plasă, aţi văzut cum am răspuns şi acum vă puteţi da seama, Dorgeville, cât de mult m-au împiedicat relaţiile care mă legau de dumneavoastră să închei o căsătorie care mi-ar fi întărit atât de bine toate planurile... care m-ar fi scos din decădere, dispreţ, din mizerie şi care, continuându-mi crimele, m-ar fi dus într-un ţinut îndepărtat de al nostru, bogată... şi în sfârşit, soţie a iubitului meu. Cerul s-a împotrivit. Restul îl ştiţi şi vedeţi cum sunt pedepsită din cauza greşelilor mele... Vă veţi descotorosi de un monstru care trebuie că vă este dezgustător... de o ticăloasă care nu a încetat să vă amăgească... şi care, chiar gustând în braţele voastre plăceri incestuoase, nu înceta ca în fiecare zi să i se dea acestui monstru din clipa în care prea multa voastră milă l-a adus nesăbuit de aproape de noi.

Urâţi-mă, Dorgeville..., o merit..., dispreţuiţi-mă, vă îndemn... dar mâine, când veţi vedea de la castel flăcările care vor arde o nenorocită... care v-a înşelat cu atâta cruzime... care în curând v-ar fi curmat firul zilelor... cel puţin nu-mi luaţi mângâierea de a crede că vor cădea câteva lacrimi din această inimă simţitoare încă deschisă nefericirilor mele şi că vă veţi reaminti poate că, fiind sora voastră, înainte de a fi devenit pacostea şi frământarea vieţii voastre, nu trebuie să pierd într-o clipă drepturile pe care naşterea mi le dă la mila voastră".

Neruşinata creatură nu se înşela; ea făcuse să tacă inima nefericitului Dorgeville care în timpul acestei poveşti, se topea de plâns.

"Nu plângeţi, Dorgeville, nu plângeţi, spuse ea... Nu, greşesc cerându-vă lacrimi, nu le merit de fel, şi pentru că aveţi bunătatea să nu vi le stăpâniţi

pe ale voastre îngăduiţi-mi, pentru a vi le seca, ca în această clipă să nu vă amintesc decât greşelile mele. Aruncaţi-vă ochii asupra păcătoasei care vă vorbeşte, vedeţi în ea cea mai ticăloasă înlănţuire a tuturor ciumelor şi, în loc de a o plânge, vă veţi cutremura... "

Cu aceste vorbe, Virginie se ridică: Haideţi, domnule, îi spune ea hotărâtă ofiţerului, haideţi să dăm acestui ţinut exemplul pe care îl aşteaptă de la moartea mea. Fie ca văzând-o toate celelalte femei să afle unde duc uitarea îndatoririlor şi părăsirea Domnului".

Coborând treptele care dădeau în curte, ea îşi ceru fiul. Dorgeville, din pricina inimii nobile şi mărinimoase a căruia acest copil era educat cu cea mai mare grijă, n-a socotit că trebuie să-i respingă această mângâiere. Această făptură vrednică de milă este adusă. Ea îl ia, îl strânge la piept, îl sărută... apoi stingând de îndată sentimentele de blândeţe care, înmuindu-i sufletul, ar fi lăsat-o poate cuprinsă cu prea multă putere de grozăvia în care se găsea, îşi gâtuie nenorocitul copil cu propriile sale mâini. "Du-te, zice ea, aruncându-l, nu merită să vezi lumina zilei pentru a cunoaşte numai nelegiuirea, ruşinea şi nenorocul. Fie ca pe pământ să nu mai rămână nici urmă din greşelile mele, iar tu să-mi fii ultima victimă." Cu aceste vorbe, ticăloasa se suie în trăsura jandarmilor, iar Saint-Surin, înlănţuit, o urmează călare. A doua zi, seara, la cinci ceasuri, cele două mizerabile făpturi pieriră în mijlocul chinurilor groaznice ale mâniei Cerului şi dreptăţii oamenilor.

Cât îl priveşte pe Dorgeville, după o boală grea îşi împărţi averea unor case de caritate, părăsi Poitou şi se retrase la o mănăstire trapistă, unde şi muri după doi ani, fără a fi putut să distrugă în el, în ciuda unor atât de îngrozitoare pilde, nici sentimentele de binefacere şi de milă care alcătuiau frumosul său suflet, nici prea multa iubire de care s-a topit până la ultimul suspin

pentru nenorocita femeie... devenită ruşinea vieţii şi singura pricină a morţii sale.

O, voi, cei care citiţi această poveste, fie ca ea să vă umple cu datoria pe care o avem de a ne respecta toate sfintele îndatoriri, de care niciodată nu te îndepărtezi fără să mergi la pierzanie. Dacă, stăpâniţi de remuşcarea ce se face simţită când frâiele se rup, am avea puterea să ne oprim, niciodată drepturile virtuţii nu vor fi zdrobite pe de-a-ntregul. Dar slăbiciunea noastră ne pierde, sfaturi îngrozitoare ne corup, pilde primejdioase ne strică, toate primejdiile par a se risipi şi vălul nu se rupe decât atunci când sabia dreptăţii vine în sfârşit să curme mersul greşelilor. Atunci, imboldul de a te spăşi devine cu neputinţă de îndurat. Nu mai este timp, oamenilor le trebuie o răzbunare, iar cel care nu a ştiut decât le să facă rău, mai devreme sau mai târziu trebuie să sfârşească prin a-i înspăimânta.

CONTESA DE SANCERRE sau RIVALA FIICEI SALE - POVESTE DE LA CURTEA BURGUNDIEI

Carol Temerarul, duce de Burgundia, duşmanul veşnic al lui Ludovic al XI-lea, mereu ocupat cu planurile sale de răzbunare şi ambiţie, avea în suită aproape toţi cavalerii stărilor sale, iar toţi în jurul său, pe malurile râului Somme, se îndeletniceau doar să învingă sau să omoare demni de căpetenia lor uitând sub flamuri dorul de patrie. În Burgundia, curţile nobililor erau triste, castelele pustii. Nu-i mai vedeai strălucind, în minunatele turniruri de la Dijon şi Autun, pe acei vajnici cavaleri care odinioară le făceau vestite, iar frumoasele părăsite, în lipsa acestora, se delăsaseră chiar şi de grija de a mai place cuiva. Fremătând de teamă pentru zilele acestor iubiţi războinici, numai griji şi nelinişti vedeai pe frunţile lor luminoase, altădată însufleţite de mândrie, când, în

mijlocul arenei, atâţia viteji îşi puneau la bătaie pentru doamnele lor şi îndemânarea şi curajul.

Urmându-şi prinţul la oaste, mergând să-şi dovedească râvna şi credinţa, contele de Sancerre, unul dintre cei mai destoinici generali ai lui Carol, îşi povăţuise nevasta să nu precupeţească nimic pentru educarea fiicei lor Amélie, precum şi să lase, fără a se nelinişti, să crească patima blândă pe care această tânără o avea pentru castelanul de la Monrevel, care o adora încă din copilărie şi a căruia urma să fie într-o bună zi. Monrevel, în vârstă de douăzeci şi patru de ani, care făcuse deja câteva campanii sub ochii ducelui obţinuse, în vederea acestei căsătorii, permisiunea de a rămâne în Burgundia, ţinându-se seama de această însurătoare, iar sufletul său tânăr avea nevoie de toată dragostea care îl înflăcăra ca să nu se necăjească din pricina întârzierilor pe care aceste învoieli le provocau faptelor sale de arme. Dar Monrevel, cel mai frumos cavaler al secolului său, cel mai drăguţ şi viteaz, ştia să iubească tot aşa cum ştia să învingă. Răsfăţat de Graţii şi de Zeul războiului, îi răpea acestuia ceea ce alţii îi cereau şi se încorona rând pe rând şi cu laurii cu care îl răsfăţa Bellona şi cu mirtul cu care Amor îl încununa. Ei, şi cine merita mai mult ca Amélie clipele pe care Monrevel i le fura lui Marte? Celui care ar dori să o descrie îi scapă din mână pana... Într-adevăr, cum să schiţezi mijlocul subţire şi uşor a cărui fiecare mlădiere este plină de încântare, chipul fin şi scump a cărui fiecare trăsătură este un sentiment. Dar ce de virtuţi înfrumuseţau şi mai mult această făptură cerească, aflată abia în al patrulea său lustru!... Nevinovăţia, omenia... dragostea pentru părinţi... În sfârşit, era cu neputinţă să spui cu ce te atrăgea Amélie, mai mult: cu însuşirile sufletului sau cu frumuseţea chipului său?

Dar, vai, cum era cu putinţă ca o astfel de fiică să fi văzut lumina zilei la pieptul unei mame

atât de crude şi cu o fire atât de primejdioasă? Sub un chip încă frumos, sub trăsături nobile şi măreţe, Contesa de Sancerre ascundea un suflet pizmaş, poruncitor, duşmănos şi capabil, într-un cuvânt, de toate crimele către care astfel de patimi te pot târî.

Mult prea vestită la curtea burgundă prin dezlănţuirea purtărilor şi prin intrigi amoroase, erau puţine motivele de tristeţe cu care să nu-şi fi copleşit bărbatul.

Nu fără invidie vedea o astfel de mamă cum, sub ochii săi, frumuseţea fiicei sale sporeşte şi nu fără un necaz ascuns îl ştia pe Monrevel îndrăgostit. Tot ce putuse face până aici a fost să impună tăcere sentimentelor pe care tânăra le avea faţă de Monrevel şi, în ciuda dorinţelor contelui, întotdeauna şi-a silit fiica să nu mărturisească ceea ce simţea faţă de soţul pe care i-l hărăzise tatăl său. Acestei femei îi părea că, arzând ca ea în străfundul inimii pentru iubitul fiicei sale, era pentru sine cel puţin o mângâiere să-l împiedice pe acest iubit să afle de dragostea care pe ea o jignea. Dar dacă îi constrângea lui Amélie dorinţele, era nevoie să se poarte cu aceeaşi violenţă şi cu ale sale, iar ochii săi de multă vreme îi spuseseră totul lui Monrevel, dacă acest războinic ar fi vrut să-i asculte... dacă nu ar fi crezut că o altă dragoste decât cea a lui Amélie ar fi devenit pentru el mai degrabă o sudalmă decât o fericire.

De o lună, din porunca soţului, contesa îl primea la castelul său pe tânărul Monrevel, fără ca, în acest răstimp, să fi folosit vreo clipă la altceva decât la umbrirea sentimentelor fetei sale şi la poleirea alor sale. Dar, deşi Amélie tăcea, deşi se stăpânea, Monrevel bănuia că rânduielile contesei de Sancerre nu erau pe placul acestei frumoase fete şi îndrăznea să creadă că doar cu durere ar fi văzut Amélie pe altcineva care să dobândească speranţa că într-o bună zi va fi a sa.

"Cum vine asta, Amélie, spunea Monrevel frumoasei sale iubite, într-una dintre acele scurte

clipe în care nu era urmărit de privirile geloase ale D-nei de Sancerre, cum este cu putinţă că, cu toată făgăduiala că vom fi într-o zi unul al celuilalt, nu vi se îngăduie să-mi spuneţi dacă acest plan vă necăjeşte sau dacă pot fi fericit că vă este pe plac? Ei, asta-i! Se împotriveşte mama voastră ca iubitul, care nu se gândeşte decât cum să merite să vă facă fericită, să poată afla dacă poate să ceară aşa ceva!"

Dar Amélie, mulţumindu-se să-l privească drăgăstos pe Monrevel, suspina şi se alătură mamei sale de care ştia prea bine că trebuie să se teamă dacă vreodată trăirile inimii sale ar fi îndrăznit să-i apară pe buze.

Astfel stăteau lucrurile, când o ştafetă sosi la Sancerre şi aduse vestea morţii contelui sub zidurile cetăţii Beauvais, chiar în ziua ridicării asediului. Lucenal, unul dintre cavalerii generalului, aduse plângând această tristă veste la care se adăuga o scrisoare a ducelui de Burgundia pentru contesă. Îşi cerea iertare pentru că necazurile nu-i îngăduiau să se înţeleagă asupra despăgubirilor pe care credea că i le datorează şi îi poruncea în chip deosebit să urmeze intenţiile soţului său în ce privea unirea pe care generalul o dorise între fiica sa şi Monrevel. Să grăbească această cununie şi, după cincisprezece zile, să i-l trimită pe tânărul erou fiindcă în starea în care se găsea nu se putea lipsi din rândurile armatei sale de un luptător atât de viteaz ca Monrevel.

Contesa îmbrăcă doliul şi nu spuse nimănui despre poveţele lui Carol. Erau mult prea împotriva dorinţelor sale pentru a mai sufla vreun cuvânt. Îi dădu drumul lui Lucenal şi îi ceru mai mult ca oricând fiicei sale să-şi ascundă sentimentele, să şi le înăbuşe chiar, întrucât nici un fel de împrejurări nu mai constrângeau la o cununie... care de acum nu se va mai face nicicând.

Cu aceasta, geloasa contesă văzându-se despovărată de piedicile care se împotriveau sentimentelor sale dezlănţuite pentru iubitul fiicei sale, nu-şi mai văzu decât de mijloacele cu care să-l răcească pe tânărul castelan pentru Amélie şi să-l înflăcăreze pentru ea.

Primele sale uneltiri au fost să pună mâna pe toate scrisorile pe care Monrevel le-ar fi putut trimite către armata lui Carol şi să-l reţină la ea, aţâţându-i iubirea, lăsându-i un fel de speranţă îndepărtată care stârnită fără încetare, l-ar fi răpit de-a binelea pe măsură ce l-ar fi întristat; apoi, să se folosească de starea în care urma să-i aducă sufletul pentru a-l îmbăta puţin câte puţin în privinţa sa, închipuindu-şi prea bine, ca o femeie îndemânatică ce era, că ciuda îi va aduce ceea ce dragostea nu-i va putea câştiga.

Încredinţată că nici un fel de scrisoare nu va ieşi din castel fără săi fie adusă, contesa răspândi tot felul de zvonuri neadevărate. Spuse tuturor şi pe înfundate, chiar castelanului de Monrevel că ducele Carol Temerarul, vestindu-i moartea soţului său îi poruncea să-şi dea fata după seniorul de Salins căruia îi trimitea vorbă să vină să încheie această căsătorie la Sancerre. Făcând o mare taină din asta, ea îi mai spuse lui Monrevel că aceasta cu siguranţă că nu o va supăra pe Amélie care de cinci ani ofta pentru Salins. Implântând astfel pumnalul în inima lui Monrevel, îşi chemă fiica şi îi spuse că tot ceea ce făcea nu era decât cu scopul de a-l desprinde pe castelan de ea, că o sfătuia să sprijine acest plan fiindcă nu dorea câtuşi de puţin însoţirea lor, şi că, acestea spuse, era mai bine să se folosească de un asemenea pretext decât o despărţire neîntemeiată. Iubita sa fiică să nu mai fie nefericită pentru că îi promitea în schimbul acestei renunţări lesnicioase libertatea oricărei alte alegeri îi va fi pe plac.

Auzind astfel de porunci nemiloase, Amélie a vrut să-şi stăpânească lacrimile, însă, natura, mai

puternică decât băgarea de seamă, o făcu să cadă în genunchi în faţa contesei: o implora pe tot ce avea mai scump să nu o despartă de Monrevel, să îndeplinească năzuinţele unui tată pe care îl iubise foarte mult şi pe care îl plângea plină de amărăciune.

Nu a fost lacrimă vărsată de această fată deosebită care să fi căzut pe inima mamei sale.

"Ei acum, zise contesa, încercând să se înfrâneze pentru a putea cunoaşte mai bine sentimentele fiicei sale, această patimă vă copleşeşte până într-acolo încât nu puteţi să faceţi un sacrificiu? Şi dacă iubitul vostru i-ar fi împărtăşit tatei soarta, dacă ar fi trebuit să-l plângeţi şi pe el?...

— O, doamnă, nu-mi daţi o idee atât de pustiitoare. Dacă Monrevel ar fi pierit, l-aş fi urmat de aproape, însă nu vă îndoiţi că tata îmi este cel mai drag, iar durerea că l-am pierdut ar fi fost veşnică dacă n-aş fi sperat că într-o zi îmi voi vedea lacrimile şterse de mâna soţului pe care mi-l hărăzise. Numai şi numai pentru acest soţ m-am păstrat. Numai din cauza lui am depăşit deznădejdea în care m-a prăvălit vestea îngrozitoare pe care tocmai am aflat-o. Doriţi deci, cu atâtea vorbe aspre, să-mi sfâşiaţi şi inima?

— Ei bine, zise contesa care simţise că violenţa nu va reuşi decât să o zădărască pe cea pe care şiretlicul său o silea să o ocrotească, atunci prefaceţi-vă aşa cum vă spun dacă nu puteţi să vă stăpâniţi şi spuneţi-i lui Monrevel că-l iubiţi pe Salins: astfel veţi afla dacă vă este cu adevărat credincios. Adevăratul chip de a-ţi cunoaşte iubitul este să-i dai o pricină de gelozie. Dacă Monrevel se umple de ciudă şi dacă vă părăseşte, nu vă veţi simţi uşurată recunoscând că iubindu-l aţi fost trasă pe sfoară.

— Şi dacă patima i se înteţeşte?

— Atunci e cu putinţă să mă înclin. Nu ştiţi că aveţi toate drepturile asupra sufletului meu?"

Şi blânda Amélie, împăcată de aceste ultime vorbe, nu mai pridid să acopere cu sărutări mâinile celei ce o trăda, ale celei care, la urma urmelor, o privea ca pe duşmanca sa de moarte... ale celei care, în sfârşit, prefăcându-se că alină inima zbuciumată a fetei sale, nutrea la pieptul său numai ură şi planuri îngrozitoare de răzbunare.

Cu toate astea, Amélie prinde să facă tot ceea ce i se cere. Nu numai că promite că se va preface a-l iubi pe Salins, ci şi că se va sluji de asta pentru a-i pune inima lui Monrevel la cele din urmă încercări, cu condiţia ca mama sa să nu împingă lucrurile prea departe şi să le pună capăt de îndată ce se vor fi convins de statornicia şi de dragostea castelanului. D-na de Sancerre promite orice, iar câteva zile mai târziu îi spune lui Monrevel că i se pare neobişnuit că, lipsindu-i orice putinţă de a mai spera să-i aparţină fiicei sale, binevoieşte să stea retras atât de multă vreme în Burgundia pe când toată provincia este sub flamura lui Carol. Şi, spunând acestea, îi dă voie cu îndemânare să citească ultimele rânduri ale ducelui, care, după cum am citit deja, spuneam: "Mi-l veţi trimite pe Monrevel pentru că, în starea în care mă găsesc, nu mă mai pot lipsi mult timp de un astfel de viteaz". Însă contesa se păzi bine să-i arate mai mult de atât.

"Dar cum, doamnă, spuse castelanul cu disperare, este deci adevărat că mă jertfiţi. Este deci sigur că sunt silit să părăsesc minunatele planuri care-mi făceau toată vraja vieţii?

— De fapt, Monrevel, înfăptuirea lor nu ar fi adus decât nefericire. Cineva ca dumneavoastră trebuie să iubească o necredincioasă? Dacă vreodată Amélie v-a îngăduit să speraţi, v-a înşelat cu siguranţă, iubirea sa pentru Salins fiind mult prea adevărată.

— Vai, doamnă, spune tânărul nostru erou, lăsând să-i scape câteva lacrimi, bine, nu ar fi

trebuit să cred că Amélie mă iubeşte, dar cum aş fi putut să cred că îl iubea pe un altul?...

Şi trecând cu repeziciune de la durere la disperare:

"Nu, zise el furios..., nu, să nu-şi închipuie că poate profita de naivitatea mea. E mai presus de puterile mele să îndur astfel de jigniri. Şi fiindcă îi displac, pentru că nu mai am a mă teme de nimic, de ce să-mi pun stavilă răzbunării?... Mă duc să-l caut pe Salins. Mă duc să-l caut până la capătul pământului pe acest potrivnic care mă jignește şi pe care îl urăsc, viaţa sa îmi va da socoteala pentru insulte sau mi-o voi pierde pe a mea sub loviturile sale.

— Nu, Monrevel, strigă contesa, nu, prevederea nu-mi îngăduie să îndur astfel de lucruri. Mai bine zburaţi îndărăt la Carol, dacă îndrăzniţi să puneţi la cale aşa ceva, căci îl aştept peste câteva zile pe Salins şi va trebui să mă împotrivesc întâlnirii voastre în casa mea. Cel puţin cât timp, continuă contesa un pic silită, veţi fi o primejdie pentru el, prin victoria sigură pe care o veţi dobândi asupra sentimentelor voastre. O, Monrevel... dacă v-aţi fi ales pe altcineva... fără a vă mai socoti de temut în castelul meu, eu aş fi fost prima care să vă ceară să staţi cu noi cât mai mult..."

Şi continuă de îndată, aruncând asupra castelanului priviri înflăcărate:

"Şi apoi, cum! Numai Amélie este prin preajmă, numai ea poate pretinde fericirea de a vă fi pe plac? Cât de puţin cunoaşteţi inimile care vă înconjoară, dacă doar pe a sa o bănuiţi în stare să fi simţit cât preţuiţi! Puteţi presupune că în inima unui copil există un sentiment zdravăn? Ştim oare ce gândeşte el? Ştim oare ce iubesc la vârsta lor? Credeţi-mă, Monrevel, trebuie un pic mai multă experienţă pentru a şti să iubeşti bine. O ademenire este o cucerire? Să triumfi în faţa celui care nu ştie să se apere?... Ah, oare victoria nu este şi mai

măgulitoare atunci când ţelul atacului, cunoscând toate tertipurile care îl pot face scăpat nu vă pune, totuşi, împotrivă decât inima şi mai mult se lasă decât se împotriveşte?

— O, doamnă, o întrerupe castelanul, care vedea prea bine unde dorea să ajungă contesa. Habar n-am care sunt însuşirile de care e nevoie pentru a fi în stare să iubeşti cum se cuvine. Dar ceea ce ştiu prea bine este că doar Amélie le are pe toate cele care sunt în stare să mă facă să o iubesc şi că numai pe ea o voi îndrăgi pe lumea asta.

— Atunci, vă deplâng, continuă D-na de Sancerre cu acreală. Fiindcă nu numai că nu vă iubeşte, dar fiindcă sunt sigură de această stare neclintită a sufletului vostru, mă văd silită să vă despart pentru totdeauna".

Şi spunând acestea, pe loc îl părăseşte pe castelan. Ar fi cu neputinţă să descriu starea lui Monrevel, rând pe rând sfâşiat de durere, pradă neliniştii, geloziei, răzbunării. Nu mai ştia cărui sentiment să i se încredinţeze cu mai multă însufleţire într-atât de zguduit era de fiecare dintre ele. În cele din urmă, se repede la picioarele lui Amélie...

"O, făptură pe care nici o clipă nu am încetat să vă iubesc, strigă el înlăcrimat... Trebuie să cred aşa ceva?... Mă înşelaţi!... Un altul vă va face fericită... Un altul îmi va răpi singurul lucru pentru care aş fi dat tot pământul dacă l-aş fi avut... Amélie.... Amélie! Să fie adevărat că-mi sunteţi necredincioasă şi că veţi fi a lui Salins?

— Sunt supărată că vi s-a spus asta, Monrevel, răspunse Amélie, hotărâtă să-şi asculte mama, şi pentru a nu-l amărî dar şi pentru a afla dacă acesta o iubea cu adevărat. Dar dacă astăzi această taină grea va fost dezvăluită, nu vă merit dojenile amare; dacă niciodată nu v-am lăsat să nădăjduiţi, cum puteţi să mă învinuiţi că vă înşel?

— E mult prea adevărat, făptură rece, mărturisesc că da. Niciodată nu mi-a fost cu

putinţă să strecor în sufletul vostru nici cea mai plăpândă scânteie din focul care-i mistuia pe al meu. Şi pentru că o clipă v-am judecat după inima mea, am îndrăznit să vă bănuiesc de o greşeală care nu e decât urmarea iubirii. Chiar niciodată n-aţi simţit nimic pentru mine, Amélie? Ei bine, atunci înseamnă că nu mă înşelaţi, că nu mă sacrificaţi, în schimb, îmi dispreţuiţi dragostea..., mă faceţi cel mai nenorocit dintre oameni.

— Într-adevăr, Monrevel, îmi este greu să înţeleg cum e cu putinţă să cheltuiţi atâta înflăcărare în deplină necunoştinţă.

— Cum adică, nu trebuia să ne însurăm?

— Asta se dorea: dar este aceasta pricina pentru care să o fi vrut şi eu? Inimile noastre fac ce le spun părinţii noştri?

— Deci, v-am făcut nefericită!

— La ceasul căsătoriei v-aş fi lăsat să-mi citiţi în suflet şi atunci nu m-aţi fi silit.

— O, Cerule! Aceasta mi-e, deci, sentinţa! Trebuie să vă părăsesc, trebuie să mă îndepărtez şi dumneavoastră sunteţi cea care sfâşiaţi după plac inima celui care ar fi vrut să vă iubească fără încetare. Ei bine, vicleano, voi fugi de dumneavoastră. Plec să caut alături de prinţul meu mijloace grabnice de a fugi şi mai bine de dumneavoastră. Şi, disperat că v-am pierdut, mă duc să mor alături de el, pe câmpul de onoare".

Cu aceste vorbe, Monrevel ieşi, iar trista Amélie care se chinuise grozav pentru a se supune dorinţelor mamei sale, despovărată, se prăbuşi în lacrimi de îndată ce a rămas singură.

"O, tu, cel pe care te iubesc nespus, oare ce crezi tu despre Amélie? Cu ce sentimente le înlocuieşti tu acum în inimă pe cele cu care îmi răsplăteai ardoarea? Cum mă dojeneşti, fără îndoială, şi cât de mult o merită. E adevărat, niciodată nu ţi-am mărturisit iubirea mea... dar câte îţi dădeau de înţeles ochii mei. Şi dacă, din chibzuinţă, încă nu-ţi mărturiseam nimic, nu

înseamnă că într-o bună zi nu aş fi avut bucuria s-o fac... O, Monrevel!... Monrevel, ce chin pentru o îndrăgostită care nu îndrăzneşte să-şi mărturisească pojarul celui care este cel mai nimerit să i-l întețească... care este silită să se prefacă..., să înlocuiască prin nepăsare simţămintele de care este sfâşiată".

Contesa o surprinse pe Amélie în această împrejurare copleşitoare.

"Am făcut cum aţi dorit, doamnă, îi spuse ea. Castelanul este îndurerat. Ce mai doriţi?

— Vreau să mergeţi mai departe cu amăgirea, zise D-na de Sancerre, vreau să văd cât de mult este legat de dumneavoastră Monrevel... Ascultaţi-mă, fata mea, castelanul nu-şi cunoaşte potrivnicul... Clotilde, servitoarea mea cea mai dragă, are o rudă de vârsta şi înfăţişarea lui Salins. Îi voi aduce la castel. Îl vom da drept cel pe care ne prefacem că îl iubiţi de şase ani, dar nu va sta aici decât în taină, nu-l veţi vedea decât pe furiş şi ca şi cum aţi face-o împotriva dorinţei mele..., Monrevel nu va avea decât bănuieli..., bănuieli pe care voi avea grijă să i le întăresc şi atunci vom cumpăni urmările dragostei sale ajunsă la disperare.

— Ei, doamnă, la ce bună atâta prefăcătorie? răspunse Amélie. Nu vă mai îndoiţi de sentimentele lui Monrevel, tocmai mi-a adus cele mai tari dovezi, pe care le cred din tot sufletul meu.

— Trebuie să vă mărturisesc, reluă femeia aceea rea, urmărindu-şi tot timpul planul său josnic, că mi se scrie de la oaste că Monrevel e departe de virtuţile unui cavaler viteaz şi demn... V-o spun cu durere, însă curajul său e pus la îndoială. Ducele se înşeală, o ştiu, dar faptele sunt mereu aceleaşi... la Montlhery a fost văzut dând bir cu fugiţii...

— Ei, doamnă, ţipă D-ra de Sancerre, el în stare de atâta slăbiciune!? Să nu credeţi asta,

sunteţi înşelată. El l-a ucis pe Breze... El, să fugă..., aş fi simţit..., nu cred de fel... Nu, doamnă, nu, a plecat chiar de aici pentru a merge la acea luptă. I-aţi îngăduit să-mi sărute mâna şi eu, cu aceeaşi mână, i-am prins la coif o panglică... Îmi spunea că va fi neînfrânt. Îmi purta chipul în suflet, nu e în stare să-l fi mânjit..., n-a făcut-o.

— Ştiu, zise contesa, că primele zvonuri au fost în folosul său. Următoarele nu v-au mai fost spuse... Mareşalul nu a murit niciodată de mâna lui şi peste douăzeci de războinici l-au văzut pe Monrevel fugind... Dar ce mai contează, Amélie, încă o dovadă, oricum nu va avea urmări sângeroase vreodată, voi şti să o opresc la vreme... Dar dacă Monrevel este un laş, aţi dori să-i daţi mâna? De altfel, gândiţi-vă că, într-o împrejurare unde doar bunăvoinţa mea e totul, am dreptul să vă pun condiţii. Ducele se împotriveşte ca Monrevel să vă devină acum soţ, îl recheamă. Dacă, în ciuda tuturor acestora, vreau mult să mă înclin dorinţelor voastre, atunci trebuie să cedaţi puţin şi alor mele.

Sfârşind aceste vorbe, contesa ieşi, lăsându-şi din nou fiica buimacă.

"Monrevel un laş, îşi spunea Amélie plângând, asta nu o voi crede niciodată... asta e cu neputinţă, mă iubeşte... l-am văzut cu ochii mei la un turnir cum înfrunta primejdia şi, încredinţat că îl voi răsplăti cu o privire, cum învingea tot ce-i ieşea în cale!... Privirile astea care îl încurajau, l-au urmat pe câmpiile Franţei, eu eram mereu sub ale sale, iar el sub ale mele s-a bătut. Iubitul meu e tot atât de viteaz pe cât de mult mă iubeşte. Aceste două virtuţi trebuie să alcătuiască preaplinul unui suflet în care nimic necurat nu va pătrunde vreodată... Ce dacă, mama mi-o cere, o voi asculta,.., voi păstra tăcerea. Îmi voi ascunde inima de cel care o are în întregime, dar niciodată nu i-o voi bănui pe a sa".

Mai multe zile trecută astfel, timp în care contesa îşi pregăti vicleniile şi timp în care Amélie

nu a încetat să susţină rolul care îi fusese impus, oricât de mult ar fi durut-o asta.

În sfârşit, D-na de Sancerre trimise vorbă lui Monrevel să o întâlnească singur, deoarece avea ceva important să-i aducă la cunoştinţă... Iar acolo, se hotărî să dea totul în vileag, pentru a nu mai avea remuşcări dacă împotrivirea vicleanului ar fi împins-o la crime. "Cavalere, îi spuse ea, de îndată ce îl văzu intrând, ştiu cum trebuie acum că suferiţi atât de dispreţul fetei mele, cât şi de fericirea potrivnicului vostru; azi, când comandantul vostru vă cere şi vă doreşte alături de sine, trebuie neapărat să găsesc o altă pricină pentru prelungirea şederii voastre la Sancerre. Mărturisiţi-mi deci, fără ocol, motivul care poate să vă reţină... Oare să fie acelaşi..., Monrevel, cu cel care mă face şi pe mine să doresc, la rândul meu, să vă păstrez aici?"

Deşi de mai multă vreme tânărul războinic bănuise dragostea contesei, nu numai că nu i-o împărtăşise lui Amélie, ci, disperat că îi dăduse naştere, căuta să şi-o ascundă lui însuşi. Încolţit de întrebarea prea limpede pentru a-i fi îngăduit să se înşele, răspunse roşind:

"Doamnă, cunoaşteţi lanţurile care mă opresc şi dacă veţi încuviinţa să le strângeţi în loc de a le rupe, voi fi poate, cel mai fericit dintre oameni... "

Fie din prefăcătorie, fie din mândrie, doamna de Sancerre luă acest răspuns ca pentru ea.

"Blând şi frumos prieten, îi spuse ea atunci atrăgându-l aproape de jilţul său, aceste legături vor fi împletite când le veţi dori... Ah, de multă vreme mi-au furat inima, îmi vor împodobi mâinile atunci când îi veţi fi arătat dorinţa. Azi iată-mă dezlegată şi, dacă doresc să-mi pierd a doua oară libertatea, dumneavoastră trebuie să ştiţi prea bine cu cine... "

Când auzi asta, Monrevel se cutremură, iar contesa, care nu-l scăpa din ochi, se dădu pradă cu furie patimilor focului său, mustrându-i cu cele mai grele cuvinte nepăsarea cu care întotdeauna îi

răsplătise înflăcărarea care o mistuia din pricina lui.

"Nerecunoscătorule, cum puteai să te faci că nu bagi de seamă flacăra pe care ochii tăi o aprindeau? Cum puteai s-o nesocoteşti, strigă ea. Trecea vreo zi a vieţii tale fragede în care eu să nu fi făcut să izbucnească sentimentele pe care le dispreţuieşti cu atâta obrăznicie? Se află oare vreun cavaler la curtea lui Carol de care să-mi pese ca de tine? Mândră de izbânzile tale, simţitoare la necazurile pe care le-ai avut, ai ales vreodată lauri care să nu fi fost împletiţi de mâna mea? Ţi-a alcătuit vreodată mintea vreun gând pe care eu să nu-l împărtăşesc pe loc? Sau inima vreun sentiment care să nu fie şi al meu? Sărbătorită oriunde, văzând toată Burgundia la picioarele mele, înconjurată de suspinători... îmbătată de miresme, toate dorinţele mele se îndreptau spre Monrevel, numai el le înlocuia, dispreţuiam orice nu era el... Iar când te adoram, vicleanule?..., ochii tăi se întorceau de la mine..., nebuneşte îndrăgostită de un copil..., jertfindu-mă acestei netrebnice rivale..., m-ai făcut să-mi urăsc însăşi fiica... Îţi simţeam toate mijloacele, unul nu era care să nu-mi străpungă inima şi totuşi nu te puteam urî... Dar acum ce mai speri?... Măcar din ciudă să mi te dai, dacă iubirea nu a putut-o face... Duşmanul tău e aici, mâine îl pot face să triumfe: fiica mea mă zoreşte. Ce speranţă ţi-a mai rămas? Ce nădejde nebună încă te mai poate orbi?

— Cea de a merge la moarte, doamnă, răspunse Monrevel, şi cea a remuşcării că am putut să dau naştere în dumneavoastră unor sentimente pe care nu-mi stă în putere să le împărtăşesc şi cea a tristeţii de a nu fi putut face acelaşi lucru pentru singura făptură care va domni veşnic asupra inimii mele".

D-na de Sancerre se stăpâni: dragostea, mândria, viclenia, răzbunarea o stăpâneau într-atât încât a trebuit să se prefacă din nou. Un suflet

proaspăt şi deschis s-ar fi lăsat dus. O femeie răzbunătoare şi prefăcută trebuia să folosească multă artă, iar contesa o puse la bătaie.

"Cavalere, spuse ea, plină de o ciudă ascunsă, sunteţi cel care, pentru prima dată în viaţa mea, mă faceţi să cunosc refuzul, ceea ce iar mira pe potrivnicii voştri, iar pe mine nu mai puţin: nu, îmi voi face dreptate... Voi fi mama voastră, cavalere... Cum aş putea avea neruşinarea să vă cer mâna?... Nu vă mai stânjenesc. Monrevel, las fericitei mele rivale cinstea de a vă lega de ea. Şi neputând să vă fiu soţie, vă voi fi totuşi prietenă. Vă veţi împotrivi? Sălbaticule, îmi veţi pizmui acest titlu?

— Oh, doamnă, ce bine regăsesc aici întreaga mărinimie a inimii voastre, răspunse castelanul, dus de aceste aparenţe înşelătoare. Ah, credeţi-mă, adăugă el, aruncându-se la picioarele contesei, credeţi-mă că toate simţămintele inimii mele, cele care nu vor fi de dragoste, vor fi ale voastre pe vecie. Nu-mi voi afla pe lume prietenă mai bună, îmi veţi fi deopotrivă ocrotitoare şi mamă şi vă voi încredinţa mereu toate clipele în care beţia inimii pentru Amélie nu mă va ţintui la picioarele sale.

— Voi fi mândră de ce-mi mai rămâne, Monrevel, zise contesa ridicându-l, tot ceea ce iubeşti este atât de prejos. Sentimente mai vii mar fi mişcat, fără îndoială, mai mult, dar dacă nu mai trebuie să năzuiesc, mă voi mulţumi cu această prietenie cinstită pe care mi-o juraţi şi la care vă voi răspunde cu a mea... Ascultaţi, Monrevel, vă voi da pe loc o dovadă a acestor sentimente pe care vi le jur: cunoaşteţi dorinţa pe care o am să fac să triumfe dragostea voastră şi să vă ţin mereu aproape de mine... Rivalul vostru se află aici, nimic mai sigur: la porunca dorinţelor lui Carol, cum aş fi putut să-l împiedic să intre în castel? Tot ceea ce aş putea obţine pentru dumneavoastră... pentru dumneavoastră de ale cărui planuri el nu are habar, este că nu va apărea decât travestit, aşa cum este acum, şi că se va întâlni cu fiica mea doar în

taină. Ce hotărâre aţi vrea să luăm în aceste împrejurări?

— Aceea pe care mi-o dictează inima, doamnă. Singurul lucru pe care în genunchi îndrăznesc să vi-l cer este îngăduinţa de a merge să-mi câştig stăpâna de la potrivnicul meu, aşa cum onoarea o cere din partea unul războinic ca mine.

— Hotărârea aceasta nu vă va reuşi deloc, domnule, nu cunoaşteţi omul cu care aveţi de-a face: l-aţi văzut vreodată în rândul mărimilor? Pentru prima dată în viaţa lui, Salins iese ruşinos din străfundul ţinutului său pentru a se însura cu fiica mea. Nu înţeleg cum de a putut Carol să-şi închipuie o asemenea alegere. O doreşte.., n-avem nimic de spus. Dar, o spun încă o dată, Salins, trădător cunoscut, cu siguranţă nu se va bate... şi dacă vă ştie planurile, dacă le află din ceea ce faceţi, oh, Monrevel, mă cutremur pentru dumneavoastră... Să căutăm alte căi şi să-i ascundem gândurile noastre... Daţi-mi câteva zile răgaz să mă gândesc şi apoi am să vă împărtăşesc tot ce am făcut. În acest timp rămâneţi aici şi voi răspândi tot felul de zvonuri asupra pricinilor care vă reţin".

Monrevel, prea bucuros de puţinul pe care îl obţinuse, neînchipuindu-şi că ar fi putut să fie înşelat, pentru că inima sa cinstită şi sensibilă nu cunoscuse vreodată ocolişuri, îmbrăţişează încă o dată genunchii contesei şi se retrage mai uşurat.

D-na de Sancerre profită de aceste clipe pentru a da poruncile trebuincioase izbânzii perfidelor sale intenţii. Tânăra rudă a Clotildei adusă pe furiş la castel, sub haina unui copil de casă, face astfel încât Monrevel nu se poate împiedica să nu-l vadă. În acelaşi timp, patru valeţi necunoscuţi se află în casă, trecând drept slugile contelui de Sancerre, reîntorşi acasă după moartea stăpânului lor. Dar contesa are grijă ca Monrevel să afle că aceşti străini sunt din suita lui Salins.

Din acea clipă, cavalerul abia mai poate să schimbe câteva vorbe cu iubita sa. Dacă se duce la odăile sale, femeile nu-l îngăduie. Dacă încearcă să i se alăture în parc, în grădină sau oriunde s-ar fl aflat, o zăreşte împreună cu rivalul său: astfel de nenorociri sunt prea violente pentru sufletul clocotitor al lui Monrevel. În pragul deznădejdii, în sfârşit intră în vorbă cu Amélie, pe care falsul Salins tocmai o părăsise.

"Vicleano, îi spuse el, fără a mai putea să se stăpânească, mă dispreţuiţi deci într-atât încât vreţi să întăriţi în faţa mea sinistra legătură care ne va despărţi? Şi tocmai acum când nu mai ţine decât de dumneavoastră când sunt pe cale să o câştig pe mama voastră pentru noi, numai de la dumneavoastră să vină, vai, lovitura care mă zdrobeşte?"

Amélie, înştiinţată asupra lucirilor de speranţă pe care contesa i le dăduse lui Monrevel şi crezând că toate acestea vor putea servi fericitului deznodământ al scenei pe care era pusă să o joace, Amélie, zic, continuă să se prefacă. Îi răspunde iubitului său că el este singurul în măsură să se lipsească de durerosul spectacol care se pare că îl sperie şi că ea este cea dintâi care îl sfătuieşte să meargă să uite, alături de Bellona, toate tristeţile pe care i le pricinuieşte dragostea: însă, orice i-ar fi spus contesa se păzeşte să arate că ar pune la îndoială vitejia iubitului său. Amélie îl cunoaşte prea bine pe Monrevel pentru a se îndoi de el. Ea îl iubeşte prea mult în adâncul inimii sale pentru a îndrăzni măcar o glumă despre lucruri atât de sfinte.

"Deci aşa, trebuie să vă părăsesc, strigă castelanul, stropind cu lacrimi genunchii lui Amélie, pe care cutează să-i mai îmbrăţişeze o dată. Aveţi tăria să mi-o porunciţi! Ei bine, eu voi găsi în suflet pe aceea de a vă da ascultare. Numai de-ar putea cunoaşte, fericitul muritor căruia vă las, preţul a ceea ce îi cedez. Numai de v-ar face

tot atât de fericită pe cât meritaţi. Amélie, să-mi împărtăşiţi norocirea voastră - este singurul lucru pe care vi-l cer şi voi fi mai puţin amărât atunci când vă voi şti în sânul fericirii!"

Amélie nu putu auzi aceste ultime vorbe fără a se simţi pişcată... Lacrimi o trădau fără voie şi atunci, strângând-o în braţe, Monrevel strigă:

"Clipă norocoasă, am putut citi o părere de rău în aceasta inimă pe care am socotit-o a mea atâta timp! O, draga mea Amélie, deci nu-i adevărat că îl iubeşti pe Salins, dacă îl plângeţi pe Monrevel. Spuneţi-mi ceva, Amélie, doar un cuvânt. Şi, oricare ar fi laşitatea animalului care v-a răpit, sau îl voi sili să se bată sau îl voi pedepsi şi pentru puţinătatea curajului său şi pentru îndrăzneala de a fi ridicat ochii la dumneavoastră".

Dar Amélie îşi revenise: ameninţată să piardă totul, simţea prea bine însemnătatea de a-şi jura partea sa pentru a îndrăzni să o lase vreo clipă mai moale.

"Nu-mi voi ascunde lacrimile pe care le-aţi văzut, cavalere, zise ea cu tărie. Însă le-aţi aflat rău pricina: o pornire de milă pentru dumneavoastră le-a slobozit, fără ca dragostea să aibă vreun amestec. Obişnuită de mult timp să vă văd, pot să fiu supărată că vă pierd, fără ca niciun alt sentiment mai adânc decât cel al simplei prietenii să mă întristeze.

— O, cerule drept, spuse castelanul, îmi luaţi chiar şi mângâierea, care pentru o clipă, îmi uşurase inima!... Amélie! Cât sunteţi de crudă cu cel care nu a greşit cu nimic altceva faţă de dumneavoastră decât prin a vă iubi... deci doar milei îi datorez aceste lacrimi de care am fost atât de victorios o clipă? Acesta este deci unicul sentiment la care trebuie să mă aştept din partea voastră?... "

Cineva se apropia şi cei doi îndrăgostiţi ai noştri au fost siliţi să se despartă. Unul, fără îndoială, în disperare. Iar celălalt, cu sufletul

copleşit de durerea unei constrângeri atât de nemiloase..., însă totuşi foarte uşurat că o întâmplare oarecare îl împiedicase să o mai ţină mult timp aşa.

Din nou au mai trecut câteva zile, iar contesa a profitat pentru a-şi aşeza ultimele baterii, când Monrevel, revenind într-o seară din capătul grădinilor unde fusese mânat de melancolie, a fost atacat pe neaşteptate de patru bărbaţi care păreau că îi voiau viaţa. Curajul nu-l părăsi deloc într-o atât de periculoasă împrejurare, se apără, îi alungă pe inamicii care nu-i dau răgaz... strigă după ajutor şi se despresoară cu sprijinul oamenilor contesei care soseşte de cum îl aud. Doamna de Sancerre căreia i se spune primejdia prin care trecuse..., vicleana Sancerre care ştia mai bine ca oricine altul din ce mâini pleca uneltirea, îl roagă pe Monrevel să urce în odăile sale, înainte de a se retrage.

"Doamnă, îi spuse castelanul apropiindu-se... Nu ştiu cine sunt cei care îmi ameninţă zilele, dar n-aş fi crezut ca în castelul vostru să îndrăznească cineva să atace un cavaler neînarmat...

— Monrevel, îi răspunse contesa văzând limpede că era încă tulburat, mi-este cu neputinţă să vă feresc de aceste primejdii, nu vă pot ajuta decât să vă apăraţi... Oamenii au zburat în ajutorul vostru, ce se putea mai mult decât atât?... Aveţi de-a face cu un trădător, v-am spus-o. Degeaba veţi întrebuinţa cu el toate procedeele de onoare: nu va răspunde la ele, iar zilele vă vor fi tot în primejdie. Fără îndoială, îl doresc cât mai departe de mine, dar cum l-aş putea opri să stea aici pe cel pe care ducele de Burgundia vrea să-l primesc ca pe un ginere? Pe cel pe care, în sfârşit, fiica mea îl iubeşte şi de care este iubită. Fiţi mai drept, cavalere, când şi eu sufăr la fel de mult ca dumneavoastră. Cumpăniţi preocuparea pe care mi-o dau toate acestea, cu mulţimea de fire care mă leagă de soarta voastră. Lovitura pleacă de la

Salins, nu mă îndoiesc: a cercetat pricina pentru care vă aflaţi aici, pe când toţi cavalerii sunt în preajma căpeteniilor lor. Din nenorocire, dragostea voastră este mult prea cunoscută şi o fi găsit el câteva mori neferecate... Salins se răzbună şi, înţelegând prea bine că îi este cu neputinţă să se descotorosească de dumneavoastră altfel decât printr-o crimă, o săvârşeşte. Văzând că a dat greş, o va reînnoi... O, blând cavaler, mă cutremur... mă cutremur chiar mai mult ca dumneavoastră.

— Ei bine, doamnă, răspunse castelanul, porunciţi-i să lepede această deghizare fără folos şi îngăduiţi-mi să-l atac astfel încât să-l silesc să-mi răspundă... Ei, ce nevoie are Salins să se mascheze, de vreme ce se află aici la ordinul suveranului său, de vreme ce este însufleţit de cea pentru care a venit şi ocrotit de către dumneavoastră, doamnă?

— De mine, cavalere? Nu mă aşteptam la o asemenea insultă., dar nu contează, nu-i acum timpul să ne desluşim, voi da răspuns doar celor ce le-aţi pretins; când voi termina de spus tot, veţi vedea dacă împărtăşesc comportarea fetei mele în această privinţă. Mă întrebaţi de ce se travesteşte Salins. Mai întâi eu i-am cerut-o, ca să vă ocrotesc şi, dacă îşi urmează acest şiretlic, o face din frică pentru persoana sa: se teme de dumneavoastră, vă ocoleşte, nu vă atacă decât pe ascuns... Vreţi să consimt să vă las să vă bateţi; fiţi încredinţat că nu o va dori, Monrevel, v-am mai spus-o, iar dacă v-a aflat planul, va face astfel încât nici eu nu voi mai putea răspunde de persoana voastră. Poziţia mea faţă de el este una în care mi-e cu neputinţă chiar să-l mustru în legătură cu ceea ce s-a întâmplat. Deci răzbunarea este numai în mâinile voastre, ea vă aparţine şi vă deplâng dacă nu veţi şti care este cea îndreptăţită după ticăloşia care a fost săvârşită. Oare cu trădătorii trebuie respectate legile onoarei? Şi cum aţi putea căuta alte căi decât acelea de care se serveşte şi el, câtă vreme cu siguranţă că nu va

consimţi la nici una dintre cele pe care valoarea voastră i le-ar propune. Nu cumva ar trebui să-i trimiteţi şi vorbă, cavalere? Şi de când viaţa unui laş este atât de preţioasă încât nu-i poate fi luată fără luptă. Te măsori cu un om de onoare, însă pe cel care a vrut să-ţi ia viaţa îl ucizi. Exemplul stăpânilor să vă fie aici regulă. Când mândria lui Carol de Burgundia, care astăzi ne conduce, a avut de ce să se plângă de ducele d'Orléans, l-a provocat la duel sau la ucis? Cea de a doua cale i s-a părut mai sigură, a ales-o şi, la Mohtereau, a fost apoi rândul său, când Delfinul a avut de ce se plânge. Nu eşti cavaler nici mai puţin cinstit, nici mai puţin valoros din cauză că te descotoroseşti de un viclean care vrea să-ţi ia viaţa... Da, Monrevel, da, vreau ca fata mea să fie a voastră, vreau să o aveţi oricare ar fi preţul. Nu cercetaţi sentimentul care mă face să doresc să vă am alături de mine; fără îndoială că voi roşi... şi inima asta rău lecuită... Nu contează. Îmi veţi fi ginere, cavalere, veţi fi. Vreau să vă văd fericit chiar şi pe cheltuiala nenorocii mele... Şi acum îndrăzniţi să-mi spuneţi că îl ocrotesc pe Salins, îndrăzniţi, blând prieten şi voi avea dreptul cel puţin să vă socotesc nedrept dacă până acum v-aţi înşelat asupra bunătăţii mele".

Monrevel, îmblânzit, se aruncă la picioarele contesei, îi cere iertare pentru că a judecat-o greşit... Dar să-l asasineze pe Salins îi pare o crimă peste puterile sale...

"Oh, doamnă! strigă el printre suspine, niciodată aceste mâini nu vor îndrăzni să se implânte în pieptul unei fiinţe care mi se aseamănă, iar omorul este cea mai înspăimântătoare dintre crime...

— Nu mai e deloc, dacă asta ne scapă zilele. Dar atâta slăbiciune, cavalere... cât de nelalocul său este ea într-un erou? Ce vă faceţi, mă rog, când mergeţi la luptă? Laurii aceia care vă încununã, nu sunt ei preţul crimelor? Credeţi că vă este îngăduit

să ucideţi pe duşmanul suveranului vostru şi tremuraţi când e să-l înjunghiaţi pe al vostru. Şi care ar fi atunci legea tiranică prin care ar putea fi hotărâtă în aceeaşi faptă o diferenţă atât de uriaşă? Ah, Monrevel! Sau nu trebuie niciodată să atentă m la via ţa cuiva, sau, dac ă uneori această faptă ne poate apărea legitimă, atunci înseamnă că este inspirată de răzbunarea unei insulte... Dar ce tot vorbesc, ce-mi pasă mie! Tremură, om slab şi bicisnic şi în frica absurdă a unei crime imaginare, părăseşte-o nedemn pe cea pe care o iubeşti în braţele monstrului care ţi-a răpit-o, vezi-ţi-o pe sărmana Amélie, sedusă, deznădăjduită, trădată, plângând în mijlocul nenorocirii, auzi-o chemându-te în ajutor, iar tu, vicleanule, iar tu preferi nevolnicia, nenorocirea veşnică a celei pe care o iubeai, în locul faptei drepte şi necesare de a smulge viaţa călăului ticălos al vostru amândurora."

Văzându-l pe Monrevel şovăind, contesa sfârşi prin a pune totul la bătaie pentru a îmblânzi grozăvia la care îl sfătuia şi pentru a-l face să simtă că, atunci când o astfel de faptă este atât de necesară, devine foarte primejdios să nu o săvârşeşti, că, într-un cuvânt, dacă nu se grăbeşte, nu numai că viaţa îi este în orice clipă în pericol, dar că riscă chiar să-şi vadă iubita răpită de sub ochi, pentru că Salins, băgând de seamă că nu el este alesul, dornic să fie pe placul ducelui de Burgundia, oricare ar fi mijloacele pe care le va folosi pentru a o avea pe cea pe care o iubeşte, o va răpi poate din prima clipă şi asta cu atât mai multă nereuşită cu cât Amélie va încuviinţa. În sfârşit, atât de bine îi înflăcărează contesa minţile tânărului cavaler, încât acesta primeşte totul şi jură la picioarele sale că îşi va înjunghia rivalul.

Până aici gândurile acestei femei viclene par, fără îndoială, putrede. Urmările îngrozitoare le vor lumina din plin.

Monrevel ieşi. Însă hotărârile sale se schimbaseră în curând şi, în ciuda lui, glasul firii îi respinge din suflet tot ceea ce îi inspira răzbunarea, astfel încât nu mai vru să recurgă la nimic dacă nu ar fi folosit căile cinstite pe care i le poruncea onoarea. A doua zi îi trimite carte pretinsului Salins şi, în acelaşi ceas, primeşte următorul răspuns:

Eu nu ştiu să mă cert pentru ceea ce-mi aparţine. Cel ce doreşte moartea este iubitul respins de a sa frumoasă. Eu iubesc viaţa şi cum să nu-mi fie dragă când toate clipele care o alcătuiesc sunt scumpe iubitei mele Amélie? Dacă aveţi poftă să vă bateţi, cavalere, Carol are nevoie de eroi, zburaţi. Credeţi-mă, exerciţiile lui Marte vă prind mai bine decât dulceaţa iubirii. Veţi câştiga glorie ocupându-vă de unele, celelalte - fără ca eu să risc ceva - ar putea să vă coste scump.

Castelanul se cutremură de turbare citind aceste vorbe.

"Trădătorul, strigă el, mă ameninţă şi nu cutează să se apere. Acum nimic nu mă mai opreşte. Să ne gândim la siguranţa mea, să ne ocupăm de păstrarea celei pe care o iubesc, nu trebuie să mai şovăi nici o clipă... Dar ce spun eu... Dumnezeule mare! Dacă ea îl iubeşte... dacă Amélie se topeşte după acest duşman perfid, oare luându-i viaţa voi câştiga inima iubitei mele? Oare voi îndrăzni să apar în faţa sa cu mâinile mânjite de sângele celui pe care ea îl adoră?... Astăzi îi sunt doar indiferent, dacă merg mai departe, mă va urî."

Acestea erau gândurile nefericitului Monrevel..., acesta era zbuciumul care îl sfâşia când, după vreo două ore de la primirea răspunsului pe care l-am văzut, contesa îi trimise vorbă să treacă pe la ea.

"Ca să vă pot ocoli învinuirile, cavalere, îi spuse ea de îndată ce a intrat, am luat cele mai sigure măsuri pentru a şti ce se întâmplă. Viaţa vă este din nou în primejdie, se pregătesc două crime deodată. La un ceas de la apusul soarelui veţi fi urmărit de patru oameni care nu vă vor mai părăsi până când nu vă vor fi înjunghiat. În acelaşi timp, Salins îmi răpeşte fiica. Dacă mă ţin tare, îi dă de ştire ducelui de împotrivirea mea şi are motiv să ne zdrobească pe amândoi. Ocoliţi primul pericol lăsându-vă însoţit de şase oameni de-ai mei, vă aşteaptă la uşă... Când va bate de zece ceasuri, lăsaţi-vă însoţitorii şi intraţi în marea sală boltită care dă spre odăile fiicei mele. Chiar la ora de care vorbesc, Salins va străbate această sală pentru a merge la Amélie. Ea îl aşteaptă, pleacă împreună înainte de miezul nopţii. Atunci... înarmat cu acest pumnal... primiţi-l, Monrevel. Vreau să vă văd că îl luaţi din mâinile mele..., atunci, zic, vă veţi răzbuna de prima crimă şi o veţi împiedica pe cea de a doua... Vedeţi, om nedrept, eu sunt cea care vrea să înarmeze braţul ce trebuie să pedepsească pricina urii voastre, eu sunt cea care vă dă celei pe care trebuie s-o iubiţi... Mă veţi mai copleşi cu reproşurile voastre?... Nerecunoscătorule, iată cum îţi răsplătesc dispreţul... Du-te fugi şi răzbună-te, Amélie te aşteaptă în braţele mele...

— Daţi-mi-l doamnă, spune Monrevel prea aţâţat pentru a mai şovăi, daţi-mi-l, nimic nu mă mai împiedică să-mi ucid cu turbare duşmanul. I-am propus căile onoarei, le-a respins, este un laş, trebuie să-şi afle soarta.. Daţi-mi-l. Vă dau ascultare".

Castelanul iese. Abia a părăsit-o pe contesă că aceasta se grăbeşte să-şi cheme fiica.

"Amélie, îi spune ea, acum trebuie să fim sigure de iubirea cavalerului, şi acelaşi lucru trebuie să-l facem şi pentru cinstea sa. Orice noi încercări ar fi fără folos. În sfârşit încuviinţez dorinţele voastre. Dar, cum din nefericire este prea

adevărat că ducele de Burgundia vi la hărăzit pe Salins... că peste opt zile va fi poate aici, nu vă mai rămâne decât să fugiţi, dacă vreţi să fiţi a lui Monrevel. Trebuie să facă în aşa fel ca şi cum v-ar răpi împotriva voinţei mele, pentru aceasta să se întemeieze, pe ultimele dorinţe ale soţului meu, să nege că ar fi avut vreodată cunoştinţă de schimbarea voinţei prinţului nostru, să vă însuraţi în taină la Monrevel, iar apoi să zboare şi să-şi ceară iertare ducelui. Iubitul vostru a simţit nevoia acestor condiţii, le-a primit pe toate, însă am vrut să vă înştiinţez înainte de a apuca să vi se destăinuie... Cum vi se par aceste planuri, fata mea? Găsiţi în ele ceva oprelişti?

— Vor fi înfăptuite, doamnă, răspunse Amélie cu respect şi recunoştinţă, chiar şi dacă nu ne-aţi fi dat consimţământul. Însă, pentru că îl avem, vă sărut picioarele ca să vă dovedesc cât sunt de recunoscătoare pentru tot ceea ce binevoiţi să faceţi pentru mine.

— Atunci, să nu pierdem nici o clipă, răspunse această femeie şireată, pentru care lacrimile fiicei sale deveneau o nouă insultă. Monrevel ştie tot ce are de făcut. Însă trebuie neapărat să vă deghizaţi, ar fi nesocotit să fiţi recunoscută înainte de a ajunge la castelul iubitului vostru şi încă şi mai neplăcut să daţi ochii cu Salins pe care îl aşteptăm de azi pe mâine. Îmbrăcaţi aceste haine, continuă contesa, dând la iveală hainele aşa-zisului Salins şi îndreptaţi-vă către odăile voastre când straja din turn va suna de ora zece: e clipa hotărâtă, atunci vine Monrevel; caii vă aşteaptă şi veţi pleca amândoi pe loc.

— O, preabună mamă, strigă Amélie, azvârlindu-se în braţele contesei, de-aţi putea să-mi citiţi în suflet dragostea pe care mi-o stârniţi... De-aţi putea...

— Nu, nu, zise D-na de Sancerre, desfăcându-se din îmbrăţişarea fiicei sale, nu, nu este nevoie de recunoştinţă.

Ceasul hotărât se apropia. Amélie pune pe ea straiele ce i-au fost date. Contesa nu pierde din vedere nimic din ce ar putea să o asemene tinerei rude a lui Clotilde, luată de Monrevel drept seniorul de Salins. Cu ajutorul măiestriei asemănarea este înşelătoare.

Ceasul blestemat sună în sfârşit...

"Plecaţi, zice contesa, zburaţi, fata mea, vă aşteaptă iubitul..."

Această făptură neobişnuită, care se teme că nevoia unei plecări grabnice o va împiedica să-şi mai revadă mama, se aruncă plângând la pieptul ei. Contesa, atât de făţarnică încât îşi ascunde atrocităţile la care gândeşte, o îmbrăţişează, îşi amestecă lacrimile cu cele ale fiicei sale. Amélie se smulge, zboară către odăile sale, intră în sala nefastă abia luminată de o strălucire plăpândă, şi în care Monrevel, cu pumnalul în mână, îşi aşteaptă rivalul pentru a-l doborî. Îndată ce a văzut că a intrat cineva pe care totul îl face să-l ia drept duşmanul căutat, el se năpusteşte năvalnic, loveşte fără să se uite şi lasă pe pământ, într-o baltă de sânge, făptura iubită pentru care de mii de ori şi-ar fi dat tot ce avea.

"Trădătorule, strigă îndată contesa, apărând cu făclierii, uite cum mă răzbun pentru dispreţul tău. Recunoaşte-ţi greşeala şi pe urmă mai trăieşte dacă mai poţi".

Amélie încă mai respiră. Gemând, îi spune câteva vorbe lui Monrevel:

"O, iubitul meu, zice sfârşită de durere şi de sângele pierdut din belşug... Ce-am făcut să merit moartea din mâna ta?... Asta să fie cununia pentru care mă pregătea mama mea? Pleacă, nu-ţi reproşez nimic în aceste ultime clipe. Cerul mă face să văd totul... Monrevel, iartă-mă că ţi-am ascuns dragostea mea. Trebuie să afli ce mă silea: cel puţin, fie ca ultimele mele cuvinte să te convingă că niciodată nu ai avut o prietenă mai sinceră ca mine, că te iubeam mai mult ca pe

dumnezeul meu, mai mult ca viaţa mea şi că îmi dau sufletul iubindu-te".

Dar Monrevel nu mai auzea nimic. Pe jos, peste trupul însângerat al lui Amélie, ca gura lipită de cea a iubitei sale, caută să readucă în simţiri acest suflet mult iubit scoţându-şi-l pe al său ars de dragoste şi disperare. Rând pe rând plânge şi se înfurie, rând pe rând se învinovăţeşte, blesteamă respingătorul făptaş al crimei pe care o săvârşise... În cele din urmă, se ridică înfuriat:

"Ce aştepţi de la această faptă nedemnă, vicleano, îi spune el contesei. Credeai că vei afla desăvârşirea dorinţelor tale îngrozitoare? L-ai crezut deci pe Monrevel atât de slab încât să-i supravieţuiască celei pe care o iubeşte? În lături, în lături. În halul sălbatic în care ne-au adus greşelile tale nu ştiu dacă nu ţi le voi spăla în sânge...

— Loveşte, zise rătăcită contesa, loveşte, uite-mi pieptul. Crezi că mi-e dragă viaţa, atunci când nădejdea de a fi al meu mi-e luată pentru totdeauna. Am vrut să mă răzbun, am vrut să mă descotorosesc de o rivală; nu cer să supravieţuiesc mai mult crimei decât disperării mele. Dar mâna ta să fie cea care îmi ia viaţa, vreau să mi se tragă de la loviturile tale... Ei bine, ce te opreşte?... Laşule, nu te-am jignit destul?... Oare ce-ţi mai poate stăvili mânia? Aprinde torţa răzbunării cu sângele scump pe care te-am făcut să-l verşi şi nu o ierta pe cea pe care trebuie să o urăşti fără ca ea să poată înceta să te iubească.

— Monstrule, strigă Monrevel, nu meriţi să mori..., nu aş fi răzbunat... Să trăieşti şi să fii spaima pe pământ, să trăieşti şi să fii sfâşiată de proprile-ţi remuşcări. Trebuie ca tot ce mişcă să-ţi afle grozăvia şi să te dispreţuiască. Trebuie ca în fiecare clipă înspăimântată de tine însăţi, lumina zilei să-ţi fie de nesuferit. Dar cel puţin află că ticăloşiile tale nu mă vor despărţi de cea pe care o iubesc... Sufletul meu o va urma la picioarele Celui Veşnic. Amândoi îl vom ruga împotriva ta".

Zicând acestea, Monrevel se înjunghie şi, dându-şi ultima suflare, atât de tare o ia în braţe pe cea care i-a fost dragă, o strânge cu atâta sălbăticie, încat nimic omenesc nu i-a mai putut despărţi... Au fost puşi împreună în acelaşi coşciug şi aşezaţi în biserica cea mare din Sancerre, unde adevăraţii îndrăgostiţi se mai duc uneori să plângă la mormântul lor şi cu milă să citească, săpate în marmura care-i acoperă, următoarele versuri pe care Ludovic al XI-lea a găsit de cuviinţă să le alcătuiască:

Plângeţi, îndrăgostiţi, ca voi ei s-au iubit
Fără a fi ajuns vreodată pân' la cununie;
Tot ce-i frumos în viaţă i-a unit
Şi răzbunarea-i frânse pe vecie.

Numai contesa a supravieţuit crimelor, însă pentru a plânge toată viaţa. A intrat în cea mai înaltă pioşenie; muri după zece ani, călugăriţă la Auxerre, lăsând lumea lămurită asupra convertirii şi cu adevărat îmblânzită de sinceritatea remuşcărilor sale.

virtual-project.eu

Table of Contents

FAXELANGE sau GREŞELILE AMBIŢIEI
FLORVILLE ŞI COURVAL sau PREDESTINAREA
Povestea D-rei de Florville
DORGEVILLE sau UCIGAŞ PRIN VIRTUTE
CONTESA DE SANCERRE sau RIVALA FIICEI SALE - POVESTE DE LA CURTEA BURGUNDIEI

Table of Contents

FAXELANGE sau GREŞELILE AMBIŢIEI 2
FLORVILLE ŞI COURVAL sau PREDESTINAREA 35
Povestea D-rei de Florville 39
DORGEVILLE sau UCIGAŞ PRIN VIRTUTE 87
CONTESA DE SANCERRE sau RIVALA FIICEI SALE - POVESTE DE LA CURTEA BURGUNDIEI 113